

POBREZIA ENERGETIKOARI BURUZKO AZTERKETA GIPUZKOAN 2017

**Gipuzkoako
Foru Aldundia**
Ingurumeneko eta Obra
Hidraulikoetako Departamentua
Departamento de Medio Ambiente
y Obras Hidráulicas

Siis Centro de
Documentación
y Estudios
Dokumentazio
eta Ikerketa
Zentroa
Fundación Eguía-Careaga Fundazioa

AURKIBIDEA

LABURPEN EXEKUTIBOA	5
1. HELBURUAK, METODOLOGIA ETA TXOSTENAREN EGITURA.....	8
1.1. Helburuak.....	8
1.2. Metodologia.....	8
1.3. Txostenaren egitura	9
2. ESPARRU TEORIKOA.....	11
2.1. Pobrezia energetikoaren kontzeptua.....	11
2.2. Pobrezia energetikoaren neurketa	12
2.2.1. Etxebizitzako energia-gastuan oinarritutako ikuspegia.....	12
2.2.2. Adierazpenetan eta pertzepzioetan oinarritutako ikuspegia.....	14
2.2.3. Pobrezia energetikoarekin erlazioa duten beste adierazle batzuk	14
3. GIPUZKOAKO POBREZIA ENERGETIKOAREN ARAZOA	
TESTUINGURUAN JARTZEA.....	15
3.1. Suspertze ekonomikoaren sintomek ez dute eraginik izan pobrezia-maila nabarmen beheratzeko.....	15
3.1.1. Etxebizitzetako pobrezia-mailak ez aurrera ez atzera geratu dira	15
3.1.2. Etxebizitzetako guztizko gastuaren araberrako faktura energetikoaren garrantzia apaldu egin da azken urteotan, nahiz eta 2008an jasotakoa baino altuago izaten jarraitu.....	16
3.1.3. Faktura energetikoak etxebizitzetako gastuen igoera bultzatzeari utzi dio, hala ere, 2008 eta 2013 urteen bitarteko hazkundearen ondorioz, azken hamarkadan gehien hazi den gastuetako bat da	17
3.2. Espainia energia-preziorik altuena duen EB-28ko herrialdeen buruan jarri da	18
3.2.1. Kilowatt-orduaren prezioaren gorakada geratu egin da krisialdi ekonomikoaren aldirik gogorrean izandako hazkunde altuen ostean	18
3.2.2. 2017an, Espainiak EB-28ko herrialdeen arteko seigarren elektrizitate-preziorik altuena du eta gas naturalaren hirugarren preziorik altuena	19
3.2.3. Azken urteotan etxebizitza-sektoreko kontsumo energetikoa nabarmen beheratu da.....	22
3.2.4. Orduko prezioaz haratago: faktura energetikoa garestitzen duten tarifen eta beste kostu batzuen berri ez jakitea	23
3.3. Argi-itzalak efizientzia energetikoaren hobekuntza-bidean.....	23
3.3.1. Gipuzkoako etxebizitzetatik %63, 1979 baino lehenago eraiki zituzten	23
3.3.2. Etxebizitzako birgaitze-lanak egin behar dituztela irizten dioten etxebizitza gipuzkoarren proportzioa beheratu egin da	23
3.3.3. Gipuzkoan gas-berokuntza sistemak elektrikoaren aldean gailentzen ari dira	24
3.3.4. Gero eta berogailuaren erabilera efizienteagoa egiten da	25

3.3.5. Aurrezki energetikoko neurriak abian jartzen dituzten etxebizitza-kopuruak gora egin du.....	25
3.3.6. Etxebizitzetan energia aurrezteko diru-laguntzei buruzko etxebizitza gipuzkoarretako ezagutza-maila eskatu egin da 2014 urtetik	26
3.3.7. Hazten ari da, nahiz eta oso motel, etxebizitza-sektorean energia berriztagarrien erabilera	26
3.3.8. Iritzi publikoa argi azaltzen da energia berriztagarriak sustatzearen alde	27
4. POBREZIA ENERGETIKOAREN INTZIDENTZIA GIPUZKOAN	29
4.1. Etxebizitzako gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia	29
4.1.1. Zein da etxebizitza gipuzkoarren batezbesteko energia-gastua?	31
4.1.2. Gastuen eta diru-sarreraren ikuspegiaren oinarritutako pobrezia energetikoaren adierazle nagusiak	32
4.2. Etxebizitzen pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia	35
4.2.1. Etxebizitzen pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren pobrezia energetikoko adierazle nagusiak.....	35
4.2.2. Pobrezia energetikoarekin erlazionatutako beste adierazle batzuk	38
4.3. Ikuspegi konbinatua	41
5. DESBERDINTASUNAK GIPUZKOAKO POBREZIA ENERGETIKOAN.....	43
5.1. Desberdintasunak pobrezia energetikoan zenbait ezaugarriaren arabera	43
5.1.1. Desberdintasunak pobrezia energetikoan etxebizitzako pertsona nagusiaren ezaugarri soziodemografikoen arabera.....	44
5.1.2. Desberdintasunak pobrezia energetikoan etxebizitzen ezaugarri sozioekonomikoen arabera	46
5.1.3. Desberdintasunak pobrezia energetikoan etxebizitzen osaeraren arabera.....	48
5.1.4. Desberdintasunak pobrezia energetikoan etxebizitzen ezaugarrien arabera.....	50
5.2. Pobrezia energetikoak kaltetutako Gipuzkoako etxebizitzen profila	51
5.2.1. Etxebizitzako gastuen eta diru-sarreraren arabera pobrezia energetikoko etxebizitza-profila.....	51
5.2.2. Pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako pobrezia energetikoko etxebizitzen profila	53
5.2.3. Ikuspegi konbinazioan oinarritutako pobrezia energetikoko etxebizitzen profila	55
5.3. Gipuzkoako pobrezia energetikoko desberdintasunen tamaina.....	57
7. GEHIGARRIA	65

LABURPEN EXEKUTIBOA

Ikerketa honek Gipuzkoako pobrezia-egoerak aztergai hartzen ditu eta, horren ondorioz, testuinguruaren ikuspegi batetik ulertzen laguntzea du xede nagusien artean; baita haren intzidentzia eta eboluzioa ezagutzea ere, egungo arlo akademikoko ikuspegiak erabilia; eta etxebizitzetako ezaugarri soziodemografiko eta ekonomiko desberdinak oinarri, desberdintasunak aztertzea.

Informazio-iturburu oso ugariak erabili arren, Gipuzkoako Foru Aldundiak sustatutako Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko 2017ko Inkestan oinarrituta aurkezten dira azterlan honetako emaitza originalak; 1.516 familia-etxebizitzetako lagin adierazgarria hartzen duen inkesta.

Egungo pobrezia energetikoaren testuingurua

Azken hamarkadako pobrezia energetikoaren arazoa sortu izateko detonazio gisara eragin izandako osagai desberdinak ulertu behar dira, eta hiru faktore hauek funtsean: etxebizitzetako diru-sarrerak, energiaren prezioa eta etxebizitzetako efizientzia energetikoko baldintzak.

- **Krisialdiaren eragina familia-ekonomietan eta suspertze ekonomikoaren prozesu motela.** Gipuzkoan eskuragarri dauden azken datuen arabera, nahiz eta abagune ekonomikoak berreskuratzeari buruzko zantzu argiak azaldu, eta aurretiko urteotako aldean etxebizitzetako diru-sarrerak hobetu, etxebizitzetako pobrezia-mailen nolabaiteko geldialdia gertatu da. Bestalde, kontsumorako ondasun eta zerbitzuetako familien batezbesteko gastuak krisialdiaren aurretiko maila berdinerara heldu ez arren, hori ere suspertzen ari da; aitzitik, egungo faktura energetikoari aurre egitearen esfortzua 2008koaren aldean nabarmen altuago da. 2008-2017 aldiko eboluzioaren zifra globalen arabera, familiek gastua birdoitzeko nahikoa esfortzu egin dute, adibidez, arropan, oinetakoetan, aisialdian edo kulturaren gastua murriztuz; baina, aitzitik, faktura energetikoari bideratutakoa handiagotuz.
- **Energia-prezioen hazkunde-erritmoa azken urteotan murriztu arren, krisialdiko garairik latzenetan izandako hazkunde altuaren ondorioz, Europako altuenen artean kokatzen da.** 2015 urtetik gasaren eta elektrizitatearen kilowatt-ordukoak igoyerarik ezagutu ez arren, aurreko urte haietako prezio-igoeren ondorioz –2008 eta 2014 bitartean, elektrizitatearen eta gasaren prezioa %55 eta %41 hazi da hurrenez hurren–, Europako garestien artean kokatzen da. 2017an, Espainia elektrizitatearen azkeneko preziorik altuenen arteko EB-28ko herrialde-ranking horretan seigarren kokatzen da; eta hirugarren gas naturalari dagokionean. Horren haritik, fakturaren alderdi finkoaren hazkunde nabarmendu behar da, kontratatutako potentziari lotzen zaiona; eta hari loturiko zerbitzu gehigarriena, kontsumitzaileak sarri jabetzen ez diren haiena. Dela faktura-kostuaren hazkundeagatik, dela etxebizitzetan erabilera energetiko efizienteagoa egitea lortu dutelako, etxebizitza-sektore gipuzkoarreko kontsumo energetiko agregatua beheratzen joan da gradualki: egungo kontsumoa (2016) orain bost urtekoa baino %12 apalagoa da.

- **Etxebizitza-sektoreko efizientzia energetikoa hobetu egin da.** Gipuzkoako etxebizitza-parkearen antzinasunaren batezbestekoa 43,4 urtekoa da; laurogeiko hamarkadako eraikuntza-kopuru ugari batek (%61) egungoak baino efizientzia-irizpide askoz ere apalagoei segituz eginak dira; eta etxebizitza askotan birgaitze-lanak egin beharra premiazkoa dela diote (2017an %7,9, baina 2008an %14,7). Hala ere, etxebizitza-sektoreko efizientzia energetikoaren hobekuntza nabarmentzen duten zantzu oso desberdinak daude. Haien artetik, gero eta efizienteagoa den berogailuen erabilera –etxebizitzetako kontsumo energetiko osoaren %40 inguru– edota aurrezki energetikoaren aldeko neurriak ezarritako etxebizitza-kopuruaren hazkundera. Gainera, egungo eredu energetikoaren egoerari buruzko zalantzak ageri dira, eta iritzi publikoa energia berriztagarriak lehenestearen alde ageri da.

Zenbat etxebizitzei eragiten die, nola nabarmentzen da eta nola eboluzionatu dute pobrezia energetikoko egoerek?

Azterlan honetako proposamenak izaera anitzeko ikuspegi batetik definitzen du pobrezia energetikoa, zeinean faktore desberdinak ager baitaitezke; eta era oso desberdinetan. Hori dela eta, haren neurketarako nagusi diren bi ikuspegietan oinarritutako adierazle batzuk erabili dira. Batetik, izaera objektiboko ikuspegi bat erabili da, faktura energetikoari aurre egiteko etxebizitzetan egin beharreko esfortzuan oinarritzen dena, hau da, gastu energetikoa ordaintzera bideratu beharrekoa –diru-sarreraren arabera–; eta, bestetik, izaera subjektiboko ikuspegia, zeina konfort termikoa hilabete hotzetan mantentzeko ezintasunaren pertzepzioan oinarritzen dena; eta haien bien arteko ikuspegi konbinatu bat.

- **Etxebizitzetatik %13,2k diru-sarreraren arabera gehiegizko gastua egiten du** edo, gauza bera dena, faktura energetikoari aurre egiteko haien diru-sarreraren %8,5 baino gehiago bideratzen dute. Zifra absolutuetan, Gipuzkoako 39.000 bat etxebizitzetan bizi dute egoera hori.
- Halaber, **etxebizitza gipuzkoarren %4,6an ezohikoa den gastu baxuegia egiten arituko lirateke**, eta neurri horrek 'ezkutuko' pobrezia energetikoa esan izan zaion egoeraren hurbilketa erakusten du. Gastu baxuegia Gipuzkoan egindako gastu-medianaren erdiaren azpikoa da (360 euro baino gutxiago). Zifra absolutuetan, Gipuzkoako 13.500 bat etxebizitzetan bizi dute egoera hori.
- Bestetik, **2017ko adierazpenen arabera, etxebizitzetatik %9an hilabete hotzetan ezin omen dute etxebizitza tenperatura egoki batean mantendu** (26.500 etxebizitza), eta **%3,8an uraren, gasaren, berogailuaren eta elektrizitatearen erreiboak ordaintzean atzerapenak izan dituzte** estutasun ekonomikoengatik (11.000 etxebizitza).
- **Bi ikuspegi horiek konbinatuz gero**, datuek **etxebizitzetatik %21,5ean pobrezia energetikoa bizi dutela adierazten dute**, hau da, 63.500 etxebizitzaren ehuneko baliokidea. Bi ikuspegiak kaltetuta, haietatik soilik %2,8 daude eta horrek adierazten du bi errealitate desberdin edota pobrezia energetikoko bi agerpen desberdin neurtzen dituztela: batetik, diru-sarreraren arabera gehiegizko gastu energetikoa egiten duten etxebizitzak; eta, bestetik, fakturak ordaintzeko zailtasun ekonomikoak dituzten biztanleak, edota etxebizitzako tenperatura egoki bat mantentzeko zailtasunak dituztenak.

Ikuspegi ebolutibo batetik, 2012tik aztertutako adierazleen sendotasun eta oreka erlatiboa da deigarriena, eta 2017an antzemandako bariazio txikien arabera, gehiegizko gastua (adierazle objektiboa) egin behar duten etxebizitzetan bizi diren pertsonen kopurua oso gutxi beheratu da; baina aldi berean, era apal batean baita ere, igo egin da tenperatura egokia mantentzeko ezintasuna edo faktura-ordainketak atzerapenekin egin dituzten etxebizitzetan bizi den biztanleria.

Desberdintasunak Gipuzkoako pobrezia energetikoan

Pobrezia energetikoak modu oso desberdinean eragiten die etxebizitza gipuzkoarrei. Analisiaren ondoriozko lorpenak hauek izan dira:

- **Etxebizitzako pertsona nagusiaren ezaugarri soziodemografikoak.** Pobrezia energetikoaren intzidentzia emakumeak buru dituzten etxebizitzetan (%31) altuagoa da, gizonezkoen aldean (%16,8). Emakumeak buru dituzten etxebizitzetan 2,62 aldiz areagotzen da probabilitate hori, gizonak buru dituzten kasuen aldean [OR: 2,65 KT%95 (2,05-3,35)]. Halaber, pertsona nagusia atzerritar denean, ia etxebizitzaren erdiak bizi du egoera hori (%46,1), eta beste autonomia-erkidego batean jaioetako pertsona nagusia buru duten lau etxebizitzetatik batean (%26,6) pairatzen dute pobrezia energetikoa. Bost aldiz altuagoa da beste herrialde batean jaioetako pertsona bat buru duten etxebizitzaren kopurua EAEn jaioetako pertsona bat buru dutenen aldean [OR: 5,32 (KT%95 (3,50-8,07))]. Ikasmailari dagokionez, pobrezia energetikoa bizi duen etxebizitza-kopurua hazi egiten da etxebizitzako pertsona nagusiaren ikasmaila jaisten den heinean. Lehen-ikasketak edo baxuagoak dituzten pertsona nagusien etxebizitzetan 5,65 bider hazten da arriskua unibertsitate-ikasketak dituzten erreferentziako pertsonak dituzten etxebizitzaren aldean [OR: 5,65 KT%95(3,49-9,15)]. Azkenik, okupazioaren aldagaiaren arabera nabarmentzen dira desberdintasunik garrantzitsuenak, izan ere, langabezian dagoen pertsona nagusia duten etxebizitzetako %70ak bizi baitu pobrezia energetikoa; aldiz, %15ekoa da pertsona nagusia aktiboan dagoenean. Pertsona nagusia langabetua den etxebizitzaren kasuan, okupatua dagoenean baino 12,31 aldiz altuagoa da arrisku horren probabilitatea [OR: 12,31 KT%95(7,45-20,31)].
- **Etxebizitzetako maila sozioekonomikoa.** Etxebizitzetako pertsonen guztizko diru-sarreraren maila beheratzen den heinean, pobrezia energetikoko egoeran dauden etxebizitza-proporzioa hazi egiten da. Diru-sarrerarik altuenetako hiru kintiletako etxebizitzaren aldean, diru-sarrerarik baxueneko kintiletan kokatutako etxebizitzetan 13,15 bider altuagoa da arrisku hori [OR: 13,15 KT%95 (9,59-18,03)]. Beste ikuspegi batetik, etxebizitzako pobrezia-maila hazten den heinean, baita pobrezia energetikoaren intzidentzia eta arriskua ere. Pobrezia monetarioa pairatzen duten etxebizitzetatik %57,4ak pobrezia energetikoa bizi du. Pobrezia larrian bizi direnen artean, proportzio hori %84,8 izatera iristen da.
- **Etxebizitzaren osaera.** Pertsona bat bakarrik (%33,9) edota seme-alabaren bat duten gurasobakarrak (%39,9) bizi diren etxebizitzetan intzidentzia altuagoa du pobrezia energetikoak. Pobrezia energetikoa bizitzeko arriskua lau bider altuagoa da pertsona bakarra bizi den etxebizitzetan [OR: 4,73 KT%95 (3,09-7,23)] eta gurasobakarrenetan [OR: 4,19 KT%95 (2,96-5,95)]; seme-alabak dituzten bikotekideen aldean. Bestalde, 80 urte eta gehiago edo mendekotasun-egoeran edo osasun eskasa duten pertsona adinduen artean ere, pobrezia energetikoaren intzidentzia zerbait altuagoa da.
- **Etxebizitzaren ezaugarriak eta ekipamendua.** Etxebizitza jabetza-erregimenean ez dagoen kasuetan (alokairuetan gehienbat), pobrezia energetikoak kaltetutako etxebizitza gehiago izaten dira, eta berogailuko edo gas naturaleko instalaziorik ez dutenen artean. Jabetza-erregimenearen aldean, 5,12 bider hazten da beste erregimene bateko etxebizitzetan bizi direnen arriskua [OR: 5,12 KT%95 (3,70-7,08)].

Nabarmendutako desberdintasunez gain, gehienbat, diru-sarrera baxuak dituzten etxebizitzek osatzen dute pobrezia energetikoaren etxebizitza-profila (1 eta 2 kintilen barruan dago arazoa pairatzen dutenetik %84,5), baita kide bakarrekoak ere (%43), pertsona nagusiak 45 urte baino gehiago dituzten kasuetako etxebizitzak (lau etxebizitzetatik hiruk adin hori baino altuagoa izaten dute) eta inaktibitatean edo langabezian daudenak (%61,5).

1. HELBURUAK, METODOLOGIA ETA TXOSTENAREN EGITURA

1.1. Helburuak

Azterlan honetako helburu nagusiak hauek dira:

- Pobrezia energetikoaren intzidentziaren atzean dauden faktoreek gure lurraldean azken boladan izandako eboluzioa aztertzea (etxebizitzetako diru-sarrera apalak, etxebizitzetako efizientzia energetiko mugatua eta energia-prezio altuak).
- 2012tik gaur egunera bitarteko pobrezia energetikoaren intzidentzia ezagutzea, hura neurtzeko proposatutako adierazle desberdinen bitartez.
- Pobrezia energetikoaren desberdintasunak aztertu eta haien garrantzia neurtzea, ezaugarri soziodemografiko eta ekonomiko desberdina duten etxebizitzetan alde estatistiko garrantzitsurik ote dagoen ezagututa.
- Pobrezia energetikoko egoeran daudela uler daitekeen etxebizitzeten profilaren berri izatea, eta egoera horrentan dauden etxebizitzetan agertzen diren berezitasunez jabetzea.

1.2. Metodologia

2017ko Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkestaren (GPGBI)¹ emaitzak oinarri hartutako metodologia kuantitatiboko ikerketa bat da hau. Gipuzkoako Foru Aldundiak sustatutako hirugarren aldia du operazio estatistiko honek, eta 2012 eta 2014ko azterlanei jarraitzen die. Bestetik, bigarren-mailako iturburu estatistikoak erabiltzen dira Gipuzkoako testuingurua ezagutzeko.

GPGBI azterlanean, pobrezia energetikoa neurtzeko erabiltzen diren hogeit hamar adierazle baino gehiago hartu dira kontuan, baina ez dira bakarrik horretarako erabiltzen, baita etxebizitzetako ezaugarri soziodemografiko eta ekonomikoak ere; eta etxebizitzetako egoerei eta baldintzei buruzko alderdi batzuk. Hurrengo taulan, azterlan honetarako erabilitako adierazle nagusiak azaltzen dira. Halaber, erabilitako baliabideen zerrenda osoa eta haien ezaugarriak kontsulta daitezke I. Gehigarrian.

¹ Estatistika-operazio honetako landa-lana 2017ko azaroaren eta 2018ko otsailaren bitartean egin zen 1.516 familia-etxebizitzetako lagin adierazgarri baten bitartez. Laginketa aleatorio sinpleko hipotesian, %95eko konfiantza tartearrekin eta gehieneko bariantzarekin (P=Q), eta laginketa-errorea \pm %2,52koa da lagin osoarentzat.

1. Taula. Pobrezia energetikoa neurtzeko erabiltzen diren adierazleen zerrenda

Etxebizitzetako gastu eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia
Gehiegizko gastu energetikoa egiten duten etxebizitzak: lurraldeko medianaren energia-gastu errearen (%8,5) bikoitza baino gehiagoko gastua egin behar duten etxebizitzak.
Ezohiko gastu baxua egiten duten etxebizitzak: medianaren energia-gastua (360 euro) baino baxuagoa egiten duen biztanleriaren ehunekoa.
Etxebizitzetako kideen pertzepziotan eta azalpenetan oinarritutako ikuspegia:
Hilabeterik hotzenetan etxebizitzan tenperatura egokia mantentzea ezinezkoa dela adierazten duten etxebizitzak: 2017ko GPGBlan eginiko galdera honetan oinarritutako adierazlea: <i>"Esadazu ea: (...)manten al dezakezu zure etxea hilabeterik hotzenetan tenperatura egoki batean?"</i> .
Zailtasun ekonomikoan ondorioz, ordainagiri energetikoak garaiz ordaintzeko arazoak izan dituztela adierazten duten etxebizitzak: 2017ko GPGBlan eginiko galdera honetan oinarritutako adierazlea: <i>"Azken 12 hilabeteotan, arazo ekonomikoak medio, familia honek ezin izan du garaiz ordaindu etxebizitza nagusiaren mantentzearekin zerikusia duen fakturaren bat (ura, gasa, elektrizitatea, komunitatea, etab.)?"</i> .
Itoginak, hezetasuna, usteldura zorian etab.: 2017ko GPGBlan eginiko galdera honetan oinarritutako adierazlea: <i>"Zure etxebizitza ondorengo egoera hauetako batean dago? (...) Itoginak, hormetan, zorian, sapaian edo zimenduetan hezetasunak, edo zorueta edota ateen zein leihoen markoetan usteldura."</i>
Ikuspegi konbinatua:
Bi ikuspegi arabera kaltetutako biztanleak: eskuragarri dituzten diru-sarreraren arabera, hilabete hotzenetan etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egin behar izaten duten edo zailtasun ekonomikoan ondorioz faktura energetikoren bat azken 12 hilabeteetan garaiz ordaintzerik izan ez duten etxebizitzaren ehunekoa neurtzen duen adierazlea.
Gutxienez ikuspegi baten arabera kaltetutako biztanleak: etxebizitzako diru-sarreraren %8,5 baino energia-gastu handiagoa edota hilabete hotzetan etxebizitzako tenperatura ezin egoki mantentzea edo arazo ekonomikoan ondorioz azken 12 hilabeteetan faktura energetikoei lotutako ordainketa-atzerapenak.

Egindako azterketari dagokionez, bi metodo osagarri erabili dira.

Bestalde, Gipuzkoako pobrezia energetikoaren intzidentziaren panoramika bat lortzeko, adierazle nagusien azterketa deskriptibo bat egin da. Xede hori lortzeko pobrezia energetikoaren tasak kalkulatu dira, bai etxebizitzetan bai biztanlerian.

Bestalde, ikerketa hori azalpen-analisi batekin osatu da, eta arazo honen intzidentziari buruzko alde estatistiko garrantzitsuak zehazteko saioa egin da etxebizitzetako ezaugarri desberdinen arabera. Analisi hori egiteko, lehenik khi karratuaren proba egin da (%95eko esangura-mailarekin ($\alpha \geq 0.05$), eta horren ondoren Odds Ratio (OR) adinaren arabera doituak kalkulatu dira erregresio logistikoko ereduen bitartez, pobrezia energetikoko egoeran bizitzeko talde batzuek besteen aldean duten probabilitatea ezagutzeko.

1.3. Txostenaren egitura

Zazpi ataletan antolatzen da azterlan hau, eta haren egitura eta edukia horrela laburbil daiteke:

- Lehen atal honetan, azterlanaren helburuak zehazten dira, eta ikerketa-metodologia eta txostenaren egitura azaltzen dira.
- Bigarren atalean esparru teorikoa aurkezten da, zeinean pobrezia energetikoaren kontzeptua eta neurketa-ikuspegi nagusiak aztertzen baitira.
- Hirugarren atalean, pobrezia energetikoaren arazoa testuinguruan aztertzen da, baita gure lurraldeko faktoreen edo kausen ikuspegiaren araberrako eboluzioa ere, bigarren-mailako informazio-iturri batzuetako informazioa aztertuta.

- Laugarren atalean, Gipuzkoako pobrezia energetikoaren intzidentzia-emaitzak aurkezten dira, Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkestaren hirugarren boladako (GPGBI-2017) datu-ustiatze bat oinarri hartuta. Atal honetako emaitzak bi neurketa-ikuspegi nagusientzako eta bi hauen konbinazioa eginda lortu diren adierazleetan oinarritzen dira. Horretaz gain, aldi honetako GPGBI txostena aurreko biek in konparatuz, arazoaren ikuspegi ebolutibo bat eskaintzen da bertan.
- Denen artetik luzeena den bosgarren atalean, pobrezia energetikoaren gure lurraldeko desberdintasunak aztertzen dira. Etxebizitzetako ezaugarri soziodemografikoen eta ekonomikoen arabera pobrezia energetikoaren intzidentzia-emaitzak aurkezteaz gain, desberdintasun-maila horiek eta arazoak kaltetutakoaren etxebizitzetako profilak aztertzen dira.
- Seigarren atalean, azterketarako erabili diren adierazle-zerrenda biltzen da gehigarri batean.

2. ESPARRU TEORIKOA

2.1. Pobrezia energetikoaren kontzeptua

Orokorrean, pobrezia energetikoko egoera bat horrela defini daiteke: etxebizitzako premietarako zerbitzu energetiko nahikorik ordaintzeko ahalmenik ez duten etxebizitzetako pertsonen egoera, edota haien etxebizitzetako gastu energetikoari aurre egiteko gehiegizkoa den diru-sarreraren zati bat bideratu behar duten pertsonen egoera.

Hasieran, etxebizitza tenperatura egoki batean mantentzeko ezintasuna azaltzeko sortu zen pobrezia energetikoaren kontzeptua², baina egungo definizioak ez du murrizten gaia arlo termikora. Berogailuaz gain, gaur egun etxebizitzako beste zerbitzu energetiko guztiak aintzat hartzen dira, adibidez, argiztapena, ur bero sanitarioa, aire girotua, hozketa eta sukaldea, eta bestelako etxetresna elektriko guztiak. Orain artean ez dira telefonia- nahiz Internet-zerbitzuak edota ibilgailuentzako erregai-erabilerak aintzat hartu, ez eta orokorrean etxebizitzarako ez den erabilerarako edonolako kontsumo energetikorik.

Pobrezia energetikoaren erabilera ohiko bihurtu eta kontzeptu berritzaile izateari utzi dionez, haren azterketa sakonagoa egiteko premia azaleratzen da. Ildo horretatik eta haren ulermen egokia izateko, azterlan honen esparruan hauxe argitu behar da: ezin da deslotu fenomeno hori gizartean azaleratzen diren pobrezia- eta bazterkeria-prozesu orokorretatik, izan ere, dimentsio anitzeko fenomeno gisara ulertutako pobrezia- eta gizarte-bazterketaren azterketarako dimentsioetako bat baita pobrezia energetikoa. Berez, pobrezia-aren azterketarako ikuspegi partzialen –pobrezia energetikoa, haur-pobrezia, bizitegi-pobrezia, etab.– ugaritzearen aurkako jarrera hartu dute erakunde eta aditu askok, pobrezia-aren ikuspegi zabalaren egiazko egoerak ezkatuz laguntzen dutelako hein batean.

² Pobrezia energetikoaren kontzeptua (ingelesez *fuel poverty*) Erresuma Batuko testuinguru oso zehatz batean sortu zen, hirurogeita hamarreko hamarkadan, izan ere, petrolio-krisialdiarekin batera, etxebizitza-parkearen oso efizientzia baxuko egoera azaleratzen joan baitzen, eta etxebizitzetako energiako gero eta kostu ekonomiko handiagoei etxebizitza askotan aurre egin ezineko egoera ere bai.

Hala ere, kritika horien zergatiak justifikagarriak direla ulertu arren, bide beretik ere uler daiteke adibidez haur-pobrezia azterketa justifikatua dagoela, dela azterketa-ikuspegitik, dela errealitate sozialaren diagnostikoaren baliagarritasunetik; edota aurre egiteko berariazko politiken egituraketaren ikuspegitik. Hari horretatik, ikuspegi monetario batetik ez da pobre pobrezia energetikoko egoera pairatzen duen oro, eta ikuspegi monetarioko pobre oro ez dago beti pobrezia energetikoko egoera batean. Zentzu horri kontu hartuz gero, pobrezia bi 'aurpegi' horietako bakoitzak biztanleria-talde desberdinei era desberdinean eragiten diela nabarmena da (prebalentzia-maila eta haren ondorio oso desberdinak izaten dituztenak). Gainera, eta funtsean, pobrezia monetarioaren eta pobrezia energetikoaren kausek ez dute zergatik berberak izan beharrik; eta bide beretik, ezta prebenitu edo ezabatzeke politiketik ere. Ikuspegi horretatik, pobrezia aurkako politika konbentzionalek ezin diete aurre egin pobrezia energetikoaren kausa batzuei –energia-kostuak, kontsumo-azturak, etxebizitzetako efizientzia energetikoa–, eta trataerak berariazkoa izan behar du, hirigintza-, ingurumen- eta energia-politiketan irizpide batzuek kontuan hartu beharra bermatuta.

Ildo horretatik, pobrezia bezalako egiturazko eta dimentsio anitzeko arazo bat aztertzeke oso aukera baliagarria eskaintzen du pobrezia energetikoaren kontzeptuak, ikuspegi sektorial batetik lantzeke aukera ematen baitu. Pobrezia monetarioaren azterketak, haren kausak eta soluzioak aztertzean, bestelako gaiak aztertzeke aukera ematen du, adibidez, birbanaketa-politika, gutxieneko diru-sarrerak bermatzeko sistemak edota lan-merkatuaren baldintzak. Pobrezia dimentsio energetikoaren azterketak, adibidez, gure etxebizitza-parkearen efizientzia energetikoaren egoera edo energia-prezioak finkatzeko mekanismoak aztertzeke aukera emango liguke; edota, ikuspegi zabalago bati jarraituta, gure egungo eredu energetikoa birplanteatzea.

Horren ondorioz, pobrezia orokorraren eta pobrezia energetikoaren erlazio hertsiaz areago, pobrezia energetikoak egoera zehatz bat definitzen du –etxebizitzetako biztanleen osasunari eta bizi-kalitateari kalte larriak sortzerik duena, baina baita ingurumenari eta eraikuntzen egoerari ere³–, eta, horregatik, arazoa mugatzeko eta soluzioak eman ahal izateko xedez, egoki kontzeptualizatu beharra dago.

2.2. Pobrezia energetikoaren neurketa

2012ko azterlanak nabarmendu bezala, ez da kuantifikatzen erraza pobrezia energetikoaren fenomenoak. Izan ere, eta arlo honetako ikerkuntzek hiru hamarkada bete arren, ez baitago arazo honek eragiten dien etxebizitza-kopurua ezagutzeko erabat fidagarria den neurketa-sistema bat. Gaur egun, hiru ikuspegi metodologikori jarraituz kalkula daiteke pobrezia energetikoaren tasa.

2.2.1. Etxebizitzako energia-gastuan oinarritutako ikuspegia

Ikuspegi hau, nagusiki Erresuma Batuan eta Irlandan garatu da, eta etxebizitzetako kontsumo energetikoko premietarako gastuen eta diru-sarrera garbien arteko erlazioan oinarritzen da. Metodologia horrek diru-sarreraren araberako gastu-atalase edo gehienezko muga bat zehaztea eskatzen du, pobrezia energetikoko egoeran dauden etxebizitzak bereizteko.

³ 2012ko Gipuzkoako pobrezia energetikoko 2. atalean xehetasunez biltzen dira pobrezia energetikoak izan ditzakeen ondorio guztiak.

Ikuspegi honetako oinarri metodologikoak Clinch eta Healy-k laurogeita hamarreko hamarkadako Irlandako pobrezia energetikoari buruz eginiko azterlan batean aurki daitezke⁴. Bertan ondorioztatu zutenez, errenta-mailarik apaleneko etxebizitzetako diru-sarreraren proportzioan, energia hiru bider gehiago gastatzen zuten errentarik altueneko biztanleen aldean. Aurkikuntza horren ondorioz pobrezia energetikoaren atalasea zehaztea adostu zen, eta haren arabera, gastu energetikoak diru-sarreraren proportzio bat hartzean, pobrezia energetikoak kaltetutakoak identifikatuko lituzke. Horren ostean, atalase hori %10ean finkatu zen (ostatu-kostuak baztertuta), Brenda Boardman-ek Erresuma Batuko azterlan batean proposatutakoaren arabera⁵. Azterlan horretako lanketa-garaian, herrialde horretan tradizioz erabili izandako %10eko atalaseak bikoiztu egiten zuen etxebizitzetako gastu energetikoaren mediana, baita diru-sarrera apalena zituzten etxebizitzetatik %30ak eginiko gastua ere.

Ikuspegi honek jasotako ohiko kritiken artetik eta, berariaz, atalasearen zehaztasunari buruz jasotako kritiken artetik, oinarri zientifikorik ez izatea nabarmentzen da. Ildo horretatik, mugiezin gisara finkatutako atalase hori denboran zehar ezegonkorra izan omen dela diote ikerketa batzuek. Bestalde, muga argi gisara ulertzen da eginiko gastua finkatzea, izan ere, ezkuta baitaitezke haien diru-sarreretatik faktura energetikoa ordaintzera %10 baino gehiago bideratzen ez dutenen kasuak, sinpleki, ezin dutelako. Edonola ere, eta neurri hori erlatiboki arbitrarioa izanda, erabilgarritasun handiko adierazlea da oraindik ere etxebizitzek faktura energetikoa ordaintzeko egin beharreko esfortzua azaltzen duelako. Halaber, energia-prezioen hazkunde-egoera baten aurrean etxebizitzetako balizko ahultasuna neurtzeko adierazle gisara duen balioagatik nabarmendu izan da.

Erresuma Batuan, pobrezia energetikoa neurtzeko ikuspegi tradizionala izan da. Brenda Boardmanek 1991 urtean eginiko proposamena oinarri izanik eta 2001ean abian jarritako Pobrezia Energetikoaren aurkako lehen planetik aurrerantzean, pobrezia energetikoaren definizio ofizial bat garatu zuen herrialde horretako gobernuak. Definizio horren arabera, oraintsu indarrean egoteari utzi diona, maila termiko onargarri bat lortzeko diru-sarreraren %10 baino gehiago bideratzen duten etxebizitzetan egoera hori bizi dute. Garatutako modu horretan, definizio horrek ez du aintzat hartzen etxebizitzetako egiazko gastua, baizik eta etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko premiazko gastu energetiko teorikoa.

Gaur egun, definizio hori berrikusi eta ordezkatu egin da, oraintsu John Hills⁶ ikertzaileak eginiko ekarpenetan oinarritutako pobrezia energetikoaren definizio berri bat aintzat hartuta. Definizio horren arabera, etxebizitza pobrezia energetikoko egoeran dago baldintza hauek betez gero:

- Etxebizitza guztien gastu energetikoaren medianarena baino gastu altuagoa egitea (etxebizitza bakoitzean egindako premiazko gastu energetiko honek balio desberdin bat hartzen du, kostuen eredu teoriko batetik kalkulatu, eta etxebizitza bakoitzeko energia-premiei eta prezioei lotutako zenbait faktore kontuan hartzen dira. Gainera, etxebizitza-osaerari doitutako neurri bat da); eta
- kalkulaturako zenbateko hori egiaz gastatutako kasuetan, pobrezia-atalasetik beheragoko diru-sarrerak geratuko litzaizkieke.

Zalantzarik gabe, ez dago egin beharrik Erresuma Batuko pobrezia energetikoaren neurrien araberako simulaziorik, beste arrazoi batzuen artean eta ikusi den bezala, haren ezarpenak gastu energetiko teoriko baten erdua behar duelako, eta nabarmen gaitzen dituelako azterlan honetako xedeak. Hala ere, ikuspegi global horri jarraituz, etxebizitza gipuzkoarretan pobrezia energetikoaren eragina ezagutzeko zenbait neurri proposatuko dira atal honetan.

⁴Clinch, J.P. and Healy, J.D. (1999) *Housing standards and excess winter mortality in Ireland*. Environmental Studies Research Series (ESRS). Working paper 99/02. Dublin: Department of Environmental Studies. University College.

⁵Boardman B. (1991) *Fuel Poverty: From Cold Homes to Affordable Warmth*. London: Belhaven Press.

⁶Hills, J. (2012) [“Getting the measure of fuel poverty”](#), *Case Report*, 72. Londres: Centre for Analysis of Social Exclusion.

2.2.2. Adierazpenetan eta pertzepzioetan oinarritutako ikuspegia

Ikuspegi honetan, etxebizitzetako pobrezia energetikoa pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako adierazle batzuen arabera neurtzen da. Ikuspegi teoriko bati helduz gero, Peter Townsend edo David Gordon-en ekarpenetan oinarritutako litzateke, pobrezia eta gizarte-bazterkeria orokorrari buruzkoa, zeinean pobrezia energetikoa etxebizitzetan premiazkotzat jotzen diren zenbait ondasun eta zerbitzuen gabeziaren fenomenoari lotzen baitzaio.

Ikuspegi hori lehen aldiz John D. Healy eta Peter Clinch⁷ ikerlariak proposatu zuten *Fuel poverty in Europe: A cross-country analysis using a new composite measure* izeneko azterlanean, eta egungo Europar Batasuneko Errenta eta Bizi Baldintzen Inkestan (EU-SILC) oinarritzen da, eta zehazki, hiru aldagairen erabileran: etxebizitza hilabeterik hotzenetan tenperatura egoki batean mantentzeko ahalmenik eza; azken urtean zailtasun ekonomikoengatik etxebizitza nagusia mantentzeko erreziboak (ura, gasa, elektrizitatea, komunitatea, etab.) garaiz ordaindu ez izana; eta itoginak, hormetan, zoruan, sabaian edo zimenduetako hezetasunak, edo zoruetako edota ateen zein leihoen markoetako usteldurak izatea etxebizitzak. Gaur egun, erreferentzia-adierazlea da pobrezia energetikoa neurtzeko etxebizitzetako adierazpenetan oinarritutako ikuspegiarako, edota literatura anglosaxoiak izendatzen duen bezala, adostasuneko ikuspegiarako. Ikuspegi horien zehaztasunei buruz aipamenak biltzen direnean, hein handi batean izaera subjektiboko argumentuetan oinarritzen dela esan behar da.

2.2.3. Pobrezia energetikoarekin erlazioa duten beste adierazle batzuk

2.2.3.1. Tenperatura-neurketan oinarritutako ikuspegia

Ikuspegi hau laurogeigarren hamarkadako Erresuma Batuko lehen ikerketetan erabiltzen hasi ziren, pobrezia energetikoa tenperatura egokian etxebizitza mantentzeko ideari hertsiki lotua zegoenean. Etxebizitzetako batezbesteko tenperaturaren neurketan oinarritzen da ikuspegi hau, eta haren bitartez, atalase termiko bat ezarri ondoren, etxebizitzetako pobrezia energetikoa neurtzeko. Itxuraz, ikuspegi errazaren antza izan arren, berehala egiaztatu zen izaera teorikoko eta metodologikoko arazoak zituela atzetik.

Gaur eguneko pobrezia energetikoari buruzko azterlanetan gutxitan erabilitako ikuspegia da, eta arraroa izaten da horretan oinarritutako kalkuluak aurkitzea.

⁷Healy, J. D. y Clinch, J.P. (2002) *Fuel poverty in Europe: A cross-country analysis using a new composite measure*. Environmental Studies Research Series. Dublin: University College.

3. GIPUZKOAKO POBREZIA ENERGETIKOAREN ARAZOA TESTUINGURUAN JARTZEA

Pobrezia energetikoa kausa anitzeko fenomeno da, faktore askok eragina izaten dute haren agerketan eta iraupenean. Hala ere, pobrezia energetikoaren hiru kausa nagusi aho batez onartzen dira eta hiru faktore horiek zerikusia dute ondo bereiztutako hiru dimentsiorekin: etxebizitzetako diru-sarrerak, energia-prezioa eta etxebizitzetako efizientzia energetikoaren egoera.

Atal honetan, *Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko 2017 Inkestak (GPGBI)* eskaintzen dituen emaitzen azterketaren aurretiko urrats gisara, eskuragarri dauden informazio-iturburu askotatik aztertzen da hiru faktore horietako bakoitza. Helburua hurrengo atalean eskaintzen diren datuak testuinguruan jartzea da, horretarako azken hamarkadan zehar behatutako joera nagusiak kontuan hartuta.

3.1. Suspertze ekonomikoaren sintomak ez dute eraginik izan pobrezia-maila nabarmen behertzeko

3.1.1. Etxebizitzetako pobrezia-mailak ez aurrera ez atzera geratu dira

2017 urterako Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkestak eskaintako datuen arabera, egoera ekonomikoa oraintsu berreskuratze-sintomak agertzen hasi arren, pobrezia-mailak ez aurrera ez atzera geratu dira. Hurrengo taulan ikus daiteke 2017ko pobrezia-egoerarik larrienen – pobrezia-arrisku larriaren adierazleak neurtzen dituenak, diru-sarreraren mediana baliokidearen %40aren atalasetik kalkulatu – 2017ko biztanle-proporzio berari eragingo liekela; eta pobrezia erlatiboko egoeren prebalentziak (diru-sarreraren medianaren %60) gora egin du, nahiz eta gorakada minimoa izan.

2. Taula. Biztanleriaren pobrezia-adierazle nagusien eboluzioa. Gipuzkoa 2012-2017

		2012	2014	2017	Eboluzioa 2017-14
EU-SILC adierazleak	Pobrezia erlatiboko arriskua	%16,8	%15,6	%16,4	+0,8
	Pobrezia larriko arriskua	%4,3	%5,4	%5,3	-0,1
	Gabezia material larria	%5,2	%5,2	%6,9	+1,7
	Lan-intentsitate baxua	%9,3	%8,4	%5,7	-2,7
	AROPE tasa	%22,7	%19,5	%19,2	-0,3
Diru-sarreraren adierazleak (euro/hilabeteko)	Biztanleria okupatuaren araberako pobrezia	%7,0	%6,2	%10,2	+4,0
	Errentaren medianaren baliokidea	1.404,2	1.420,6	1.533,3	+112,7
	Pobrezia erlatiboaren atalasea	842,5	852,4	920,0	+67,6
	Pobrezia larriaren atalasea	561,7	568,3	613,3	+45,0

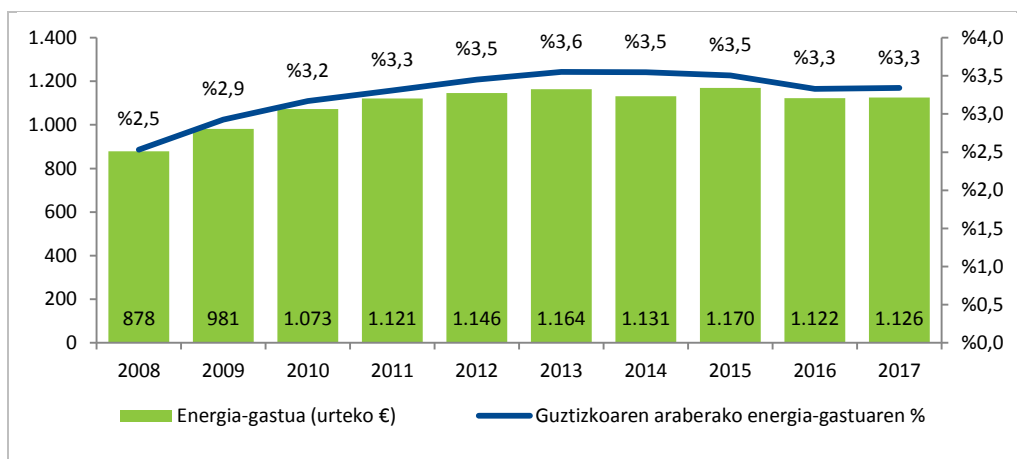
Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta.

Pobrezia-arrisku erlatiboaren tasaren bariozioa eskasa izan arren, etxebizitzetako diru-sarreraren hobekuntza gertatu da: 2014 eta 2017 urteen bitartean %8 hazi da errentaren medianaren baliokidea. Baina ez da hobekuntza uniforme gertatu, izan ere, etxebizitzetako diru-sarreraren kintiletan izandako eragina aztertzean, beste biztanle-taldeen aldean bitarteko talde batek (3. kintila) diru-sarrera gehiago izan ditu eta, horren ondorioz, pobrezia-atalasea hazi egin da; eta haren azpitik utzi ditu diru-sarreraren hazkunde apalagoa izandako kintilak.

3.1.2. Etxebizitzetako guztizko gastuaren araberako faktura energetikoaren garrantzia apaldu egin da azken urteotan, nahiz eta 2008an jasotakoa baino altuagoa izaten jarraitu

Eustateko Familia-Gastuaren Estatistiketatik nabarmentzen den bezala, EAEko etxebizitzetako guztizkoaren batezbesteko gastu energetikoa %3,3ra iristen da, hau da, etxebizitzetako kontsumoan egindako 100 euroko gastutik 3,3 euro bideratzen dituzte etxebizitzako gasaren, elektrizitatearen eta bestelako erregaien fakturak ordaintzera.

1. Grafikoa. Etxebizitzetako urteko batezbesteko gastuaren eboluzioa elektrizitatean, gasean eta beste erregai batzuetan, eta etxebizitza guztietako batezbestekoan duen garrantzia erlatiboa. EAE 2008-2017

Iturria: Eustat. Familia-Gastuaren Estatistika.

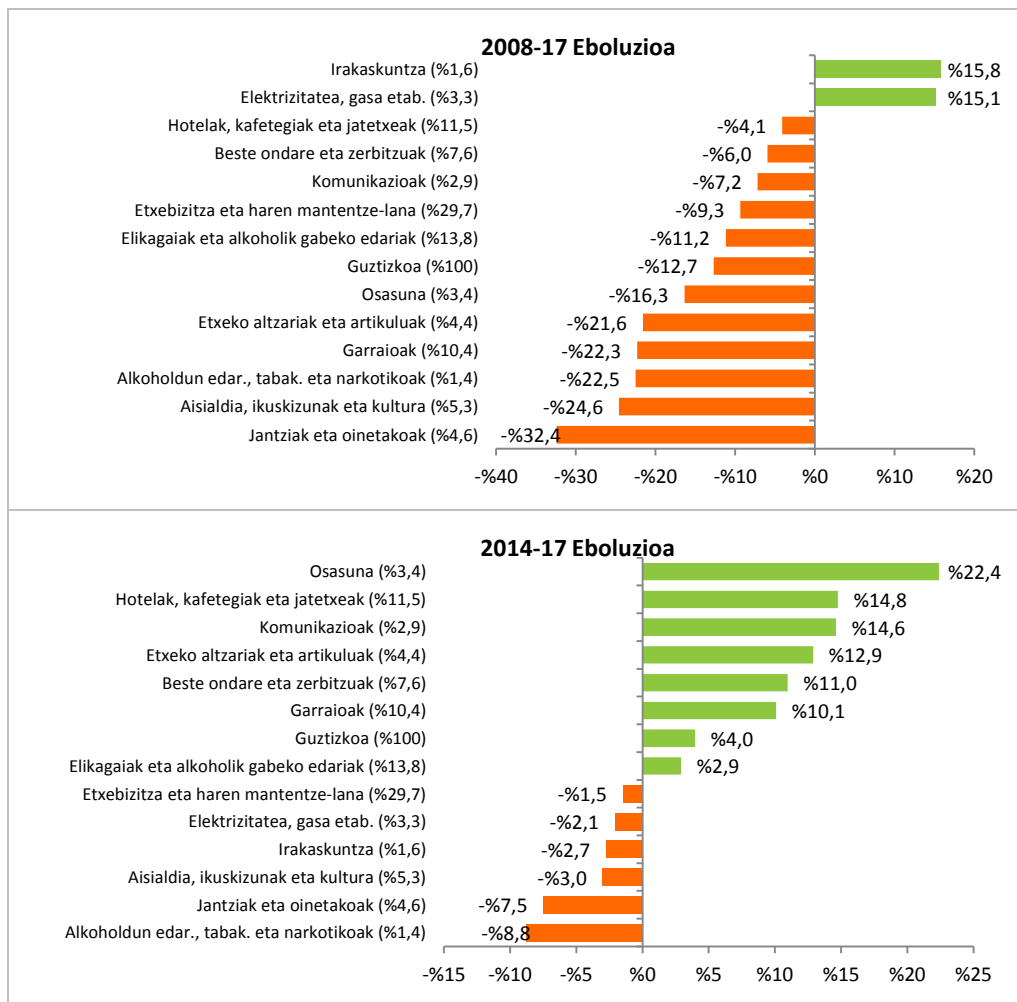
Neurri bateko murrizketak ikus daitezke ikuspegi ebolutibo batetik, baina 2013tik gehienbat, etxebizitzetako gastuaren araberako faktura energetikoaren garrantzia hazi egin da, izan ere, 2008 urtearen aurreko garaiaren aldean gaur egun etxebizitzetan egiten den esfortzua nahiko nabarmena

izaten da. 2008 eta 2017 urteen bitarteko aldi horretan, Euskadiko etxebizitzetan egindako energia-gastua azken kontsumoko ondasun eta zerbitzuen %2,5 izatetik, %3,3ra hazi da. Bi izan dira hazkunde horren jatorrian dauden kausak. Bietatik lehena etxebizitzetako energia-gastuaren hazkunde propioa izan da. Hala ere, aldi horretan etxebizitzetan egin den gastuaren eustea ere nabarmen daiteke. Hain zuzen ere, 2008tik 2017ra bitartean, Euskadiko etxebizitzetako batezbesteko gastua %2,8 beheratu da, beraz, beste kontsumo-gastu batzuen beherakadarekin lortu da hori.

3.1.3. Faktura energetikoak etxebizitzetako gastuen igoera bultzatzeari utzi dio, hala ere, 2008 eta 2013 urteen bitarteko hazkundearen ondorioz, azken hamarkadan gehien haziden gastuetako bat da

Familia-Gastuaren Estatistikaren azken hamarkadarako emaitzek etxebizitza-gastuan krisialdiaren ondorioz eginiko birdoitzeari buruzko argibideak eskaintzen dituzte.

2. Grafikoa. Etxebizitzetako batezbesteko gastuaren bariazioa (euro konstanteetan) azkeneko kontsumoko ondare eta zerbitzuetan. EAE

Oharra: etxebizitzetako lehen grafikokoan parentesia ageri diren ehunekoen 2017ko guztizko gastuaren egitura adierazten dute. Iturriak: Eustat.Familia-Gastuaren Estatistika; INE. Kontsumorako Prezioen Indizea.

Hain zuzen ere, 2008-2017 aldia aztertuz gero, gastuko beste atalen aldean energia-gastua izan da gehien hazi denetako bat. Gastu horretaz gain, etxebizitzetan ikaskuntzara bideratuko gastua %15 hazi da 2008 eta 2017 urteen aldian. Panoramika hori aldatu egiten da, hala ere, aldiaren bigarren zatia aztertzean. 2004 eta 2017 urteen bitartean, batezbesteko energia-gastuak hazteari utzi dio, krisialdi ekonomikoko garaian murriztutako kontzeptu batzuetako gastua hazten hasitako testuinguru batean.

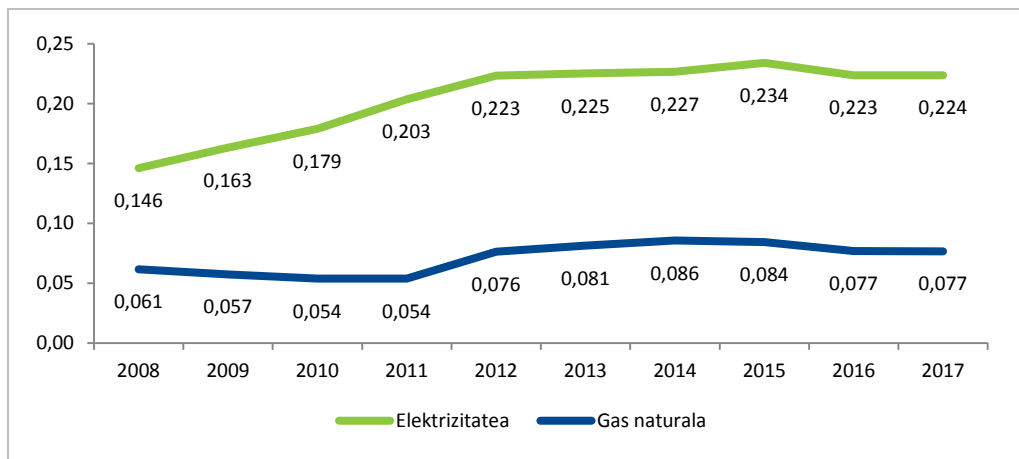
3.2. Espainia energia-preziorik altuena duten EB-28ko herrialdeen buruan jarri da

Aurretik, etxebizitzetako gastu energetikoaren eboluzioaren analisia egitean nabarmendu bezala, azken urteotan izandako energia-prezio altuak pobrezia energetikoaren kausa dira zalantzarik gabe. Atal honetan, datu batzuk eskaini eta aztertzen dira, eta ez soilik gasaren edo elektrizitatearen eboluzioa, baita arlo energetikoan gure lurraldeak bizi duen egoera ere.

3.2.1. Kilowatt-orduaren prezioaren gorakada geratu egin da krisialdi ekonomikoaren aldirik gogorrean izandako hazkunde altuen ostean

Kontsumitutako faktura energetikoaren zenbatekoa zehazten duen parametro bakarra ez izan arren⁸, elektrizitatearen kilowatt-orduaren prezioaren eta gas naturalaren prezioen eboluzioak azken urteotako bariazioa aztertzeke aukera eskaintzen du.

3. Grafikoa. Elektrizitatearen eta gas naturalaren azkeneko prezioaren eboluzioa (kW-ordua eurotan) etxebizitza-kontsumorako. Espainia. 2008-2017

Iturria: EUROSTAT. Energia Estatistikak.

Eurostateko Energia Estatistikek⁹ emandako etxebizitzetan gehien kontsumitutako bi energia-iturri buruzko datu agregatuen arabera, 2008-2015 aldirik erregistratutako hazkunde garrantzitsuen aldean, kilowatt-orduaren prezioaren gorakada geratu egin da. Dela gasaren kasuan, dela elektrizitatearen kasuan, 2016 eta 2017 urtetako prezioa ia-ia aldaketarik gabe mantendu da, eta 2015 urtearen aldean %9 eta %4 beheratu.

⁸ Guztizko zenbatekoa kontsumitutako energia motaren arabera, kontratatutako potentziaren arabera eta, hala dagokionean, kontagailuen alokairu eta kontratatutako zerbitzu gehigarrien arabera da.

⁹ Eurostat (2017) [Energy statistics](#). Brusela: Eurostat.

Elektrizitatearen eta gas naturalaren prezio-arraila 2013tik hazi egin dela erakusten dute datuek, eta energia-iturri bakoitzaren prezioen eboluzio desberdina agertzen dute. Elektrizitatearen kasuan¹⁰, 2008tik 2012 urtera bitartean oso nabarmena izan da prezio-igoera hori, baina gas naturalaren kasuan¹¹, 2012-2014 aldian gertatu dira hazkunderik altuenak. Urte horietatik aurrerantzean, elektrizitatearen eta gas naturalaren prezioek orekarako joera hartu dute, nahiz eta azken hamarkada osoari dagozkion datuak aztertzean ikuspegi samingarria lortu: 2008-2017 urteen bitarteko aldian, elektrizitatearen kilowatt-orduaren prezioa %53 hazi da, eta %25 gas naturalarena¹².

Etxebizitzetako ekonomian prezioen hazkunde horrek izandako eragina egoki ulertzeko, Gipuzkoako etxebizitza-sektorearen azken kontsumo energetikoaren %83,1 gas naturalaren (%40,1) eta elektrizitatearen (%43,1) kontsumoa da¹³.

3.2.2. 2017an, Espainiak EB-28ko herrialdeen arteko seigarren elektrizitate-preziorik altuena du eta gas naturalaren hirugarren preziorik altuena

Ikuspegi konparatu batetik, Espainia etxebizitzetako kontsumitzaileentzat herrialde garestienetako bat da, dela elektrizitatearen, dela gas naturalaren kilowatt-ordukoaren prezioan.

Elektrizitateari dagokionez, eta EB-28ko herrialdetako etxebizitza-sektoreko egungo prezioak PPStan¹⁴ konparatuz gero, 2017an Espainia kilowatt-orduaren preziorik altuena duen EB-28ko herrialdeen artean seigarren kokatzen da. 2017ko datuen arabera, Espainiako etxebizitza-sektoreko elektrizitatearen prezioa batezbesteko europarrarena baino %21,3 altuagoa da, eta bost herrialdetan, soilik, ordaintzen dute gehiago: Alemania, Portugal, Belgika, Polonia eta Errumania.

¹⁰ Analisi honetan erabilitako datuek elektrizitatearen azkeneko prezioari buruzkoak dira (zergak eta tasak barne). Halaber, balioek etxebizitzetako batezbesteko kontsumoa hartzen dute aintzat, seihileko bakoitzari dagozkion zenbatekoetatik.

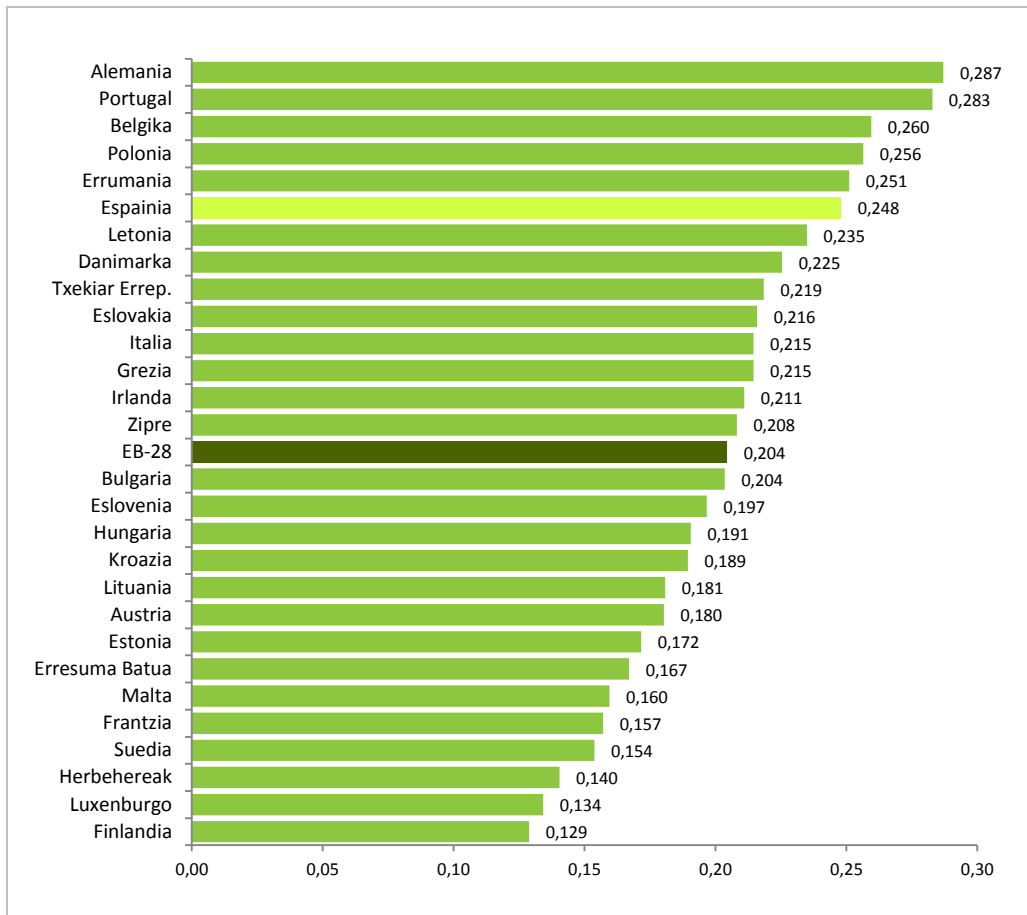
¹¹ Elektrizitatearen kasuan bezala, kontsumitzailearentzako azkeneko prezioa aintzat hartu da honetan ere. Datuak 20 eta 200 GJko kontsumoen artekoak dira, hau da, D2 izeneko bandan daudenak. Urteko batezbestekoa kalkulatzeko seihileko bakoitzari dagozkion zenbatekoekin kalkulatu dira.

¹² Kalkulu horiek IKPen eraginagatik kanpo egiten segituz gero, arinagoak izango lirateke: %37 elektrizitatearen kasuan, eta %12 gas naturalari dagokionean.

¹³ Energiaren Euskal Erakundea. Ikerketa eta Plangintza Saila (2014) [Euskadi Energia. Datos energéticos = Energía datuak](#). Bilbo: Energiaren Euskal Erakundea.

¹⁴ Ingelesez, *Purchasing Power Standard* (erosahalmenaren parekotasuna), PPS akronimoak laburtzen duena. Unitate monetario artifizial bat da, herrialdeen arteko konparazioa ahalbidetzen duena, haien arteko prezio-maila desberdinek sortutako distorsioak ezabatzeko.

4. Grafikoa. Etxebizitza-kontsumorako elektrizitatearen azkeneko prezioa (kW-ordua PPS-tan).Bi seihelekoen urteko batezbestekoa. EB-28. 2017

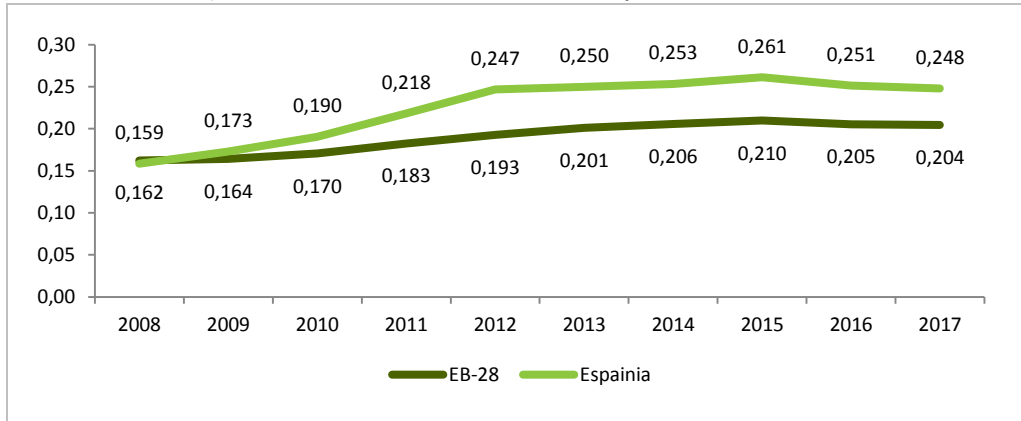

Iturria: EUROSTAT. Energia Estatistikak.

Elektrizitateari dagokionez, EB-28ko herrialdeen etxebizitza-sektoreko prezioak –PPS-tan konparatzen badira–, 2017.urtean Espainia kilowatt-orduko elektrizitate-preziorik altuena duten herrialdeen artean seigarren postuan kokatzen da. 2017ko datuek agerian jartzen dute etxebizitza-sektoreko elektrizitatearen prezioa Espainian, Europar Batasuneko batezbestekoa baino %21,3 altuagoa dela. Soilik hurrengo bost herrialdeetan erregistratu dira Espainiakoa baino prezio altuagoak: Alemania, Portugal, Belgika, Polonia eta Errumanian.

Ikuspegi ebolutibo batetik, 2008-2012 aldian ezagututako hazkunde indartsu horren Espainiako kasu atipikoa nabarmendu beharra dago. Aldi horretan, urtez urteko batezbesteko %11,7ko igoerak erregistratu ziren Espainian, eta garai bereko EB-28ko herrialdeen batezbestekoa askoz apalagoa izan zen, %4,3koa. 2008 eta 2012 urteen bitartean, Espainiaren tankerako hazkundeak izandako EB-28ko bi herrialde daude bakarrik: Letonia (%11,7) eta Lituania (%11,2). Horrengatik guztiagatik, 2013 urtetik Espainiako elektrizitate-prezioak –2008an EB-28ko batezbestekoaren antzeko prezioa zuen– preziorik garestienak dituzten sei herrialde horien artean kokatzen dira.

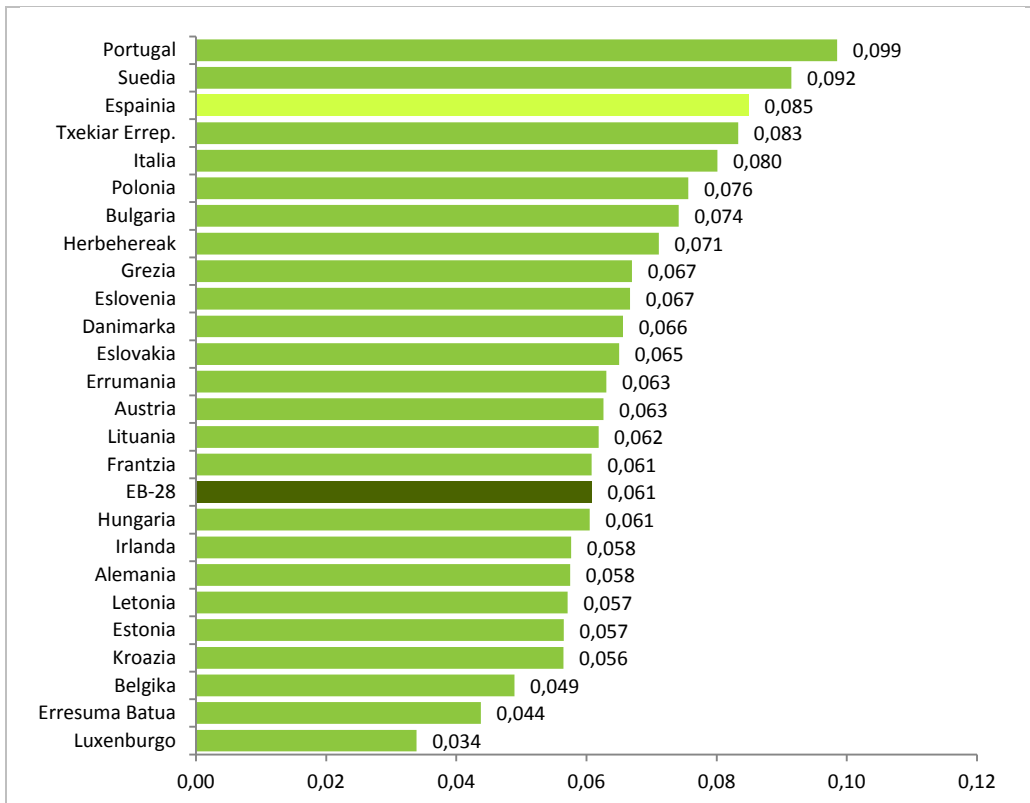
5. Grafikoa. Etxebizitza-kontsumorako elektrizitatearen azken-prezioaren eboluzioa (kW-ordua PPS-tan). Bi seihiako urteko batezbestekoa. Espainia eta EB-28. 2008-2017

Iturria: EUROSTAT. Energia Estatistikak.

Gas naturalaren kilowatt-orduaren prezioari dagokionez, 2017 urteko batezbestekoaren arabera¹⁵, EB-28ko herrialdeen artean Polonian eta Suedian erregistratu dira Espainiako baino prezio altuagoak. Gainera, hurrengo taulan ikus daitezkeen bezala, energia-iturri fosil horren Espainiako batezbesteko kontsumitzailearentzako prezioa EB-28koa baino %39,7 altuagoa da, erosteko ahalmenaren parekotasuna unitate monetario gisara erabilia.

6. Grafikoa. Etxebizitza-kontsumorako gas naturalaren azkeneko prezioa (kW-ordua PPS-tan). Bi seihiako urteko batezbestekoa. EB-28. 2017

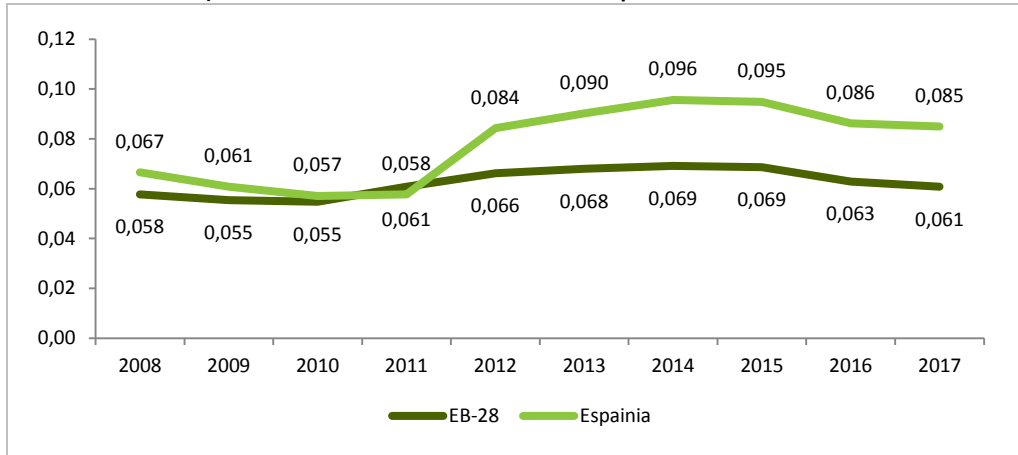

Iturria: EUROSTAT. Energia Estatistikak.

¹⁵ Urteko batezbestekoa urteko lehen eta bigarren seihiako urteko arabera kalkulatu da.

Ikuspegi ebolutiboaren arabera, aldi horren hasieran EB-28ko kilowatt-orduaren batezbestekoaren tankerako prezioa izan arren, joera hori 2012an eten egiten da. 2012an, Espainiak %46ko hazkundera erregistratu zuen, eta urte horretatik aurrerantzeko gas naturalaren prezioa EB-28ko batezbestekotik %33-40 inguru hazi zen. 2014 urtetik, etenik gabe, Espainia gas naturalaren preziorik altuena duten EB-20ko 4 herrialdeen artean kokatu izan da.

7. Grafikoa. Etxebizitza kontsumorako gas naturalaren azken-prezioaren eboluzioa (kW-ordua PPStan). Bi seihelekoen urteko batezbestekoa. Espainia eta EB-28. 2008-2017

Iturria: EUROSTAT. Energia Estatistikak.

3.2.3. Azken urteotako etxebizitza-sektoreko kontsumo energetikoa nabarmen beheratu da

Energia-prezioan gertatu izandako fluktuazioez gain, etxebizitzetako energiaren azken kostuan eragina izaten duen beste faktore bat ez da kontuan hartzen sarri. Kontsumitutako energia-kopurua da hori, eta eskura ditugun datuen arabera, ustez kontrakoa eman arren, azken urteotako etxebizitza-sektoreko kontsumo energetikoak nabarmen egin du behera.

3. Taula. Kontsumoaren eta gastu energetikoaren zenbait neurrien eboluzioa. Gipuzkoa eta EAE. 2008-2016

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
EAE									
Barne-kontsumo gordina* (ktep)	7.871	7.313	7.107	6.550	6.643	6.367	6.207	6.301	6.253
Azken energia-kontsumoa (ktep)	5.756	5.245	5.403	5.178	5.132	5.047	4.983	5.034	5.008
- Etxebizitza-sektorea (ktep)	624	629	626	582	601	582	550	578	534
- barne-kontsumoaren araberako % *	7,9	8,6	8,8	8,9	9,1	9,1	8,9	9,2	8,5
- azken energia-kontsumoaren araberako %	10,8	12,0	11,6	11,2	11,7	11,5	11,0	11,5	10,7
Etxebizitza-sektoreko faktura energetikoa (mila €)	711	753	786	856	961	914	886	915	803
- BPG araberako %	1,04	1,16	1,18	1,28	1,46	1,41	1,33	1,34	1,13
Gipuzkoa									
Barne-kontsumo garbia* (ktep)	2.428	2.262	2.358	2.156	2.233	2.004	1.958	1.975	1.938
Azkeneko energia-kontsumoa (ktep)	2.197	2.036	2.143	1.979	1.951	1.889	1.853	1.868	1.861
- Etxebizitza-sektorea (ktep)	210	218	213	197	200	197	188	197	175
- Barne-kontsumoaren araberako %*	8,7	9,7	9,0	9,1	8,9	9,9	9,6	10,0	9,0
- Azkeneko energia-kontsumoaren araberako %	9,6	10,7	9,9	10,0	10,2	10,5	10,2	10,5	9,4

(*) Lehen-mailako energiaren gutzitiko eskaria da.

Iturriak: EEE. Energia 2008-2016; Eustat. Kontu Ekonomikoak.

Energiaren Euskal Erakundeak (EEE) eskainitako datuen arabera, 2009 urtetik aurrerantzeko etxebizitzetako energiaren azken kontsumoa pixkanaka beheratzen joan da bai Gipuzkoan bai EAE osoan. Berez, 2016ko etxebizitza-sektoreko kontsumo energetikoa 175 ktep¹⁶ izatera heldu zen, hau da, aldi horretako kopururik baxuena. Konparatuz gero, energiaren azken kontsumoak beherakada ezagutu arren (etxebizitza-sektoreaz gain beste sektore batzuetan gertatutakoa), etxebizitza-sektorean handiagoa izan da. Hortik ondoriozta daitekeenez, bai ohitura arrazionalagoak bereganatzeagatik, bai murrizpen ekonomikoengatik edota gailu-erabilera efizienteagatik, 2009 urtetik aurrerantzean egindako kontsumo energetikoa %20 beheratu dute.

3.2.4. Orduko prezioaz haratago: faktura energetikoa garestitzen duten tarifen eta beste kostu batzuen berri ez jakitea

Orokorrean, etxebizitzek kontratatutako elektrizitate- eta gas-tarifei buruzko ezjakintasuna nabarmentzen da. Merkatua eta Lehiaren Batzorde Nazionalaren azken Etxebizitza Panelak argitaratutakoaren arabera, etxebizitza espainiarretatik %40,3k ez zuen kontratatutako tarifa elektrikoari buruzko informaziorik. Inkesta horrek bestelako datu interesgarri batzuk bildu zituen, adibidez, gas naturala duten etxebizitzetako erdiak (%50,9) hornitzaile berdinarekin elektrizitatea kontratatua zutela, eta azken bi urteotan, etxebizitzetatik %15,7k eta %13,4k elektrizitatearen eta/edo gas naturalaren eskaintza, hurrenez hurren, aldatu zutela. Aldaketaren ondoren, azken hauetatik %17k ulertu gabeko neurriren bat aurkitu zuen, eta %13 inguruk zerbitzu gehigarriak aurkitu zituen fakturan, aurretik haien berri izan gabe.

3.3. Argi-itzalak efizientzia energetikoaren hobekuntza-bidean

Etxebizitza-sektoreko energiaren erabilera ez efizientea pobrezia energetikoari zuzenean eragiten dion egiturazko beste kausa bat da. Etxebizitza-sektorearen baitan, efizientzia energetikoa kontsumo energetikoaren optimizazio gisara uler daiteke, haren erabilera murrizteko, baina horren ondorioz zenbait oinarrizko premiari eragin gabe. Arlo horretan, osagai materialen esku dago, beraz, erabilera energetiko efizientea edo ez efizientea egitea, adibidez, eraikinen isolamendu termikorako baldintzen arabera da, edo berogailu-sistema edo etxetresna elektrikoaren errendimendu energetikoaren arabera da.

Etxebizitza-sektorearen efizientzia energetikoari buruzko zenbait datu aurkezten dira ondoren, gure lurraldeko pobrezia energetikoa aztertzean kontuan hartu beharrekoak.

3.3.1. Gipuzkoako etxebizitzetatik %63 1979 baino lehenago eraiki zituzten

Gipuzkoako familia-etxebizitzetako batezbesteko antzinatasuna 43,4 urtekoa da¹⁷ eta azken urteotan, hein batean etxebizitza berrien eraikuntza-erritmoa beheratu egin izanaren ondorioz, 3,6 urtetan hazi da antzinatasun hori.

Gaur egun, Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkestaren arabera, 1979 urtea baino aurrenetik eraikitako etxebizitzetan bizi da %61,3, hau da, eraikinetako efizientzia energetikoaren lehen arautegia¹⁸ onartu aurretik, beraz, efizientzia-eskakizun askoz ere apalagoekin, kontsumo energetikoaren arloan ondorio larriak dituena. Ildo horretatik, Energiaren Euskal Erakundeak eginiko kalkuluen arabera, 1979 urtea baino lehen eraikitako eta berriro gabeko etxebizitza baten berogailu-

¹⁶ Ktep bat petroliozko 1.000 Tona baliokide dira.

¹⁷ Eustat (2016) [Etxebizitzetako Udako Estatistika](#) Vitoria-Gasteiz: Eustat.

¹⁸ Eraikuntzako oinarrizko NBE-CT-79 araua da, eraikinen baldintza termikoei buruzkoa, 2429/1979 Errege Dekretuan argitaratutakoa.

eskaria –eraikuntzako estalki, fatxada, ate eta leihoetako galera termikoak izateagatik– 2,8 bider handiagoa izan daiteke 2007 urtetik aurrerantzean eraikitako baten aldean¹⁹.

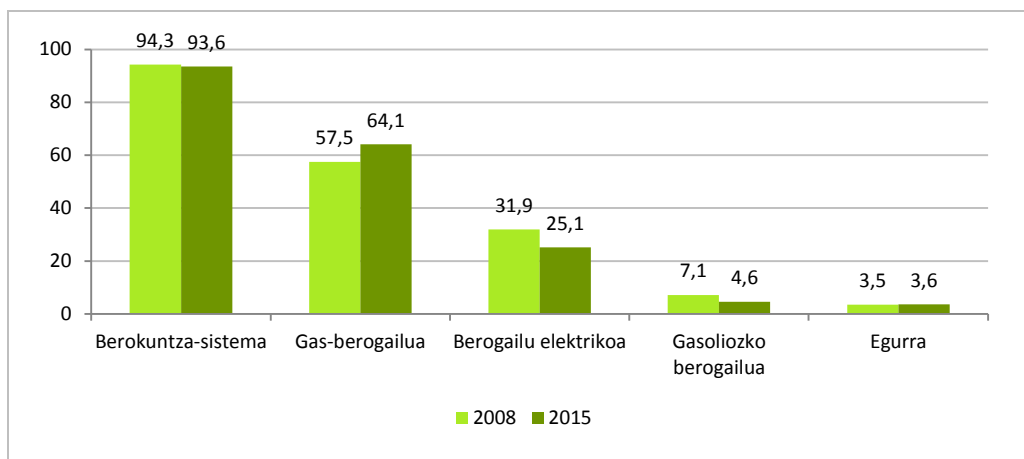
3.3.2. Etxebizitzako birgaitze-lanak egin behar dituztela irizten dioten etxebizitza gipuzkoarren proportzioa beheratu egin da

2008 eta 2017 bitarteko urteetan, %14,7 izatetik %7,9 izatera pasa da etxebizitzako birgaitze-lanak egin behar dituztela uste duten etxebizitza gipuzkoarren proportzioa. Hala ere, etxebizitzetako barne-berriztatze edo gune komunetako berriztatzeren bat egin behar dutela irizten dioten 22.906 etxebizitza inguru egongo omen lirerateke gaur egun²⁰. Egin beharreko esku-hartze motei dagokionez, etxebizitzaren erdiak baino zenbait gehiagok etxebizitzaren elementu pribatiboetan (bainua, zorua, berogailu-instalazioak, leihoen aldaketa, etab.) zehazten ditu premiak. Bestetik, %25aren esanean, eraikuntzaren gune komunak birgaitu beharra omen dago (fatxada, teilatua, igogailua, etab.), eta gainerako kasuetan, berritze-premiak etxebizitzaren barrukoak eta eraikuntzaren guztientzako guneak dira. Datu horiek oinarri hartuta, ezin da jakin ikuspegi energetikotik efizientzia baxuko zenbat etxebizitza gipuzkoar dagoen, baina birgaitzeko lan handia egin behar dela erakusten dute, baita etxebizitza askotako efizientzia energetikoa hobetzeko ere. Gune komunei dagokionez, adibidez, EEEren²¹ arabera, aurrezki energetikorako ahalmen handiena teilatuan egindako berritzeek omen dute, eta haien atzetik leihoek eta fatxadek, eta 2007 baino lehen eraikitako etxebizitzetako balizko egiturazko hobekuntzen egungo murrizketa-ahalmena berogailu-kontsumoaren %40koa izan daiteke.

3.3.3. Gipuzkoan gas-berokuntza sistemak elektrikoan aldean gailentzen ari dira

Espainiako Energia Aurrezteko eta Dibertsifikatzeko Institutuaren (IDEA) kontsumo energetikoen urteko txostenak argitaratutako datuen arabera²², kontsumo energetikoaren %43 berogailu-sistemei dagokie, pobrezia energetikoa aztertzean osagai horren garrantzia nabarmentzen duena; dela arazo ekonomikoen ondorioz gutxiegi erabiltzeagatik, dela haren mantentze-kostuengatik.

8. Grafikoa. Berogailu sistema ezberdinen presentziaren eboluzioa Gipuzkoan. 2008-2015 (Sistema desberdinak dituzten etxebizitzen %)

Iturria: Eustat. Familiak eta Ingurumena Inkesta.

¹⁹EEE (2013) [Euskadiko etxeko sektorearen energia-gakoak](#). Bilbo: Energiaren Euskal Erakundea.

²⁰Etxebizitzaren Euskal Behatokia (2017) [Informe sobre necesidades de vivienda en la CAE](#). Vitoria-Gasteiz: Enpleguko eta Gizarte Politiketako Saila, Eusko Jaurlaritzza.

²¹EEE (2013) [Euskadiko etxeko sektorearen energia-gakoak](#). Bilbo: Energiaren Euskal Erakundea.

²²IDAE (2018) [Informe anual de consumos energéticos. Evolución 2010-2016](#). Madril: Energia Dibertsifikatzeko eta Aurrezteko Institutua.

Familiak eta Ingurumena Inkestako aldi baterako serieak –bi bolada dituena, bata 2008koa eta bestea 2015ekoa– energiari eta ingurumenari lotutako etxebizitzetako aztura-, kontsumo- eta portaera-pauta aldaketarik garrantzitsuenen berri ematen digu. Berariaz berogailu-sistemei dagokienez, gas-berokuntza sistemen presentzia hazi egin da etxebizitza gipuzkoarretan, gehienbat berokuntza-sistema elektrikoaren kalterako, gehienetan mantentzeko garestiagoak direnak.

3.3.4. Gero eta berogailuaren erabilera efizienteagoa egiten da

Eustatek eginiko Familiak eta Ingurumena Inkestaren datuen arabera, 2008 eta 2015 urteen bitartean berokuntza-sistema erregulatzeko termostato bat duten etxebizitzetako kopurua nabarmen hazi da. 2008an, etxebizitzetako termostato berokuntza-sistemak zituzten, eta 2015ean %80ra hazi zen proportzio hori.

Inkestak azaltzen duenez, berogailua piztuta egoten denean, 20 graduko batezbesteko tenperaturan mantentzen dute etxebizitza gipuzkoarrek (tenperatura apropos gisakotzat har daitekeena), eta azkeneko zazpi urteotan tenperatura horren azpitik mantentzen duten etxebizitzetako proportzioa hazi egin dela, arinki izanda ere: 2008 urtean %29 eta 2015 urtean %34. Bestetik, 23°C-ko tenperatura edo altuagoa ezartzen duten etxebizitzetako gipuzkoarren ehunekoa alderik gabe mantendu da (2008 urtean %3 eta 2015 urtean %2)²³.

2017ko Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkestak eskainitako datuek, ildo horren baitan gerta daitekeen neurri bateko joera-aldaketa iradokitzen dute. 2017 urtean, berogailua duten etxebizitzetako %91,8k gauean itzaltzen dutela adierazten dute; 2014an eta 2012an soilik %86k eta %78k egiten zuen, hurrenez hurren. Gai honen inguruan etxebizitza gehienetan kontsumo-gidalerro efizientea egiten dela uler daiteke, izan ere, gauez lo egiteko 15-17°C-ko tenperatura nahikoa baita.

3.3.5. Aurrezki energetikoko neurriak abian jartzen dituzten etxebizitza-kopuruak gora egin du

Azken urteotan, etxebizitzetako aurrezki energetikoari buruzko premien jakitun egin da biztanleria. Horretarako, besteak beste, prezio energetikoen gorakadak eta krisialdiren ondoriozko familia-ekonomien eskasteak bezalako faktoreek eragina izan dute, eta hein apalago batean, energiaren ekoizpenaren eta erabileraren ingurumen-inpaktuari buruzko gizarte-sentsibilizazioaren hedakuntzak²⁴.

Etxebizitzetako energia aurrezteko, Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkestak eskuragarri dauden neurri desberdinen artetik batzuk proposatzen ditu. Datuen arabera, arlo honetan aurrerabideak gertatu dira azken bost urtetan, baina haien helmenak goia jo izanaren itxura har daiteke. Emaitzen artetik, etxebizitzetako %85,3k kontsumo baxuko bonbillak daukate (2012 urtean %77,8) eta etxebizitza gipuzkoarretatik erdiek baino gehiagok etxetresna elektriko bat aukeratzean etiketari kontu hartu diote (%53,5). Hala eta guztiz ere, energia aurrezteko asmoz leihoak aldatutako etxebizitzetako ehunekoa arinki beheratu da (2014ko %43,8tik 2018 urteko %39,4ra), baina ia aldaketarik gabe agertzen da ura aurrezteko gailuak dituztenak, adibidez, iturriak, dutxak eta komunak.

²³ Etxebizitza baterako egokitzat hartutako tenperatura 20°C eta 21°C bitartean kokatzen da, eta kalkuluen arabera, gradu bakoitzeko %7 hazten da haren beharrik ez izan arren. Datu horiek ondoko argitalpenetik lortu dira: Energiaren Euskal Erakundea (2007) [Energia etxean](#) *La energía en el hogar*. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritza.

²⁴ Harrigarriki, Ingurumenari buruzko Inkestaren arabera, 16 eta urte gehiago dituzten eta ingurumenagatik oso kezkatuta dauden pertsonen proportzioa beheratu egin da, eta 2008 urtean %78,4 izatetik, 2015 urtean %69,7 izatera pasa da.

4. Taula. Aurrezki energetikorako neurriak hartzen dituzten etxebizitza gipuzkoarren eboluzioa. 2012-2018

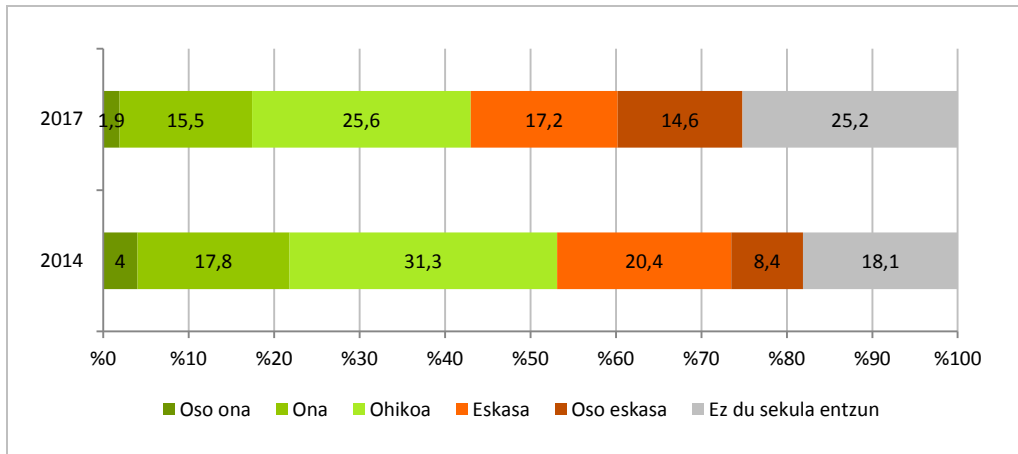
	2012	2014	2018
Kontsumo baxuko bonbillak edo lanparak erabiltzen dituzte	77,8	80,9	85,3
Etxetresna elektrikoren bat erostean, etiketa energetikoa aintzat hartu da	50,9	52,4	53,5
Etxebizitzako leihoak aldatu dituzte	35,7	43,8	39,4
Ura aurrezteko gailuren bat dute etxebizitzetako iturri, dutxa eta komunek	29,3	29,1	30,2

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta

3.3.6. Etxebizitzetan energia aurrezteko diru-laguntzei buruzko etxebizitza gipuzkoarretako ezagutza-maila eskastu egin da 2014 urtetik

Administrazioek azken urteotan eraikinen eta etxebizitzaren efizientzia hobetzeko laguntza ekonomiko eta diru-laguntzak sustatu arren, haiei buruzko ezagutza-maila ez da hedatu etxebizitza gipuzkoarren artean. 2017ko Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkestan ondorioztatzen denez, ez dute sekula haien berririk izan lau etxebizitzetatik batean, eta %31,8aren esanean, haien ezagutza-maila eskasa edo oso eskasa da. %17,4ak, berriz, ezagutza egokia edo oso egokia duela baieztatzen du, 2014 urtean %22k baieztatua. Beraz, eboluzio-datuek diru-laguntza horien inguruko ezagutza eskastu izana nabarmentzen dute.

9. Grafikoa. Energia aurrezteko diru-laguntzen ezagutza-mailaren araberako etxebizitzaren banaketaren eboluzioa. Gipuzkoa 2014-2018

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta.

Bestalde, Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkestan pobrezia erlatiboko egoeran dauden etxebizitzetan²⁵ ez-ezagutza hori are altuagoa dela nabarmentzen da (%41,9), hau da, pobrezia energetikoko tasa altuenak dituzten etxebizitzetan. Pobrezia-arriskuko egoera batek eragindako etxebizitza horien artean, ezagutza egokia edo oso egokia dutela nabarmentzen du soilik %8,6k, pobrezia-arriskurik ez duen biztanleen %19,1aren aldean.

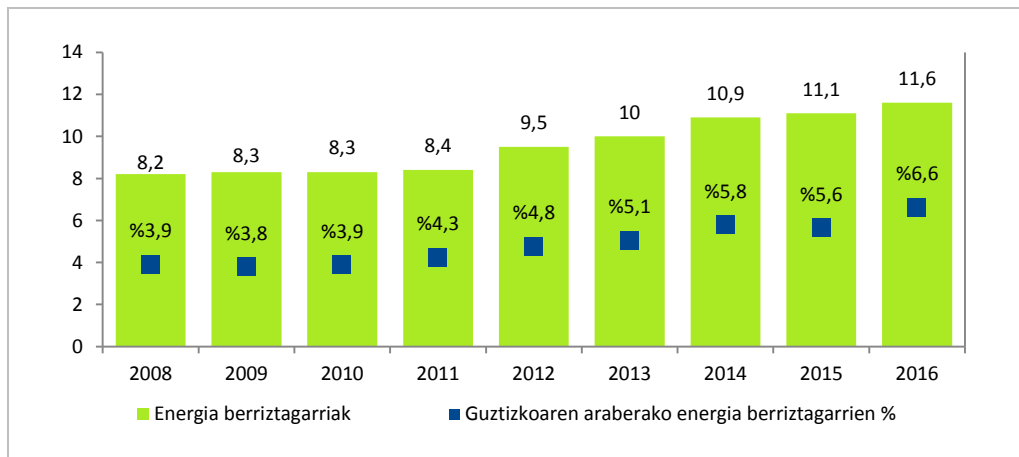
²⁵ Etxebizitzetako kontsumo-unitateen araberako errenta mediana baliokidearen %60 baino apalagoa den errenta baliokidea duten etxebizitzak dira.

3.3.7. Hazten ari da, nahiz eta oso motel, etxebizitza-sektorean energia berriztagarrien erabilera²⁶

Oro har, energia berriztagarrien erabilera-hazkundearen onurak aztertzerakoan erabateko adostasuna gertatzen da. Haien artetik kanpo-horniduren mendekotasun energetikoaren murrizketa²⁷ nabarmentzen da. Bestalde, ikerketa batzuk ondorioztatu dutenez²⁸, epe ertain batean energia berriztagarrietarako inbertsio handiagoek energia-prezioaren murrizketari eragingo liokete, energia mota horien sartze-maila hazten doan heinean.

Gipuzkoako kasuan, oraindik ere energia berriztagarrien kontsumoa oso murrizta izan arren (azken energia-kontsumoaren %7,1 ordezkaten du), haren etxebizitza-sektoreko erabilera pixkanaka hazten joan da 2012tik aurrerantzean. Sektorereko berriztagarrien kontsumoa 2012 urtean 9,5 ktep izatetik, 2016 urtean 11,6 ktep izatera pasa zen, hau da, %22,1eko hazkundera. Gainera, 2012 eta 2016 urteen bitartean, etxebizitzetako energia berriztagarrien azken energia-kontsumoaren %4,8 izatetik %6,6 izatera pasa da).

10. Grafikoa. Energia berriztagarrien guztizko kontsumoaren eboluzioa etxeko sektorean eta guztizko kontsumoan suposatzen duen portzentua. Gipuzkoa 2008-2016

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta.

Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkestako datuek ere norantza berdina hartzen dute. Etxebizitzetan energia-instalazio berriztagarriren bat ote duten galdetzean, baietz erantzuten dutenak 2012an %1,8 izan ziren, 2014 urtean %3,7 eta 2017 urtean %4,3. Horrelako instalazioren bat duten 12.700 etxebizitzetatik %39,2k eguzki-instalazio termiko bat izango luke, eguzki-instalazio fotovoltaikoa %25,5ek eta biomasa-galdara bat %21,9k.

²⁶ Energia berriztagarriak dira haien erabilerek eta kontsumoek baliabideen murrizketarik edo ahalmenenik ez dutenak giza denbora-eskala batean(energia eolikoa, eguzki-energia, hidraulikoa...). Biomasa ere energia berriztagarritzat hartzen da, izan ere, epe motz batean berri berritu baitaitezke basoak eta laborantzak.

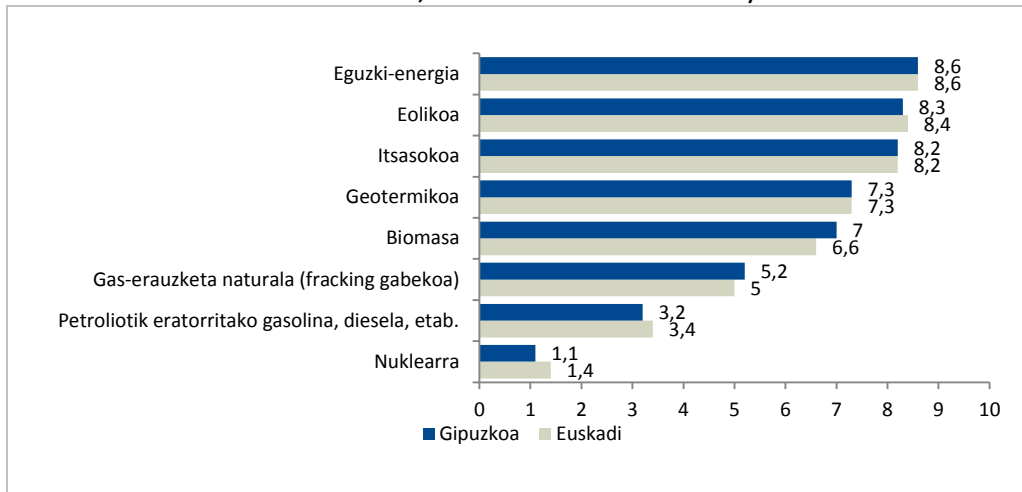
²⁷ EEEK txostenean azaldutako datuen arabera [Euskadi Energia 2016](#) 2015 urteko kanpo-mendekotasun energetikoa %92,9koa izan zen, 2011 urtekoa baino pixka bat apalagoa (%94,5), baina EB_27ko herrialdeen aldean askoz ere altuagoa (%54), baita Estatu espainiarraren aldean ere (%73,3).

²⁸ Greenpeace erakundearentzat Abay Aholkulari Ekonomiko eta Sozialek egina (2014) [El impacto de las energías renovables en los hogares](#). Madril: Greenpeace Espainia.

3.3.8. Iritzi publikoa argi azaltzen da energia berriztagarriak sustatzearen alde

Eusko Jaurlaritzako Prospekzio Soziologikoen Kabineteak *Herritarrak eta klima-aldaketa 2017* urteko iritzi-analisan²⁹ azaltzen duen bezala, beste energiaren aldean energia berriztagarriak lehenesteko iritzia oso hedatua dago bai EAE osoan bai Gipuzkoan. Lortutako datuen arabera, Gipuzkoako 18 eta urte gehiagoko biztanleek 10etik zortzi puntu baino gehiago ematen dizkiete eguzki- (8,6), haize- (8,3) eta marea-energiei (8,2). Bestetik, puntuaziorik baxuena lortutako energia-iturriek eta, horren ondorioz, ezin lehenestekoak nuklearra (1,1eko puntuazioa), eta petroliotik eratorritakoak (10etik 3,2). Tarteko posizioan, baina 7 inguruko puntuazioarekin energia geotermikoa (7,3) eta biomasa (7) daude.

11. Grafikoa. Euskadin sustatu beharreko energia-iturriei buruzko iritzia (Batezbesteko balorazioa eskala batean, zeinean 0 ezer baita eta 10 asko)

*Galdera: Ondoren izendatuko ditudan energia-iturrietatik, mesedez, esadazu zure iritziz 0 eta 10 bitarteko eskala batean, Euskadin zein neurritan sustatu beharko liratekeen, zeinean 0 ez da batera sustatu behar baita, eta 10 asko sustatu behar baita.

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Prospekzio Soziologikoen Kabinetea. *Herritarrak eta klima-aldaketa 2017*.

²⁹ Prospekzio Soziologikoetako Kabinetea (2017) [Klima aldaketa eta energia \(2017ko azaroa\) = Cambio climático y energía \(noviembre 2017\)](#). Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritzako Argitalpen Zerbitzu Nagusia.

4. POBREZIA ENERGETIKOAREN INTZIDENTZIA GIPUZKOAN

Ondoren, Gipuzkoako pobrezia energetikoari buruzko analisiaren emaitzak aurkezten dira. Lehenik eta behin, pobrezia energetikoa neurtzeko bi ikuspegi araberako emaitzak aurkezten dira: etxebizitzako gastuetan oinarritutako ikuspegia, eta etxebizitzaren adierazpenetan eta pertzepzioetan oinarritzen dena. Bigarrenik, pobrezia energetikoaren beste ikuspegi batzuetan oinarritutako emaitzak aurkezten dira. Azkenik, bi ikuspegi nagusiak konbinatzen dituzten adierazleen emaitzak aurkezten dira.

- 1- Etxebizitzako gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia
- 2- Etxebizitzaren pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia.
- 3- Pobrezia energetikoari buruzko beste adierazle batzuk.
- 4- Pobrezia energetikoaren neurketarako bi ikuspegi nagusietako adierazleen konbinazioa.

Atal honetan, 2017 urteko azken edizioaren emaitzak azaltzen dira, baita aurreko bi aldietako boladak ere (2012 eta 2014). Gainera, ahal izandako neurrian, Gipuzkoako emaitzak beste herrialde europarrenekin konparatu nahi izan da.

4.1. Etxebizitzako gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia

Pobrezia energetikoa neurtzeko lehen proposamen hau etxebizitzetako kontsumo energetikoaren premien gastuaren eta diru-sarrera garbien arteko erlazioan oinarritzen da. Epigrafe honetan hiru hurreratze metodologiko azaltzen dira:

- Alde batetik, Gipuzkoako pobrezia energetikoaren intzidentziari buruzko emaitzak aurkezten dira, %10eko atalasearen arabera. Erresuma Batuan, urte askotan erabili izan da atalase hori. Neurri horrekin batera, neurri erlatibo bat aurkezten da, Erresuma Batuko egungo neurketarekin bat datorrena eta, aldi berean, EU-SILC metodologiak proposatutako pobrezia monetarioaren neurketarekin adostua dena.

- Gainera, etxebizitzako ekonomietan elektrizitatearen, gasaren eta beste erregai batzuen garrantzi erlatiboaren ikuspegian oinarritutako emaitzak aurkezten dira. Adierazle hau kalkulatzeko, diru-sarreraren arabera %8,5eko gastu energetikoaren atalasea erabili da (hau da, Brenda Boardmanek proposatutako metodologiari jarraituz³⁰, esparru europarreko pobrezia energetikoaren definizio bat sortzeko asmoz proposatu izandakoa). Ildo horretatik, atalase hori igarotzen duten etxebizitzetako gastua gehiegizkoa dela –eta, horren ondorioz, pobrezia energetikoko egoeran bizi direla– ulertuko dugu. Balio hori Gipuzkoako etxebizitzetako energia-gastu medianaren batezbestekoa bi bider eginda (%4,27) lortzen da.
- Bestalde, gastuari kontu gehiegi hartu izana kritikatu izan da nagusiki, izan ere horrek oso energia-gastu murrizta egiten duten etxebizitzaren egoera ezkuta dezake. Etxebizitza horietan ezingo lukete gastu handiagorik egin zailtasun ekonomikoengatik; edota gastu energetikoaren aurretik beste gastu batzuk lehenetsi beharko lituzkete. Aurtengo txosteneko alderdi berritzaile bezala, ezohikoa den gastu baxua egiten duten etxebizitzak aintzat hartuko dira, eta mota horretako pobrezia energetikoko emaitzak agertuko dira, "ezkutuko pobrezia" esaten zaiona. Adierazle hori sortzeko metodologia ondokoa izan da:
 - Espainiako Ingurumen Zientzietako Elkartearen txostenean erabilitako proposamen metodologikoa erabili da³¹, zeinaren bidez ondorengo ezaugarria duten lurraldeko etxebizitzaren ehunekoa neurtzen den: etxebizitzako energia ordaintzeko egiten duten gastua, lurraldeko etxebizitzetako urteko energia-gastuaren medianaren erdia baino baxuagoa izatea. Gipuzkoako kasuan, 360 euro baino gutxiagokoa dena. Ildo horretatik, atalase hori igarotzen duten etxebizitzetako gastua gehiegizkoa dela –eta, horren ondorioz, pobrezia energetikoko egoeran bizi direla– ulertuko dugu. Balio hori Gipuzkoako etxebizitzetako energiaren gastuaren medianaren batezbestekoa bitan banatuta lortzen da (720 euro).
 - Horretaz gain, kontsumo baliokideen arabera normalizatutako unitateetan neurtu da etxebizitzaren osaera, Eurostatek aldatutako OCDEko eskalaren proposamena aintzat hartuta³².
 - Adierazle honen mugetako bat bakarrik energia-gastuan oinarritua izatea da, baina, aldiz, ez da etxebizitzetako diru-sarrerarik kontuan hartzen, energiaren gehiegizko gastuaren adierazleak kontuan hartzen duena. Muga hori gainditzeko asmoz, etxebizitzako diru-sarreraren arabera energia-gastuen berariazko garrantzia aintzat hartzen zuen adierazle berri bat sortu zen, lurraldeko medianaren erdia baino gutxiago ordaindutako etxebizitzak identifikatzeko (%21). Hala ere, egindako azterketak erakutsi zuenez, adierazle horrek ez zituen identifikatzen pobreziaaren ondorioz energia-gastu oso baxua egiten zuten etxebizitzak, baizik eta, hein handi batean, diru-sarreraren arabera energia-gastu oso baxua egiten zutenak diskriminatzen zituen, baina diru-sarrera oso txikiak izan gabe. Hau da, kasu askotan gizarte-posizio altuko pertsonak identifikatzen zituen, diru-sarreraren maila handikoak, baina gastu energetiko murrizta egiten zutenak. Adierazle hori txosten honetako xedeetara egokitzerik ez zegoenez, eta arrazoi horrengatik, baztertzea erabaki zen.

³⁰ Boardman, B. (2014) *Definitions and dimensions of fuel poverty in Europe*. Focus – Ljubljana 24.04.14.

³¹ Tirado Herrero, S., Jiménez Meneses, L., López Fernández, J.L., Irigoyen Hidalgo, V.M. (2018) *"Pobrezia energética en España 2018. Hacia un sistema de indicadores y una estrategia de actuación estatales"*. Asociación de Ciencias Ambientales, Madril.

³² Eurostatek moldatutako OCDEren eskalaren arabera, etxebizitzako lehen pertsona heldua unitatearen baliokidea da, bigarren eta hurrengo pertsona helduak 0,5 eta haurrak eta 14 urtez azpiko adingabeak 0,3.

4.1.1. Zein da etxebizitza gipuzkoarren batezbesteko energia-gastua?

2017ko Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkestaren arabera, 732,7 eurora heldu zen etxebizitzetako urteko elektrizitate-gastuaren batezbestekoa, eta gas naturalaren edota beste erregaien batezbesteko gastua 559,3 euro izatera iritsi zen. Bi gastu horiek kontuan hartuz gero, urteko 1.293,2 euro izatera heldu zen Gipuzkoako etxebizitzetako faktura energetikoaren batezbestekoa³³.

EAEko eta Estatuko beste lurraldeen aldean, zein egoeratan dago Gipuzkoa? GPGBIko emaitzak EAEko (Familia-Gastuaren Estatistika) eta Espainiako inkestekin (Familia Aurrekontuen Inkesta) konparatuz gero, Gipuzkoako etxebizitzetako batezbesteko gastua (1.293,2 euro) EAEko gastuaren (1.125,5 euro) eta, gehienbat, Espainiako etxebizitzetako batezbesteko gastua (1.097 euro) baino altuagoa izango litzateke.

5. Taula. Etxebizitzetako urteko batezbesteko gastua Gipuzkoan, EAEn eta Espainian. 2017

	GPGBI-2017	FGE-2017	FAI-2017
	<i>Gipuzkoa</i>	<i>EAE</i>	<i>Espainia</i>
Elektrizitatea	732,9	689,2	745,9
Gas eta beste erregaiak	560,3	436,3	351,4
Gutzizkoa	1.293,2	1.125,5	1.097,4

Iturriak: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterkeriari buruzko Inkesta (GPGBI-2017); Eustat. Familia-Gastuaren Estatistika (FGE-2017); INE. Familia Aurrekontuen Inkesta (FAI-2017).

Zein da gastu energetikoaren garrantzia etxebizitza bateko familia-aurrekontuan? Kopuru hau zehazteko, gastu energetikoa, etxebizitzaren ondasun eta zerbitzuekin erlazionatutako beste gastuekin alderatuko da³⁴. Emaitzek adierazten dute, gaur egun, euskal etxebizitzek energian gastatzen duten batez bestekoa, beste seguru mota batzuetan (1.113 euro) eta jantzietan (1.149 euro) gastatzen dutenaren antzeko kantitatea dela. Aurrekoek gain, egungo gastu energetikoa elikadura-produktuetako gastuaren %25,3ra iristen da eta aisialdira eta kulturara bideratutakoaren %63ra (1.791 euro).

Zein neurrian eboluzionatu du Gipuzkoako azken urteotako etxebizitzetako batezbesteko energia-gastuak? Hurrengo taulan ikus daitekeen bezala, 2014an detektatutako gastu-beherakadaren ondoren, Gipuzkoako etxebizitzetan egindako batezbesteko energia-gastuaren hazkundera gertatu da 2017 urtean, eta 2012ko mailetara bueltatu da. 2017 urteko Gipuzkoako gastuan ezagututako gorakadak bestelakoak dira EAEko joerarekin eta Espainiakoarekin konparatuta, izan ere, hurrenez hurren, %0,4ko eta %1,8ko beherakada arinak izan baitituzte.

6. Taula. Etxebizitzetako urteko batezbesteko gastuaren eboluzioa Gipuzkoan, EAEn eta Espainian. 2012-2014-2017

	Urteko batezbesteko gastua (eurotan)			Gastuaren hazkundera (%)		
	2012	2014	2017	2012-14	2014-17	2012-17
Gipuzkoa	1.300	1.238	1.293	-4,8% ▼	4,4% ▲	-0,5% ▼
EAE	1.146	1.131	1.126	-1,3% ▼	-0,4% ▼	-1,7% ▼
Espainia	1.198	1.117	1.097	-6,8% ▼	-1,8% ▼	-8,4% ▼

Iturriak: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterkeriari buruzko Inkesta (GPGBI-2017); Eustat. Familia Gastuaren Estatistika (FGE-2017); INE. Familia Aurrekontuen Inkesta (FAI-2017).

³³ Faktura energetikoak ordaintzeko zenbatekoari buruzko datuak galdetegiko ondoko bi galdera hauen bitartez lortu dira: "Esango al zenidake etxebizitzan azken hamabi hilabetetako elektrizitate-gastua zein izan den?"; eta "Esango al zenidake etxebizitzan azken hamabi hilabetetako gasaren edo bestelako erregaien gastua zein den?". Galdetutako pertsonak zenbatekoa ez dakienean, gertuko balioaren inguruan galdetzen zaio.

³⁴ Eustat (2017) Familia-Gastuaren Estatistika (FGE). Vitoria-Gasteiz. Eustat. Datuek 2017ko EAEko etxebizitzaren batez besteko gastuari erreferentzia egiten diote.

Zeintzuk dira, EAEko eta Estatuko murrizketa arinen ordeztan Gipuzkoan 2017 urtean antzemandako gorakada azalduko luketen faktore nagusiak? Izaera desberdineko metodologiak dituzten estatistika-operazioetan oinarritutako konparazioak egitea beti izaten da zaila, baina bai familia-gastuaren ikerketek (FGI eta FAI) bai energia-prezioaren azken urteotako eboluzioak oso joera desberdinak dituztela ikusgarri uzten dute. Ildo beretik, GPGBI osatzeko landa-lana egindako aldiko aldaketek eraginen bat izana gerta daiteke. Hain zuzen ere, aurreko boladetan uda ostean egin ziren inkesta horiek (irailtik azarora bitartean), baina azkena azarotik otsailera bitarteko aldiaren egin zen, bereziki heze eta hotz izandako neguan, eta, zalantzarik gabe, eragina izan du etxebizitzetan jasotako erantzunetan; baita horren ondorioz gertatutako gastu energetikoaren gainestimazioan ere.

4.1.2. Gastuen eta diru-sarreraren ikuspegiaren oinarritutako pobrezia energetikoaren adierazle nagusiak

Gipuzkoako etxebizitzetako premia energetikoak asetzeko, batezbestekoan, diru-sarrera garbietatik %5,4 bideratzen da elektrizitatearen, gas naturalaren edo bestelako erregairen baten erreziokoak ordaintzera.

Alderdi baikor gisara, Gipuzkoako etxebizitza gehienetan, hamarretik seitan, faktura energetikoari aurre egiteko diru-sarreretatik erlatiboki txikia den proportzioa bideratu behar dutela nabarmendu behar da. Etxebizitzetatik %60,1k diru-sarreretatik %5 edo gutxiago bideratzen du energia-ordainketetara. Gainera, haien artean herenak baino pixka bat gutxiagok, zehazki etxebizitzetatik %27,8k, diru-sarreretatik %3 edo gutxiago bideratzen du horretara. Bestetik, GPGBIko emaitzek etxebizitza gipuzkoarren %8,5ak diru-sarreraren %10 baino altuagoa den gastu energetikoa erakusten dute. Ehuneko horrek erakusten duenez, diru-sarreraren araberako gehiegizkoa edo oso altua den gastua egin behar dute 25.229 etxebizitzetan.

7. Taula. Energiaren eta etxebizitzako guztizko diru-sarreraren arteko erlazioa. Gipuzkoa 2017

	Etxebizitzak		Pertsonak	
	Tasa (%)	N	Tasa (%)	N
Gutzizko gastuaren ≤%3ko gastu energetikoa	27,8	82.023	32,2	229.405
Gutzizko gastuaren ≤%5eko gastu energetikoa	60,1	177.722	67,3	479.963
Gutzizko gastuaren ≤%10eko gastu energetikoa	91,5	270.273	93,7	668.679
Gutzizko gastuaren >%10eko gastu energetikoa	8,5	25.229	6,3	44.858
Gutzizko diru-sarreraren araberako batezbesteko gastuaren %	5,43	--	--	--

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Brenda Boardmanen proposamen metodologikoari jarraituz³⁵ –pobrezia energetikoaren arloko erreferentziako ikerlarietako bat–, %10eko gastu-atalasea hartu ordez, medianaren ehunekoaren bikoitza esparru europarreko pobrezia energetikoaren definizio adostu gisara hartuz gero, Gipuzkoako pobrezia energetikoaren intzidentzia altuagoa izango litzateke.

2017 urtean, etxebizitzetako energia-gastuaren mediana %4,27 da (bikoitza, beraz, %8,54 da). Neurri horren arabera, Gipuzkoako etxebizitzetatik %13,2 inguruk (39.000 bat etxebizitza) diru-sarreraren araberako gehiegizko energia-gastua egingo luke. Hau da, etxebizitza guztietatik %13,2tan, faktura energetikoa ordaintzera errentaren %8,5 baino gehiago bideratzen ari dira. Biztanleriari dagokionez, pixka bat baxuagoa izango litzateke gehiegizko gastuaren intzidentzia, %9,4 ingurukoa; hein batean, arazo honek pertsona bakarreko etxebizitzetan duen intzidentzia altuagatik.

³⁵Boardman, B. (2014) [Definitions and dimensions of fuel poverty in Europe](#). Focus – Ljubljana24.04.14.

8. Taula Etxebizitzako energia-gastuen eta gutzitzko diru-sarreraren arteko erlazioa. Gipuzkoa 2017

	Etxebizitzak		Pertsonak	
	Tasa (%)	N	Tasa (%)	N
Gutzitzko diru-sarreraren arabera gastuaren medianaren %	4,27	--	--	--
[1] Gehiegizko gastu energetikoak	13,2	38.989	9,4	67.402
[2] Ezohikoak diren gastu energetiko baxuak	4,6	13.591	5,8	41.053

[1] Gehiegizko gastu energetikoak egiten dituzten etxebizitzak: energia-fakturak ordaintzera bideratutako diru-sarreraren %-ak lurraldeko medianaren bikoitza gainditzen du (8,5%).

[2] Ezohikoak diren gastu energetiko baxuak egiten dituzten etxebizitzak: lurraldeko urteko batezbesteko gastuaren medianaren erdia baino apalagoa den energia-gastua egiten den etxebizitzaren % (<360 euro).

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Ezohiko gastu energetiko baxuak egiten dituen biztanleriaren ehunekoa neurtzen duen adierazlea Belgikako Balduino Erregearen Fundazioaren pobrezia-barometroan jatorria duen neurri berritzaile bat da³⁶, eta Espainiako Ingurumen Zientzietako Elkartearen azken txostenean erabilia izan da³⁷. Adierazle horrek, ingelesez pobrezia energetiko "ikusezina" esaten zaionak (*hidden energy poverty*), etxebizitzetako energia gastuaren medianaren azpitik dauden energia-gastu baliokidea egiten duten etxebizitzaren ehunekoa neurtzen du. Adierazle horren aurreneko helburua gehiegizko gastu-adierazleak detektatu gabeko etxebizitzaren egoera ikusgarri bihurtzea da, haien gastu energetikoa oso murrizta delako hain zuzen.

Gipuzkoako kasuan, biztanleriaren %5,8k biziko luke "ezkutuko" pobrezia energetikoko egoera hori, bereziki baxua den gastuagatik. Hau da, Gipuzkoako etxebizitzaren %4,6k egiten dute urteko 360 eurokoa baino apalagoa den gastu baliokidea energia errezioko ordaintzeko.

Adierazleen intzidentzia aztertzea bezain garrantzitsua edo garrantzitsuagoa izan daiteke haien eboluzioa aztertzea. Neurri ebolutiboetan, gastu-adierazleen egonkortasun argi bat erakusten dute emaitzek. Horrela, 2012 urtetik aurrerantzeko gehiegizko gastu energetikoaren intzidentzia erlatiboki konstante mantentzen dela ikus daiteke.

9. Taula. Etxebizitzako energia-gastuen eta gutzitzko diru-sarreraren arteko erlazioaren zenbait neurrien eboluzioa. Gipuzkoa 2012-2017

	Etxebizitzak				Pertsonak			
	2012	2014	2017	Aldea 2017-14	2012	2014	2017	Aldea 2017-14
Etxebizitza/pertsona proportzioa (%)								
Diru-sarreraren ≤%3ko gastu energetikoa	25,5	26,9	27,8	+0,9	28,4	30,8	32,2	+1,4
Diru-sarreraren ≤%5eko gastu energetikoa	59,8	60,8	60,1	-0,7	65,8	66,5	67,3	+0,8
Diru-sarreraren ≤%10eko gastu energetikoa	90,5	93,0	91,5	-1,5	93,0	94,5	93,7	-0,8
Diru-sarreraren >%10eko gastu energetikoa	9,5	7,0	8,5	+1,5	7,0	5,5	6,3	+0,8
[1] Gehiegizko gastu energetikoak	12,5	12,3	13,2	+0,9	9,4	9,9	9,4	-0,5
Etxebizitza/pertsona kopurua (%)								
Diru-sarreraren ≤%3ko gastu energetikoa	68.602	76.763	82.023	+5.260	201.380	219.729	229.405	+9.675
Diru-sarreraren ≤%5eko gastu energetikoa	160.684	173.375	177.722	+4.347	465.886	475.042	479.963	+4.920
Diru-sarreraren ≤%10eko gastu energetikoa	242.636	265.341	270.273	+4.932	658.099	675.014	668.679	-6.335
Diru-sarreraren >%10eko gastu energetikoa	25.599	19.944	25.229	+5.285	49.177	38.979	44.858	+5.879
[1] Gehiegizko gastu energetikoak	33.441	35.072	38.989	+3.917	66.848	70.430	67.402	-3.028
Guztira	268.235	285.285	295.502	+10.217	707.276	713.993	713.537	-456

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta.

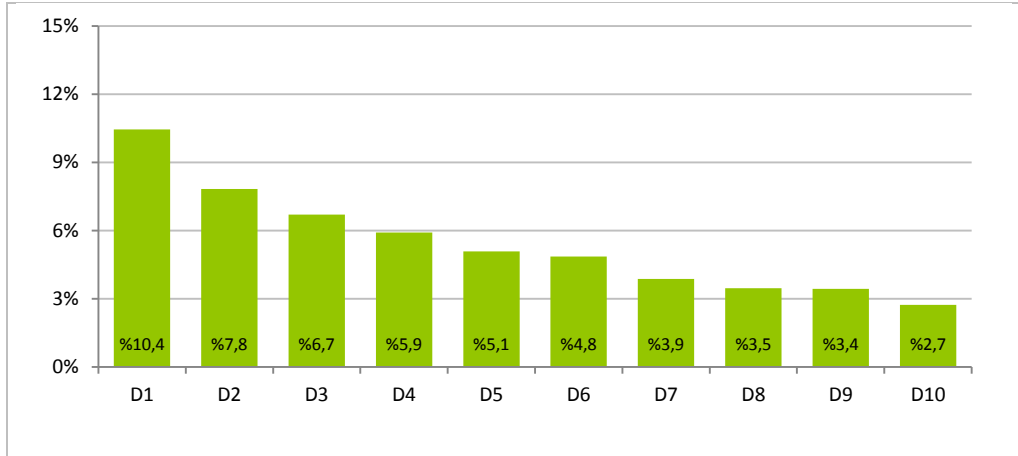
Zenbateko garrantzia du faktura energetikoari aurre egiteko diru-sarreraren arabera egin beharreko esfortzu ekonomikoak? Hurrengo grafikoan, etxebizitzetako erosteko ahalmenaren arabera, esfortzu hori nabarmen desberdina dela ikus daiteke. 2017 urteko datuen arabera, diru-sarrera baxuenak dituzten etxebizitzatik %10ean, diru-sarrera garbien %10,4 bideratzen dute faktura energetikoa ordaintzera; etxebizitza aberatsenetan aldiz, energiaren gastua soilik %2,7koa izan daiteke. Beraz, diru-

³⁶ King Baudouin Foundation (2017) "The Energy Poverty Barometer (2009-2015)".

³⁷ Tirado Herrero, S., Jiménez Meneses, L., López Fernández, J.L., Irigoyen Hidalgo, V.M. (2018) "Pobrezia energética en España 2018. Hacia un sistema de indicadores y una estrategia de actuación estatales". Asociación de Ciencias Ambientales, Madrid.

sarrera altuenak dituzten etxebizitzaren aldean, etxebizitza pobreen %10ak egin beharreko esfortzua lau bider altuagoa da.

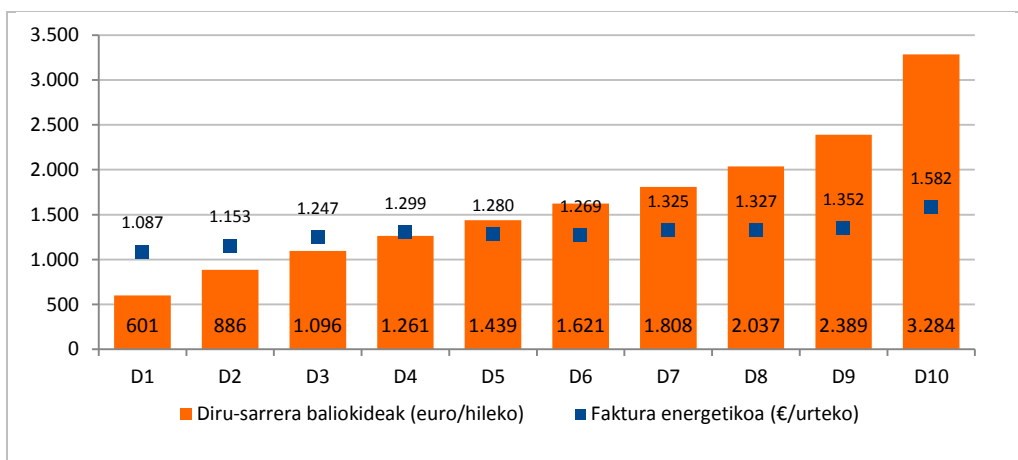
12. Grafikoa. Faktura energetikora bideratutako etxebizitzaren diru-sarrera erabilgarrien proportzioa, etxebizitzaren diru-sarrera baliokideen dezilen arabera sailkatuta. Gipuzkoa 2017

Oharra: Grafiko honetan, diru-sarreraren arabera deziletan banatu dira etxebizitzak. 1. dezila, adibidez, diru-sarrera baliokide baxuenak dituzten etxebizitzaren %10 da. Etxebizitza bakoitzaren arabera bi datu eskaintzen dira. Alde batetik, faktura energetikoaren gastua ordaintzera bideratutako ehunekoa (barra bitartez azaldua) eta, bestetik, urteko gastu energetikoari aurre egiteko batezbesteko ordainketa.

Gizarte-desberdintasun hori azalduko lukeen arrazoi nagusia jakinekua da: aurrekontu mugatzaileagoa izaten dute diru-sarrera apalagoa duten etxebizitzak. Edonola ere, kontsumo energetikoa oinarritzko premia bat denez, gastua elastikotasun murriztekoa dela egia da. Ezin dela ezabatu, alegia; murriztu gehienez ere, baina ez drastikoki, izan ere, bizi-kalitatearen kalte larria sortaraziko bailuke. Hurrengo grafikoan ikus daitezke hori. Bertan, etxebizitzak diru-sarrera baliokideen arabera deziletan banatzen dira (diru-sarrera gutxiagotik gehiagora), eta batezbesteko diru-sarrerak nabarmen eta gradualki hazten diren bitartean, konparazioan, energia-gastuek askoz baxuagoa den hazkunde-erritmoa dute. Argibide gisara, hauxe azaldu daitezke: etxebizitza pobreen %10ak diru-sarrerarik altuenak dituzten etxebizitzaren %10ak baino %82 apalagoa den batezbesteko diru-sarrerak ditu, baina faktura energetikoa, aldiz, %31 baxuagoa soilik.

13. Grafikoa. Etxebizitzetako batezbesteko diru-sarrera baliokideen (euro/hilabeteko) eta batezbesteko energia-gastua (euro/urteko) diru-sarreraren arabera deziletan. Gipuzkoa 2017

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Pobrezia energetikoaren desberdintasun-analisiak hurrengo atalean azalduko duen bezala, gai hori aztertzeke garaian, diru-sarreraren maila desberdintasun-ardatz nagusienetako bat da. Hala ere, diru-

sarrera baxuak izatea kalteberatasuneko egoeran edo arrisku larrian egoteko faktore izan arren, pobrezia energetikoko egoeran dauden etxebizitza guztietan ez dira pobreak, diru-sarrereren mailari kontu hartuta behintzat. Horrek erakusten duenez, gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegiak gain, pobrezia energetikoaren fenomenoaz aztertzeke bestelako ikuspegiak erabili beharra nabarmen geratzen da; baita problematika horrek eragindako etxebizitzetako ezaugarriei arreta jarri beharra ere.

4.2. Etxebizitzen pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia

Aurretik azaldu bezala, bigarren ikuspegi honek etxebizitzetako ondare eta zerbitzu zehatz batzuen gabezia-fenomeno baten gisara ulertzen du pobrezia energetikoa, sozialki premiazkatat hartzen direnak. Ikuspegi honek kritikak jaso arren, gehienbat duen izaera subjektiboagatik, pobrezia energetikoa beste alde batetik aztertzeke baliagarri den ikuspegizat har daiteke. Ikuspegi hori aztertzean, Europako azterlan konparatiboetan ohiko diren hiru adierazle erabili dira. Adierazle horiek Europar Batasuneko Errenta eta Bizi Baldintzen Inkestatik (EU-SILC) lortu dira, eta hauek dira:

- Hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean ezin mantentzea.
- Azken urtean zailtasun ekonomikoengatik etxebizitza nagusia mantentzeko erreziboak (ura, gasa, elektrizitatea, komunitatea, etab.) garaiz ordaindu ez izana.
- Itoginak, hormetan, zoruan, sabaian edo zimenduetan hezetasunak, edo zoruak edota ateen zein leihoen markoetako usteldura edukitzea.

4.2.1. Etxebizitzen pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren pobrezia energetikoko adierazle nagusiak

Bigarren ikuspegi horretan neurtutako pobrezia energetikoari buruzko emaitzen arabera, 2017 urtean, 26.000 etxebizitzetan (haietatik guztietatik %9) hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean mantendu ezina baieztatzen dute; 11.375 etxebizitzetan (%3,8) atzerapenak eduki dituzte zailtasun ekonomikoengatik gas- edo elektrizitate-hornikuntzak ordaintzean; eta 35.000 etxebizitzetan (guztietatik %11,9) hormetan, zoruan edosabaian kalteak dituzte hezetasunagatik. Aipatutako hiru arazo horiek aldi berean etxebizitzetako %0,4ak bakarrik pairatu arren, item horietako gutxienezko arazo baten presentziak bost etxebizitzetatik bati eragiten dio, zehazki, etxebizitzetako %20,9ri.

10. Taula. Pobrezia energetikoaren intzidentzia, etxebizitzetako pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarrituta. Gipuzkoa 2017.

	Etxebizitzak		Pertsonak	
	Tasa (%)	Zenbatekoa	Tasa (%)	Zenbatekoa.
[1] Tenperatura desegokia	9,0	26.569	9,1	65.136
[2] Energia-erreziboetako atzerapenak	3,8	11.375	4,4	31.080
[3] Hezetasunak, itoginak, etab.	11,9	35.136	13,3	94.609
3 itemen presentzia	0,4	1.128	0,3	2.319
Gutxienez 2 itemen presentzia	3,5	10.315	3,7	26.044
Gutxienez item 1en presentzia	20,9	61.638	22,8	162.461
[1] edo [2] itemen presentzia	11,1	32.811	11,6	82.908
3 itemen gabezia	79,1	233.864	77,2	551.076

[1] Hilabete hotzetan etxebizitza tenperatu egoki batean mantentzerik izan ez dutela adierazten duten etxebizitzak.

[2] Zailtasun ekonomikoaren ondorioz errezibo energetikoak ordaintzeko atzerapenak izan dituztela adierazten duten etxebizitzak.

[3] Hezetasun-, itogin- eta usteldura-arazoak dituzten etxebizitzak.

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari Buruzko Inkesta, 2017.

Ikuspegi honen arabera pobrezia energetikoaren neurketan erabilitako hiru adierazleetatik etxebizitzako hezetasunen presentziari buruzkoa da zabalena. Aurrerago azalduko den bezala, aztertutako hiru adierazleetatik azalpen-ahalmen apalena duen adierazlea da hori. Gainera, beste ikerketa batzuetan azaldu den bezala³⁸, lizun- edo hezetasun-arazoak agertzearen zergatia ez da bakarra izaten, eta kausa anitzek sor ditzakete (eraikuntza-akatsak, eurite nabarmen edo luzeek, kondentsazioak, infiltrazioek, etab.). Arrazoi horien artean, pobrezia energetikoko egoeraren presentzia ote dagoen zehazteko adierazle egokia ez dela nabarmentzen dute egile batzuek. Adierazle horren presentzia baztertuko bagenu, 2017 urtean etxebizitzetako %11,1 pobrezia energetikoko egoeran egongo liriteke, betiere etxebizitza egoki berotzeko ezintasuna dutelako edota zailtasun ekonomikoen ondorioz hornikuntza energetikoaren erreziboak garaiz ordaintzerik izan ez dutela adierazten dutelako.

Haren eboluzioari dagokionez, hiru adierazleak ia-ia egonkor mantendu direla nabarmentzen da gainera. Bariazioak, edonola ere, oso gutxi dira eta inkestaren lagin-errorearen marjinaren baitakoak izango liriteke. Oso arinki izan arren, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean mantendu ezin dutenen proportzioa hazi egin da (2014 urteko %8,5etik, 2017 urteko %9ra), baita arrazoi ekonomikoengatik energia-erreziboak ordaintzean atzerapenak izandako etxebizitza-proportzioa ere (2014 urteko %3tik, 2017 urteko %3,8ra). Hezetasun-arazoak dituzten etxebizitzaren proportzioak, aldiz, ehuneko bateko beherapena izan du.

11. Taula. Pobrezia energetikoaren intzidentziaren eboluzioa etxebizitzaren pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera. Gipuzkoa 2012-2017

	Etxebizitzak				Pertsonak			
	2012	2014	2017	Aldea 2017-14	2012	2014	2017	Aldea 2017-14
[1] Tenperatura desegokia	7,4	8,5	9,0	+0,5	6,1	8,4	9,1	+0,7
[2] Energia-erreziboetako atzerapenak	4,1	3,0	3,8	+0,8	4,5	3,4	4,4	+1
[3] Hezetasunak, itoginak, etab.	9,2	12,9	11,9	-1	9,1	13,2	13,3	+0,1
3 itemen presentzia	0,5	0,6	0,4	-0,2	0,4	0,6	0,3	-0,3
Gutxienez 2 itemen presentzia	3,0	2,4	3,5	+1,1	3,5	2,6	3,7	+1,1
Gutxienez item 1en presentzia	17,2	20,8	20,9	+0,1	16,0	21,2	22,8	+1,6
[1] edo [2] itemen presentzia	9,5	9,8	11,1	+1,3	8,4	10,0	11,6	+1,6
3 itemen gabezia	82,8	79,2	79,1	-0,1	84,0	78,8	77,2	-1,6

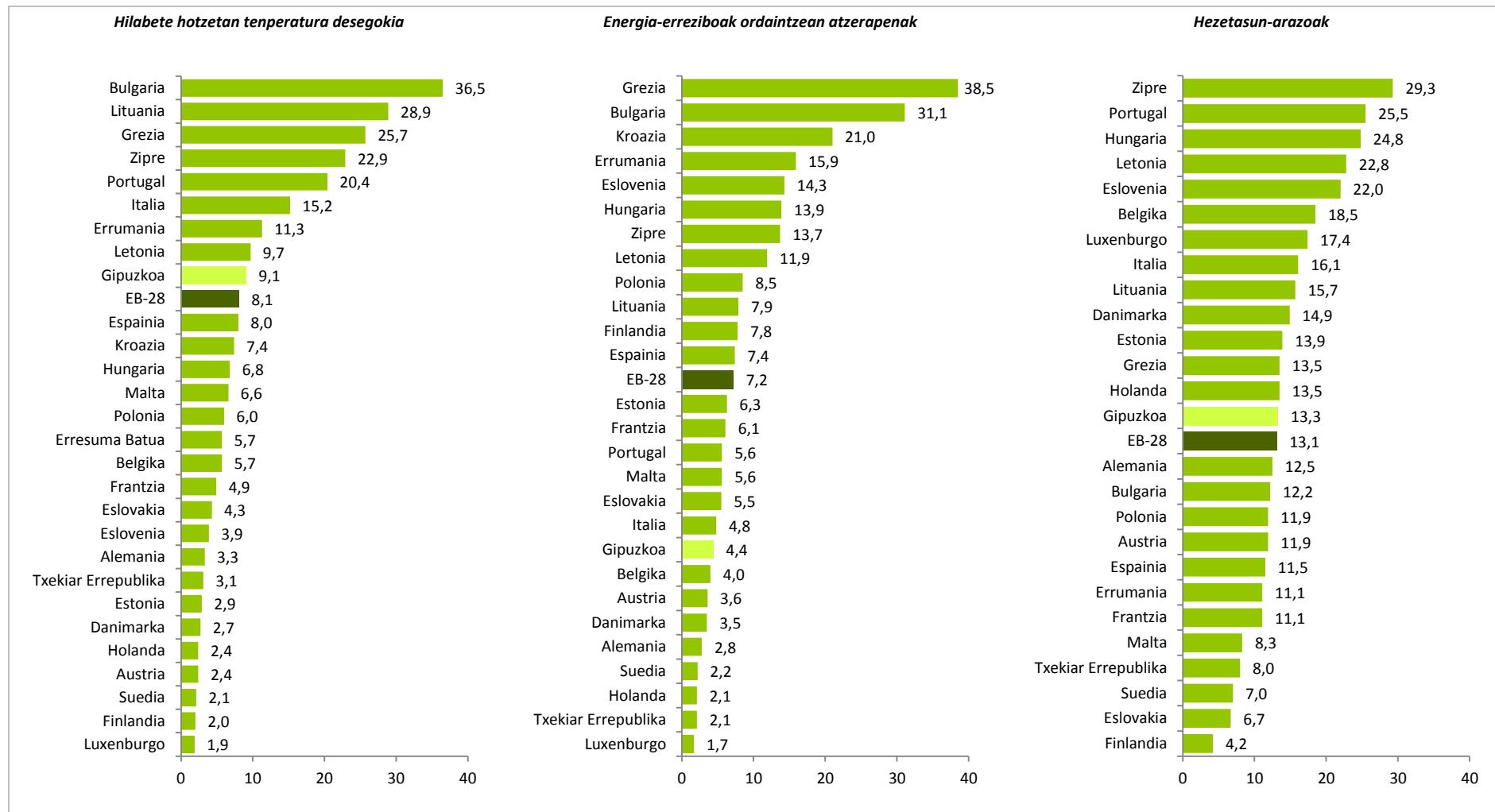
Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta.

Europar Batasuneko beste herrialdeekin eginiko konparazioari dagokionez, Gipuzkoa EB-28ko batezbestekotik gertu dago, dela hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean mantentzerik ez dutenen proportzioari dagokionean (%9,1 Gipuzkoan eta %8,1 Europar Batasunean), dela hezetasun-arazoak dituztela adierazten duten etxebizitzetako pertsonen proportzioari dagokionean.

Azken urteko faktura energetikoaren erreziboak ordaintzean atzerapenak eduki izana adierazten duten etxebizitzetako pertsonen proportzioaren kasuan, Gipuzkoak (%4,4) EB-28ko batezbestekoa baino emaitza hobea lortzen du, eta arazo horren eraginik gutxiena duten herrialdeen artean bederatzigarren tokian sailkatuko litzateke, Luxenburgo (%1,7), Txekiar Errepublika (%2,1), Holanda (%2,1), Suedia (%2,2), Alemania (%2,8), Danimarka (%3,5), Austria (%3,6) eta Belgikaren atzetik (%4).

³⁸ Tirado Herrero, S., Jiménez Meneses, L., López Fernández, J.L., Martín García, J. (2014) *Pobreza energética en España. Análisis de tendencias*. Madril: Asociación de Ciencias Ambientales.

14. Grafikoa. Pobrezia energetikoaren intzidentzia neurtzeko adierazle desberdinen arabera etxebizitzetako pertsonen proportzioa, etxebizitzako pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, eta EB-28ko herrialdeen arabera (2017)

Iturriak: Eurostat. EU-SILC (2017) eta Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

4.2.2. Pobrezia energetikoarekin erlazionatutako beste adierazle batzuk

Orain artean bi ikuspegi nagusien arabera aztertutako aldagaiez gain, badira pobrezia energetikoarekin erlazionatutako beste batzuk, fenomenoaren beste ikuspegi batzuetatik aztertzen dutenak.

4.2.2.1. Arazo ekonomikoengatik murriztutako gastu energetikoa

Lehenik eta behin, adierazi behar da pobrezia energetikoarekin zuzeneko erlazioa ez duela izan beharrik arazo ekonomikoengatik gastu energetikoak murrizteak, baina bada etxebizitzetako gabezia ekonomikoko egoeretara hurbiltzeko modu bat, eta horren ondorioz, pobrezia energetikoaren arrisku edo kalteberatasuna neurtzeko balioa izan dezake.

Inkestaren emaitzek azaltzen dutenez, Gipuzkoako etxebizitzetatik %20k (zehazki %19,7k, hau da, 58.221 etxebizitza) gastu energetikoak murriztu izana adierazten du³⁹, azken urtean, arazo ekonomikoengatik.

12. Taula. Zailtasun ekonomikoaren ondorioz azken 12 hilabetetan oinarrizko gastuekin erlazioa duten murrizketak. Gipuzkoa 2017

	Etxebizitzak		Pertsonak	
	Tasa (%)	N	Tasa (%)	N
Oinarrizko elikadura-gastuak	6,7	19.669	6,7	47.669
Oinarrizko jantzi eta oinetakoen gastuak	16,2	47.958	16,3	116.218
Aisialdiko gastuak	26,4	77.931	26,8	191.458
Etxebizitzako gastu energetikoak	19,7	58.221	19,3	137.380

*Etxebizitzetako gastu energetikoak gutxitzeaz gain, bestelako gastu batzuek murriztu behar izandako etxebizitzaren prebalentzia biltzen da hiru epigrafe hauetan.

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Gainera, beste arlo batzuetako gastua murriztu behar izan duten etxebizitzaren ehuneko ere garrantzitsua da. Ildo horretatik, etxebizitzako gasturen bat murriztu egin behar izan duen etxebizitza-proporzioari altuenak, aisialdian murriztu du gastua (etxebizitza guztietatik %26,4k arlo horretan gastua murriztu izana adierazten du). Ehuneko horren atzetik kokatzen dira gastu energetikoak murriztutakoak (%19,7). Haietatik gertu, jantzi eta oinetakoen oinarrizko gastuak murriztu dituztenak (%16,2), eta, azkenik, elikadurako oinarrizko gastu apalagoa egin duten etxebizitzetako biztanleak (%6,7).

Arlo batean baino gehiagotan murrizketak egin behar izan dituzten etxebizitzetara dagozkien emaitzen arabera, gastu energetikoez gain, etxebizitzetatik %6,4k elikadura-gastuak murriztu dituzte; %13,6k baita jantzi eta oinetakoetako gastua ere; eta %17,4k faktura energetikoan aurreztu beharra izateaz gain, aisialdiko gastuak murriztu izana adierazten du.

Emaitza ebolutiboek gastuak murriztu beharra izan duten etxebizitzaren proportzioaren hobekuntza azaltzen dute. Gastuak murriztu beharrean egon diren etxebizitzaren proportzioa aztertutako lau kategorietan beheratu da. Aisialdiari lotutako gastuak bereziki nabarmendu behar dira. 2014 urtean, etxebizitzaren %28k arlo horretako gastuak murriztu behar izan zituen, baina 2017 urtean ehuneko 11,7 puntutan beheratu da datu hori.

³⁹ Epigrafe honetan, ondoko galderan oinarritutako erantzunak aztergai hartzen dira: "Nabarmen ezazu, arazo ekonomikoaren ondorioz, hurrengo arazoren bati aurre egin beharrean egon ote zaretzen: (...) Etxebizitzako gastu energetikoak murriztu beharra (elektrizitate, ura, gasa, berogailua...)".

13. Taula. Arazo ekonomikoen ondorioz azken 12 hilabetetan oinarrizko gastu desberdinak murriztu beharra izan dituzten etxebizitza-proportzioaren eboluzioa. Gipuzkoa 2012-2017

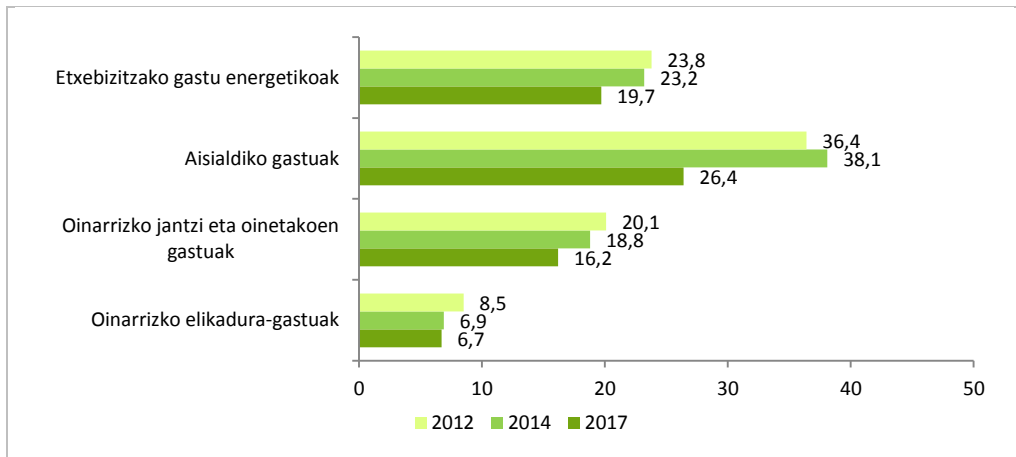
	Etxebizitzen (%) tasa			Pertsonen (%) tasa		
	2014	2017	Aldea	2014	2017	Aldea
Oinarrizko elikadura-gastuak	6,9	6,7	-0,2	6,6	6,7	+0,1
Oinarrizko jantzi eta oinetakoekoen gastuak	18,8	16,2	-2,6	19,0	16,3	-2,7
Aisialdiko gastuak	38,1	26,4	-11,7	39,2	26,8	-12,4
Etxebizitzako gastu energetikoak	23,2	19,7	-3,5	24,0	19,3	-4,7

*Etxebizitzetako gastu energetikoak gutxitzeaz gain, bestelako gastu batzuek murriztu behar izandako etxebizitzaren prebalentzia biltzen da hiru epigrafe hauetan.

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Gastu energetikoei dagokienez, 2012 urtetik beherakada graduala gertatu da, eta bereziki azkenaldi honetan. Etxebizitzetako gastu energetikoak murriztu beharra adierazi dutenen ehunekoa 2012 urtean %23,8 izatetik, 2014 urtean %23,2 eta 2017 urtean %19,7 izatera pasa da.

15. Grafikoa. Zailtasun ekonomikoengatik azken 12 hilabetetan etxebizitzako oinarrizko gastu desberdinak murriztu beharrean izan diren etxebizitza-proportzioaren eboluzioa. Gipuzkoa 2012-2017

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Azken urtean arazo ekonomikoen ondorioz gastuak murriztu beharrean egondako etxebizitza-proportzioak berbera izan behar lukeela guztientzat eman dezake. Hala ere, etxebizitzetako pobrezia-egoerei kontu hartuz gero, kontzeptu desberdinen arabera eginiko gastu-murrizketa askoz ere altuagoa izaten da pobrezia erlatiboko egoerak bizi dituzten etxebizitzaren artean. Zehazki, energiaren kasuan ikus daitekeenez, pobre ez diren etxebizitzetako gastu energetikoa murriztu behar izan dutenen proportzioa 4,2 puntutan beheratu den bitartean, pobreen etxebizitzetako beherakada hori 1,7 puntutan beheratu da soilik.

14. Taula. Zailtasun ekonomikoengatik azken 12 hilabetetan etxebizitzako oinarrizko gastu desberdinak murriztu beharrean izan diren etxebizitza-proportzioaren eboluzioa, pobrezia erlatiboaren arabera. Gipuzkoa-2012-2017

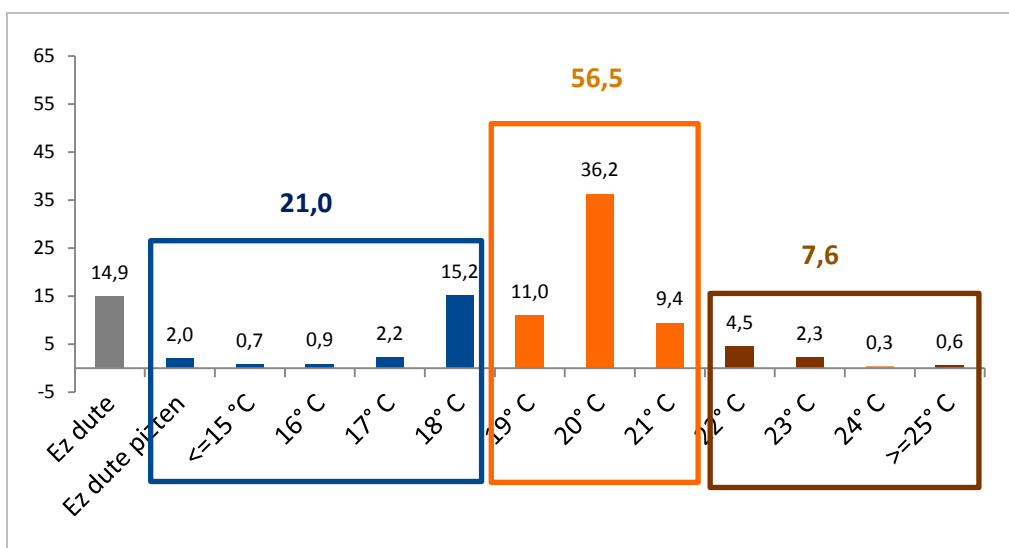
	Pobrezia erlatiborik eza			Pobrezia erlatiboaren presentzia		
	2012	2014	2017	2012	2014	2017
Oinarrizko elikadura-gastuak	4,4	3,4	3,0	27,7	26,1	25,3
Oinarrizko jantzi eta oinetakoekoen gastuak	15,0	13,8	11,0	44,2	45,9	43,0
Aisialdiko gastuak	18,3	17,1	12,9	49,4	56,3	54,6
Etxebizitzako gastu energetikoak	30,7	31,7	19,3	63,3	73,0	63,0

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta 2012-2017.

4.2.2.2. Berogailua piztuta dagoenean etxebizitzan duten adierazitako tenperatura

Epigrafe honetan, Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkestaren etxebizitzetan duten adierazitako tenperaturari buruzko galdera batek izandako emaitzak azaltzen dira⁴⁰. Galdera horrek mugak dituela egia izan arren, neurri errealetan neurtu ordez etxebizitzetako pertsonen iritzietan oinarritzen denez, konfort termikoko eskala batean etxebizitzak sailkatzeko hurreratze baliagarria gerta daiteke.

16. Grafikoa. Etxebizitza-banaketa eguneko berogailu-tenperaturaren arabera. Gipuzkoa 2017

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Gipuzkoako etxebizitzetatik %14,9k berogailu-instalaziorik ez duela adierazten du. Berogailu-sistema duten etxebizitzetan, 19°C eta 21°C bitarteko tenperaturak izaten dituztela adierazten dute % 56,5ek, beraz, konfort termikoaren ikuspegitik egokiak direnak⁴¹. Aitzitik, hamar etxebizitzetatik bitan (%21) 19°C-ko tenperaturatik beherakoa izaten dutela adierazi dute, eta beste aldean, 21°C baino tenperatura altuagoak adierazten ditu %7,6k.

Ikuspegi ebolutibo batetik, adierazitako batezbesteko tenperaturaren murrizketa gertatu dela nabarmentzen dute datuek, 20,1°C-tik 19,2°C-etara. Egokitzat hartutako atalasearen azpiko tenperatura (19-21 gradu) izaten dutela adierazitako etxebizitzaren proportzioaren igoera nabarmendu behar da, %9,5etik %21era.

⁴⁰ Galdetegi honetan eginiko galdera Etxebizitzak eta Ingurumena Inkestan eginiko bera da: "Egunean zehar, berogailua piztuta duzuenetan, etxebizitzan zaudenean zein da izaten duzuen tenperatura".

⁴¹ Iritzi desberdinak daude etxebizitzako tenperatura egokienari buruzkoa. Osasunaren Munduko Erakundearen arabera, konfort-tenperatura gisara, egongelan 21°C eta beste geletan 18°C izan daitezke. Definizio horretan oinarrituta, eta etxebizitzako batezbesteko tenperaturari buruz galdetu zaienez, 19°C eta 21°C bitartekoa egokitzat uler daiteke. Gainera, bitarte horretan kokatutako tenperatura (20°C) izaten da medikuntza-arloak gomendatutako ohiko tenperatura optimoa.

15. Taula. Etxebizitza-banaketaren eboluzioa etxebizitzetako eguneko berogailu-temperaturaren arabera. Gipuzkoa 2014-2017

	2014	2017	Aldea 2017-14
Ez dute berokuntza-sistematik	16,5	14,9	-1,6
Ez dute pizten edo 19°C-tik behera jartzen dute	9,5	21,0	11,5
19°C eta 21°C bitarteko tenperatura	61,8	56,5	-5,3
21°C baino gehiago	12,2	7,6	-4,6
Guztizkoa	100,0	100,0	--

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta.

4.3. Ikuspegi konbinatua

Orain artean, egungo adierazle eta ikuspegi nagusietan oinarritutako pobrezia energetikoaren intzidentziaren ahalik eta ikuspegiarik zabalena azaltzen saiatu gara txosten honetan. Epigrafe honen helburua, hala ere, aztertutako bi ikuspegi konbinazioa erabiliz, ikuspegi global bat eskaintzea, hurrengo proposamenean jaso den moduan.

Pobrezia energetikoa neurtzeko proposamena

Etxebizitza batean pobrezia energetikoa pairatzen dute, bi arazo hauetako bat izanda:

[a] diru-sarreren arabera, etxebizitza gipuzkoarren guztizkoaren energia-gastuaren medianaren bikoitza baino altuagoa da etxebizitzako energia-gastua → Gastuetan oinarritutako ikuspegia

[b] Adierazten dutenez, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egokian ezin izan dute mantendu, edo atzerapenak izan dituzte ura, gasa, elektrizitatea eta abar ordaintzeko → Etxebizitzen pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia.

Beraz, bi ikuspegiak elkar batuta kontuan hartuz gero, 2017 urtean, etxebizitzetatik %21,5k –eta biztanleriaren %18,2k– pobrezia energetikoko egoeraren bat pairatuko zukeen, dela etxebizitzako faktura energetikoari aurre egiteko esfortzu handia egin beharzagatik, dela etxebizitza tenperatura egoki batean mantentzeko ezintasunagatik edo energia-erreziboak ordaintzeko atzerapenak izateagatik. Berriz, etxebizitzetatik gutxi batzuetan (%2,8) pobrezia energetikoaren bi dimentsioak pairatuko zintuzketen, eta horrek iradokitzen duenez, bi ikuspegi nabarmen desberdintzen diren pobrezia energetikoaren adierazpenak neurtzen dituzte.

16. Taula. Pobrezia energetikoko adierazleen konbinazioaren emaitzak. Gipuzkoa 2017.

	Etxebizitzak		Pertsonak	
	Tasa (%)	Zenbatekoa.	Tasa (%)	Zenbatekoa
[a] Gastu energetikoa > gastu medianaren batezbestekoaren bikoitza	13,2	38.989	9,4	67.402
[b] Tenperatura egokia mantentzeko ezintasuna eta/edo energia-erreziboetako atzerapenak	11,1	32.811	11,6	82.908
[b ¹] Tenperatu egokia mantentzeko ezintasuna	9,0	26.569	9,1	65.136
[b ²] Energia-erreziboetako atzerapenak	3,8	11.375	4,4	31.080
Soilik gehiegizko gastua [a]	10,4	30.755	6,6	46.744
Soilik pertzepzio subjektiboa [b]	8,3	24.577	8,7	62.250
Bi adierazleen gabezia	78,5	231.936	81,8	583.885
Gutxienez, adierazle baten presentzia [a] edo [b]	21,5	63.566	18,2	129.652
Bi ikuspegi presentzia [a] eta [b]	2,8	8.234	2,9	20.658

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Ikuspegi konbinatuaren eboluzio-emaitzen arabera, pobrezia energetikoko egoeraren batek eragindakoen etxebizitzak 2012 eta 2014 urtetan %19,2 izatetik, 2017 urtean %15,9 izatera pasa da. Eragindako pertsonen ehunekoaren kasuari dagokionez, altuagoa izan da hazkunde hori, haren 2012 urteko intzidentzia %15,9 izatetik, 2017 urtean %18,2 izatera. Aldiz, bi ikuspegiak elkarri hartutako ikuspegiaren intzidentziaren arabera, etxebizitzaren %3tik behera egonkor mantendu da hiru boladetan.

17. Taula. Pobrezia energetikoko egoera desberdinek kaltetutako etxebizitzaren eboluzioa. Gipuzkoa 2012-2017

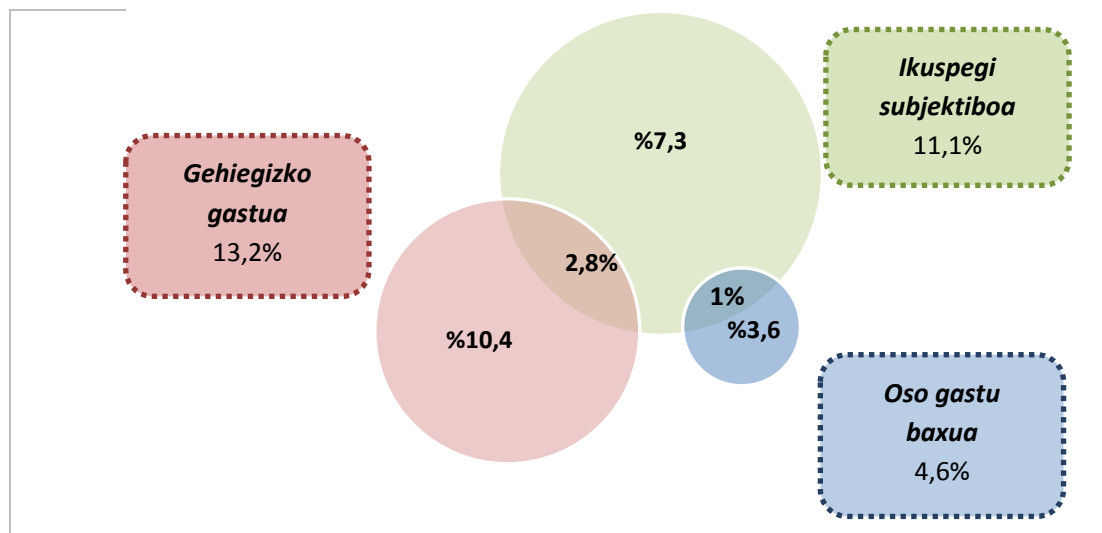
	Etxebizitzak (%)			Pertsonak (%)		
	2012	2014	2017	2012	2014	2017
[a] Gastu energetikoa > gastu medianaren batezbestekoaren bikoitza	12,5	12,3	13,2	9,5	9,9	9,4
[b] Tenperatura egokia mantentzeko ezintasuna eta/edo energia-erreziboetako atzerapenak	9,5	9,8	11,1	8,4	10,0	11,6
[b ¹] Tenperatu egokia mantentzeko ezintasuna	7,4	8,5	9,0	6,1	8,4	9,1
[b ²] Energia-erreziboetako atzerapenak	4,1	3,0	3,8	4,5	3,4	4,4
Soilik gehiegizko gastua [a]	9,8	9,4	10,4	7,5	6,4	6,6
Soilik pertzepzio subjektiboa [b]	6,7	6,9	8,3	6,5	6,5	8,7
Bi adierazleen gabezia	80,8	80,8	78,5	84,1	83,6	81,8
Gutxienez, adierazle baten presentzia [a] edo [b]	19,2	19,2	21,5	15,9	16,4	18,2
Bi ikuspegiaren presentzia [a] eta [b]	2,7	2,9	2,8	2,0	3,5	2,9

*2012 urtean %8,8; 2014 urtean %8,5; eta 2017 urtean %8,5.

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta

Laburpen moduan, hurrengo grafikoan ikuspegi bakoitzaren arabera eta bi ikuspegiak konbinatutako adierazle nagusien emaitzak azaltzen dira. Pobrezia energetikoaren bi neurketa-ikuspegiak identifikatutako etxebizitzak zeintzuk diren azaltzeaz gain, ikuspegi konbinatuaren kalkulurako arrazoi nagusienetako bat izan da bi ikuspegiaren adierazleak elkarri gainjartze ote diren egiaztatzea. Oso gainjartze apala agertu dute emaitzek (bi ikuspegiak bateratuta kaltetutakoaren etxebizitza-proporzioa %2,8koa izan da), hau da, ikuspegi bakoitzeko adierazleek, bakoitzak bere aldetik, nabarmenki desberdinak diren errealitateak identifikatzen dituzte.

17. Grafikoa. Pobrezia energetikoaren kaltetutakoaren etxebizitza-banaketa. Gipuzkoa 2017

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Hurrengo atalean, orain artean erabilitako adierazleetan oinarritutako pobrezia energetikoaren desberdintasun-azterketaren emaitzak azaltzen dira.

5. DESBERDINTASUNAK GIPUZKOAKO POBREZIA ENERGETIKOAN

Txosten honetan aurreko boladetako analisia areagotzen da, pobrezia energetikoaren baitako desberdintasunetan zentratzeko. Ibilbide horretarako, desberdintasunen azterketa hori maila indibidualean (etxebizitzako pertsona nagusiaren ezaugarriak kontuan hartuta) eta ikuspegi kolektiboa aintzat hartuz egin da (etxebizitza-osaera kontuan hartuta); eta baita etxebizitzaren ikuspegi fisiko batetik ere (haien ezaugarri eta ekipamendu nagusiak kontuan hartuta). Atal honetako egitura ondoren azaltzen da.

Lehenik, aurretiko atalean aztertutako adierazle nagusien arabera emaitzak aurkezten dira. Erabilitako adierazleek aipatutako bi ikuspegiak dituzte atzetik, etxebizitzako gastu energetikoetan oinarritutakoa eta ikuspegi subjektiboa, haien eragina aztertuz etxebizitzako ezaugarri desberdinak kontuan hartuta. Emaitzak adierazle bakoitzaren arabera azaltzea hautatu da, konparazioa erraztuko duena, eta pobrezia energetikoa agertzeko moduen aniztasuna aintzat hartuz, metrika bakarraren eta definizio bakarraren alde egin ordez, Tirado Herrero egileak proposatutako ildo beretik jotzen duena⁴².

Etxebizitza mota desberdinetako pobrezia energetikoaren intzidentzia ebaluatu ondoren, eta egoera horietako etxebizitza-profilak ezagutzeko xedez, atal honetako bigarren epigrafean ikuspegiaren arabera banaketa aztergai hartzen da.

Bukatzeko, aurretik aztertutako askotariko desberdintasunen tamaina zehaztea helburu gisara hartzen da azken epigrafean. Hori lortzeko, gizarte-talde batek beste batek baino pobrezia energetikoa bizitzeko duen arriskuaren kuantifikazio bat egin da, erabilitako adierazle desberdinak kontuan hartzen dituen.

5.1. Desberdintasunak pobrezia energetikoan zenbait ezaugarriaren arabera

Ondoren, etxebizitzetako pobrezia energetikoaren intzidentzia-emaitzak ezaugarri indibidualen arabera, kolektibo gisara eta ezaugarri fisikoetan oinarrituta aurkezten dira. Zehazki, hurrengo ezaugarriak hartu dira kontuan:

- Etxebizitzako pertsona nagusiaren ezaugarri soziodemografikoak: sexua, adina, jaiolekua, ikasmaila, lan-munduko parte-hartzea.
- Etxebizitzetako ezaugarri sozioekonomikoak: etxebizitzako diru-sarreraren maila (kintilak) eta pobrezia-egoera.
- Etxebizitza-osaera: etxebizitza osatzen duten kideak, familia mota, 14 urtez azpiko haurrak, 80 eta urte gehiagoko pertsonak, mendekotasun-egoeran edota adierazitako osasun eskasa duten pertsonak.
- Etxebizitzaren ezaugarriak: azalera erabilgarria, eraikitze-urtea, edukitza-erregimena, berogailuaren eta gas naturaleko sistemaren instalazioa.

⁴² Tirado Herrero, S. (2017) "[Energy poverty indicators: a critical review of methods](#)". Indoor and built environment, 26 (7), 1018-1031.

5.1.1. Desberdintasunak pobrezia energetikoan etxebizitzako pertsona nagusiaren ezaugarri soziodemografikoen arabera

Etxebizitzako pertsona nagusia eta haren ezaugarriak etxebizitzako kide guztien desberdintasun-ardatz gisara hartzea dituen mugak ezagutu arren⁴³, ezaugarri horiek etxebizitzako pertsona guztiei modu batean edo bestean eragiten dietela uler daiteke. Gainera, etxebizitzan ekarpen ekonomiko altuena egin ohi du pertsona nagusi horrek, eta etxekoen adierazgarritasunerako oso garrantzitsuak dira haren ezaugarri soziodemografikoak.

18. Taula. Pobrezia energetikoaren egoera desberdinek kaltetutako etxebizitza-proporzioa, neurketa-ikuspegi nagusien etxebizitzako pertsona nagusiaren ezaugarri soziodemografikoko desberdintasunen arabera. Gipuzkoa 2017

	Etxebizitzako gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia		Etxebizitzen pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia			Ikuspegi konbinatuak	
	Gehiegizko gastua ¹	Oso gastu baxua ²	Tenp. desegokia ³	Faktura atzerape nak ⁴	Humedades ⁵	Biak ⁶	Gutxienez bat ⁷
Sexua							
Gizona	8,6	4,7	8,2	3,2	11,5	2,1	16,8
Emakumea	23,0	4,4	10,6	5,2	12,7	4,2	31,7
Adina							
<45 urte	9,2	7,7	12,0	5,6	12,2	3,6	20,4
45-64 urte	9,3	4,2	9,5	4,2	14,8	2,9	18,3
65 eta urte gehiago	20,8	2,6	6,1	2,0	8,4	2,1	26,0
Jaiolekua							
EAE	11,6	3,5	5,5	2,6	11,2	2,0	16,5
Beste Autonomia Erkidego bat	17,6	2,9	9,6	3,5	12,1	2,5	26,6
Beste herrialde bat	15,8	15,3	31,6	13,1	16,6	8,6	46,0
Ikasmaila							
Lehen-maila eta gutxiago	21,0	3,3	10,7	4,5	10,1	3,4	30,4
Bigarren-maila	13,4	5,1	10,9	5,1	12,1	3,3	23,9
Unibertsitatea	3,9	4,9	2,7	0,2	13,6	0,9	6,0
Jarduera							
Okupatua	6,7	5,2	7,5	3,5	13,4	1,8	15,0
Langabea	39,0	8,5	47,9	19,3	14,9	20,5	69,6
Ez aktiboa	19,3	3,3	7,0	2,7	9,5	2,3	25,3
Guztizkoa	13,2	4,6	9,0	3,9	11,9	2,8	21,5

¹ Gehiegizko gastu energetikoak egiten dituzten etxebizitzak: gastu energetikoak diru-sarreraren guztizkoaren %8,5 gainditzen du (medianaren bikoitza).

² Ezohiko gastu energetiko baxua egiten duten etxebizitzak: gastu energetikoa 360 euro baino baxuagoa da (energia gastu-baliokidearen medianaren erdia).

³ Hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean ezin mantentzea adierazten duten etxebizitza-kopurua.

⁴ Zailtasun ekonomikoaren ondorioz, etxebizitzako errezero energetikoak ordaintzean atzerapenak izan dituztela adierazten duten etxebizitza-kopurua.

⁵ Itoginak, hezetasuna, zoru-estalturak, etab. dituzten etxebizitzak.

⁶ Bi ikuspegiaren arabera kaltetutako etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezeraren bat atzeratuta ordaindu izana.

⁷ Gutxienez ikuspegi baten arabera eragina duten etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezeraren bat atzeratuta ordaindu izana.

■ Erlazio horrek estatistika-adierazgarritasun garrantzitsua du. Khi karratu p<0.005erako probaren arabera.

*Adinaren arabera doitu.

Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017

⁴³ Horrela da, izan ere, etxebizitza bakoitzean egon daitekeen heterogeneotasuna zabala baita. Análisi zehatz baterako, etxebizitza osatzen duten pertsona guztien ikasmaila eta lan-merkatuko partaidetza neurtzeko adierazle sintetiko baten beharra egongo litzateke, etxebizitzako pertsona nagusiaren ezaugarriak erabili ordez; azterlan honetako diru-sarreraren maila kintiletan edota etxebizitza osoko pobrezia-mailan egin den bezala.

Emaitzek erakusten dutenez, genero-desberdintasunak ageri dira Gipuzkoako pobrezia energetikoan. Gizonen aldean, emakumeak buru dituzten etxebizitzetan pobrezia energetikoak eragin handiagoa du harreman estatistiko garrantzitsuren bat duten aztertutako adierazle guztietan. Etxebizitzako pertsona nagusia emakumea dutenen artetik %31,7k, aztertutako bi ikuspegietatik gutxienez baten arabera pobrezia energetikoa bizi du; gizonak buru dituztenen aldean ia-ia bikoitza (%16,8). Muturreko pobrezia energetikoari dagokionez, hau da, bi ikuspegi ustez kaltetutako etxebizitzetan, problematika hori izanda emakumea buru duten etxebizitzak %4,2 dira; kasu honetan ere, gizonak buru dituztenen aldean bikoitza (%2,1). Aztertutako adierazle guztien artetik, pobrezia energetikoaren intzidentziarik handiena gehiegizko gastu energetikoko adierazlean nabarmentzen da. Emakumea pertsona nagusi duten %23k gehiegizko gastu energetikoa egiten du, gizonak buru duten etxebizitzetan %8,6aren aldean.

Adinaren arabera desberdintasunak ere nabarmentzen dira pobrezia energetikoaren intzidentzian. Etxebizitzetako pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako adierazlearen arabera, eta ezohiko gastu apaletan oinarritutako ezkutuko pobrezia neurtzen duen adierazlearen arabera, adinean beheraka egin ahala, intzidentzia handiagoa izaten da. Aitzitik, gehiegizko gastu energetikoak dituzten etxebizitzetan intzidentzia handiagoa izaten da 65 eta urte gehiago dituzten pertsonen artean; aztertutako beste taldeen tasa –ez da %10era iristen– bikoitzen duena. 65 urte eta gehiagoko pertsona nagusiak dituzten etxebizitzetatik %20,8k lurraldeko medianaren bikoitza baino gehiago bideratzen dute energia-fakturak ordaintzera.

Pertsona nagusia atzeritarra den etxebizitzetatik ia-ia erdietan (%46,1) eta EAetik kanpo jaiotako pertsona nagusia duten lau etxebizitzetatik baten kasuan pobrezia energetikoak kaltetuta bizi dira, gastu eta diru-sarreretan oinarrituta edota pertzepzioetan oinarrituta. Bestalde, temperatura desegokia duten etxebizitzetan arteko aldeak aipatu behar dira, Euskadin (%5,5), beste autonomia-erkidego batean (%9,6) eta beste herrialderen batean (%31,6) jaiotakoen arabera. Etxebizitzako erreziobotan atzerapenen bat izandako neurriaren arabera pobrezia energetikoaren intzidentziari dagokionez, etxebizitzako pertsona nagusia gero eta urrutiago jaiotako izanaren heinean (%2,6, %3,5 eta %13,1, hurrenez hurren) hazi egiten da. Halaber, gehiegizko gastu energetikoaren intzidentzia arinki handiagoa izaten da beste Autonomia Erkidegoren batean jaiotako pertsonetan.

Ikasmilari kontu hartzean, pobrezia energetikoaren alderantzizko gradienteak aurkitzen dugu. Etxebizitzetan guztizko diru-sarreraren maila beheratzen den heinean, pobrezia energetikoko egoeran dauden etxebizitzaren proportzioa hazi egiten da. Unibertsitate-mailako ikasketak dituzten etxebizitzetatik %3,4k lurraldeko medianaren bikoitza baino gehiago bideratzen dute gastu energetikora, bigarren-mailako ikasketak dituzten etxebizitzetako %13,4ko zifraren aldean, eta lehen-mailako ikasketak edo gutxiago dituzten etxebizitzako %21,3ren aldean. Lehen-mailakoa edo baxuagoa den ikasketaren maila duen pertsona nagusiko etxebizitzetatik %30,4k gutxienez pobrezia-adierazle baten arabera eragina izango luke, bigarren-mailako ikasketak dituztenen %24aren aldean, eta unibertsitate-mailako ikasketak dituen %6aren aldean.

Lan-merkatuko parte-hartzearen arabera pobrezia energetikoaren etxebizitzaren proportzioaren emaitzek azaltzen dutenez, pertsona nagusia langabezian dagoen etxebizitzetan pobrezia energetikoaren intzidentzia handiagoa izaten da. Pertsona nagusia langabetu den etxebizitzetatik %39k gehiegizko gastu energetikoa egiten du, eta %47,9aren adierazpenen arabera, ezin dute etxebizitzako temperatura egoki mantendu. Orokorrean, bi ikuspegietatik gutxienez baten arabera, pertsona langabetua buru duten ia-ia etxebizitzetatik %70ak pobrezia energetikoa pairatzen duela uler daiteke; ez aktibo den pertsona buru duten laurik etxebizitzaren batean bezala (%25,3).

5.1.2. Desberdintasunak pobrezia energetikoan etxebizitzaren ezaugarri sozioekonomikoen arabera

Etxebizitzako kide guztien ezaugarri sozioekonomikoen arabera pobrezia energetikoaren intzidentzia-analisiak azaltzen duen moduan, etxebizitzako diru-sarreraren mailak erlazio oso estua du faktura energetikoak ordaintzeko finantza-ezintasunarekin eta hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean mantentzeko zailtasunarekin. Pobrezia energetikoa diru-sarrera mailarik baxueneko etxebizitzetan biltzen da (5. kintila), aipatutako bi ikuspegiatan. Diru-sarrera apaleneko etxebizitzetatik %90,2k bizi du pobrezia energetikoko egoera, hau da, bi ikuspegietatik gutxienez batek eragiten dio; eta diru-sarrera maila altuagoa duten 1, 2 eta 3. kintiletako etxebizitzetatik %16,7k.

Etxebizitzetako diru-sarreraren eta pobrezia mailak pobrezia energetikoarekin erlazioa dute. Pobrezia larrian bizi diren etxeetatik erdian bizi dute pobrezia energetikoko egoera bat, izan ere, energia-fakturak ordaintzera medianaren bikoitza baino gehiago bideratzen baitute (%49,3) eta etxebizitza tenperatura egokian ezin mantentzea adierazten baitute (%54,4). Pobrezia erlatiboa pairatzen duten etxebizitzetan ere, ehuneko hori altua izaten da: gehiegizko gastu energetikoa izaten du pobrezia erlatiboa pairatzen duten etxebizitzetatik %35,6k eta tenperatura-arazoak ditu %27,7k. Bi ikuspegietatik gutxienez bat kontuan hartuz gero, pobrezia larria pairatzen duten etxebizitzetatik %84,8k eta pobrezia erlatiboa pairatzen duten etxebizitzetatik %60k pobrezia energetikoko egoerak bizi dituztela nabarmen daiteke.

19. Taula. Pobrezia energetikoaren egoera desberdinek neurketa-ikuspegi nagusien arabera kaltetutako etxebizitza-proporzioa, etxebizitzetako ezaugarri sozioekonomiko desberdinak kontuan hartuz. Gipuzkoa 2017

	Etxebizitzako gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia		Etxebizitzaren pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia			Ikuspegi konbinatua	
	Gehiegizko gastua ¹	Oso gastu baxua ²	Temperatura desegokia ³	Faktura atzerapenak ⁴	Hezetasun-arazoak ⁵	Biak ⁶	Gutxienez bat ⁷
Diru-sarreraren kintilak							
1. Kintila (baxuena)	38,7	11,3	31,3	12,7	18,0	13,5	61,5
2. Kintila	16,8	2,0	9,9	3,2	9,7	0,4	28,7
3. Kintila	6,3	4,3	2,6	2,9	8,8	0,0	11,7
4. Kintila	3,0	3,3	0,9	0,3	13,9	0,0	4,2
5. Kintila	0,8	2,2	0,0	0,0	9,4	0,0	0,8
Pobrezia-egoera							
Gabezia	8,1	3,1	4,0	1,9	10,9	0,6	13,2
Erlatibo ez larria	35,6	12,5	27,7	11,1	18,5	10,7	57,4
Larria	49,2	11,1	54,4	20,7	12,1	23,9	84,8
Gutzikoa	13,2	4,6	9,0	3,9	11,9	2,8	21,5

¹ Gehiegizko gastu energetikoak egiten dituzten etxebizitzak: gastu energetikoko diru-sarreraren gutzikoaren %8,5 gainditzen du (medianaren bikoitza).

² Ezohiko gastu energetiko baxua egiten duten etxebizitzak: gastu energetikoa 360 euro baino baxuagoa da (energia gastu-baliokidearen medianaren erdia).

³ Hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean ezin mantentzea adierazten duten etxebizitza-kopurua

⁴ Zailtasun ekonomikoaren ondorioz, etxebizitzako erreibo energetikoak ordaintzean atzerapenak izan dituztela adierazten duten etxebizitza-kopurua.

⁵ Itoginak, hezetasuna, zoru eta usteldurak, etab. dituzten etxebizitzak.

⁶ Bi ikuspegiaren arabera kaltetutako etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko erreiboaren bat atzeratuta ordaindu izana.

⁷ Gutxienez ikuspegi baten arabera eragina duten etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko erreiboaren bat atzeratuta ordaindu izana. Erlazio horrek estatistika-adierazgarritasun garrantzitsua du Khi karratu p<0.005erako probaren arabera.

Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

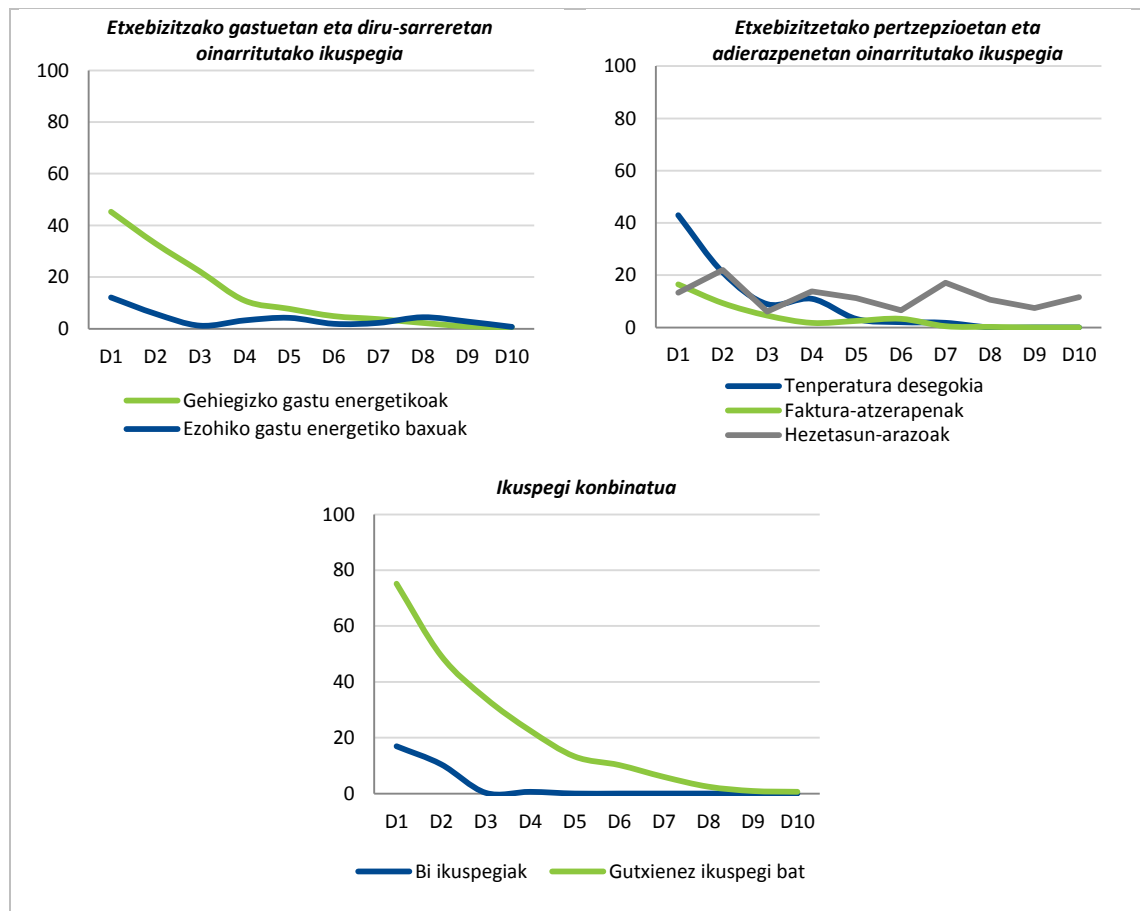
Pobrezia ekonomikoa pairatzen duten etxebizitzetatik ehuneko altu batek pobrezia energetikoa pairatu arren, aurrerago kaltetutakoaren profila aztertzen denean ikusko dugun bezala, pobrezia energetikoa pairatzen duen oro ezin da ekonomia-mailako pobretzat hartu.

Aztertutako adierazleen artetik, etxebizitzako hezetasunen arabera pobrezia energetikoaren neurria bereziki aztergai hartzeko modukoa da. Etxebizitzako pertzepzio eta adierazpenetan oinarritutako beste adierazleetan ez bezala (tenperatura desegokia eta fakturak ordaintzeko atzerapenak), hezetasun arazoak dituzten etxebizitza gehienetan pobre direnik ezin da esan, diru-sarreraren maila aintzat hartuta. Era berean, pobrezia larriko etxebizitzetatik %12,1k bakarrik bizi du horrelako egoeraren bat; eta pobreziarik gabeko etxebizitzetatik %10,9an.

Aurretik esan bezala, analisiak etxebizitza bateko diru-sarreraren eta pobrezia energetikoko egoeren arteko erlazioa nabarmendu du. 1. eta 2. kintiletako (diru-sarrera apalenetako kintilak) etxebizitzetatik erdia baino gehiagotan (%56) gehiegizko gastua egiten dute, eta hamarretik bederatzi kasutan (%90,2) uler daiteke pobrezia energetikoak eragiten diela, azterlanak erabilitako bi ikuspegietatik baten kasuan behintzat.

Hurrengo grafikoen nabarmen daitekeen bezala, etxebizitzetako diru-sarrera maila behar bezala den heinean (errenta altueneko dezilak), hazi egiten da energiari lotutako pobrezia-intzidentzia. Hala ere, pobrezia energetikoaren intzidentzia ia-ia hutsa da hoberen kokatutako etxebizitzaren artean, baina errenta-dezil apalagoa dutenen artean nabarmentzen da kaltetutako etxebizitza-proporzio altuagoa. Hau da, pobrezia energetikoa hazi arren, etxebizitzako diru-sarreraren maila behar bezala den heinean, posizio sozioekonomiko eskasagoa duten etxebizitzetan biltzen da, dela gehiegizko gastu energetikoen arabera neurtuta, dela gehiegizko gastu energetikoaren, tenperatura desegokiaren edo faktura-atzerapenen arabera neurtuta; eta bereziki, bi neurketa-ikuspegiak eragiten dien etxebizitzaren kasuan.

18. Grafikoa. Pobrezia energetikoaren egoera desberdinek neurketa-ikuspegi nagusien arabera kaltetutako etxebizitzak, errenta-dezilak kontuan hartuz. Gipuzkoa 2017

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

5.1.3. Desberdintasunak pobrezia energetikoan etxebizitzaren osaeraren arabera

Etxebizitza-osaeraren desberdintasunei buruzko emaitzen arabera, pertsona bakarra bizi den etxebizitzetatik %27k gehiegizko gastu energetikoa egiten du, 3 baino kide gehiago dituzten etxebizitzetako %4,3aren aldean. Aitzitik, ezohiko gastu baxuen eta hezetasunen prebalentzia (%11,4 eta %16, hurrenez hurren, hiru baino lagun gehiago bizi diren etxeetan) handiagoa izaten da etxebizitzan bizi den lagunen zenbatekoa hazten den heinean.

Seme-alabak dituen ama edo aita bat bizi den etxebizitzetan antzeman da pobrezia energetikoaren eraginik handiena, betiere pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarrituta; dela etxebizitza temperatura egokian mantentzeko neurriaren bitartez (%20,4), dela faktura-ordainketa atzerapen batengatik (%15,7) edo etxebizitzan hezetasunak izateagatik (%23,5).

20. Taula. Pobrezia energetikoaren egoera desberdinek neurketa-ikuspegi nagusien arabera kaltetutako etxebizitzak, etxebizitza-osaera kontuan hartuz. Gipuzkoa 2017

	Etxebizitzako gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia		Etxebizitzaren pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia			Ikuspegi konbinatua	
	Gehiegizko gastua ¹	Oso gastu baxua ²	Temperatura desegokia ³	Faktura atzerapenak ⁴	Hezetasun arazoak ⁵	Biak ⁶	Gutxienez bat ⁷
Etxekide-kopurua							
Pertsona 1	27,0	1,5	9,3	2,9	9,8	3,3	33,9
2 edo 3 pertsona	9,9	2,8	9,1	3,3	11,0	2,6	18,2
3 pertsona baino gehiago	4,3	11,4	8,4	6,0	16,0	2,5	14,3
Familia-talde mota							
Ezkontideak edo bikotea umeekin	3,3	7,2	7,8	3,9	13,5	1,6	12,4
Ezkontideak edo bikotea umerik gabe	10,5	1,0	4,7	1,4	9,5	1,7	14,7
Ama edo aita umeekin	21,6	6,2	20,4	15,7	23,5	9,2	39,9
Pertsona bakarra	27,0	1,5	9,3	2,9	9,8	3,3	33,9
14 urtez azpiko adingabeak							
Gabezia	14,7	3,8	8,3	2,6	10,7	2,7	21,6
Presentzia	7,3	7,8	11,7	8,6	16,6	3,0	21,2
80 urte eta gehiagoko pertsonak							
Gabezia	11,1	4,8	9,6	4,1	12,2	2,9	20,2
Presentzia	26,0	3,4	5,2	2,2	9,9	2,2	29,8
Mendekotasun-egoerako pertsonak							
Gabezia	12,6	4,6	8,7	3,5	11,3	2,7	20,6
Presentzia	18,4	4,8	11,0	6,7	16,9	3,4	28,8
Osasun txarra duten pertsonak							
Gabezia	12,2	4,8	8,0	3,3	11,2	2,3	19,9
Presentzia	20,9	3,1	16,5	8,4	17,4	6,4	34,1
Gutzizkoa	13,2	4,6	9,0	3,9	11,9	2,8	21,5

1 Gehiegizko gastu energetikoak egiten dituzten etxebizitzak: gastu energetikoak diru-sarreraren gutzizkoaren %8,5 gaintzen du (medianaren bikoitza).

2 Ezohiko gastu energetiko baxua egiten duten etxebizitzak: gastu energetikoa 360 euro baino baxuagoa da (energia gastu-baliokidearen medianaren erdia).

3 Hilabete hotzetan etxebizitza temperatura egoki batean ezin mantentzea adierazten duten etxebizitza-kopurua.

4 Zailtasun ekonomikoaren ondorioz, etxebizitzako errezero energetikoak ordaintzean atzerapenak izan dituztela adierazten duten etxebizitza-kopurua.

5 Itoginak, hezetasuna, zoru-estaldurak, etab. dituzten etxebizitzak.

6 Bi ikuspegiaren arabera kaltetutako etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza temperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezeraren bat atzeratuta ordaindu izana.

7 Gutxienez ikuspegi baten arabera eragina duten etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza temperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezeraren bat atzeratuta ordaindu izana.

■ Erlazio horrek estatistika-adierazgarritasun garrantzitsua du Khi karratu p<0.005erako probaren arabera.

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Seme-alabak dituzten ama edo aita gurasobakarretatik %40k eta pertsona bakarreko familietatik %34k kaltea pairatzen du gutxienez ikuspegiren baten arabera Gipuzkoan. Pobrezia energetikoak gehien kaltetutako familia mota, beraz, gurasobakarreko familiak eta pertsona bakarreko familiak izaten dira. Egiaztapen hori beste azterlan batzuetan deskribatu izan da⁴⁴.

Horietaz gain, inkestaren emaitzen arabera, 80 eta urte gehiagoko pertsona bat duten etxebizitzetako (%29,79), mendekotasun-egoeran dagoen pertsonaren bat bizi denetako (%28,8) eta osasun-mailaren balorazio propio txarra edo oso txarra egiten duten pertsonak bizi direnetako (%34) pobrezia energetikoaren prebalentziak pixka bat altuagoa dela ematen du.

⁴⁴ King Baudouin Foundation (2017) "[The Energy Poverty Barometer \(2009-2015\)](#)".

5.1.4. Desberdintasunak pobrezia energetikoan etxebizitzaren ezaugarrien arabera

Emaitzek pobrezia energetikoaren eta etxebizitzako ezaugarrien eta ekipamenduen arteko erlazioa azaltzen dute, bereziki, etxebizitzaren pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegian. Zehazki, asoziazioak nabarmendu dira etxebizitzaren egoki mantentzearen, faktura-ordainketa atzerapenen eta etxebizitzaren hezetasunak dituzten kasuen eta eraikitze-urtearen, edukitza-erregimenaren eta berogailu-instalazioaren erabilgarritasunaren artean. Jabetzaz bestelako edukitza-erregimena duten etxebizitzetatik %40 inguru (%39,1) eta berogailurik ez duten etxebizitzak (%38,5) pobrezia energetikoak kaltetutakotzat har daitezke aztertutako ikuspegiaren batean oinarrituta.

Berogailurik eta gas naturalik ez izatea pobrezia energetikoaren intzidentzia altuagoarekin lotua dago. Berogailurik ez dutenen etxebizitzetatik %17,9k tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna adierazten du, etxebizitzako hezetasunak omen ditu %17k, ezohikoak baino gastu apalagoak %12,6k eta fakturak ordaintzeko atzerapenen bat izan du %6,9k. Etxebizitzako gas naturalari dagokionez, zerbitzu hori ez duten etxebizitzetatik %16,9k tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna adierazten du, eta 360 euro baino gutxiagoko energia-gastua egiten du %7,2k.

21. Taula. Pobrezia energetikoaren egoera desberdinek neurketa-ikuspegi nagusien arabera kaltetutako etxebizitzak, etxebizitzetako ezaugarri desberdinak kontuan hartuz. Gipuzkoa 2017

	Etxebizitzako gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia		Etxebizitzaren pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia			Ikuspegi konbinatua	
	Gehiegizko gastua ¹	Oso gastu baxua ²	Temperatura desegokia ³	Faktura atzerapenak ⁴	Hezetasun arazoak ⁵	Biak ⁶	Gutxienez bat ⁷
Azalera erabilgarria							
70 m ² baino gutxiago	14,5	5,1	9,6	3,9	12,5	2,2	23,7
70 eta 89 m ² bitartean	13,9	4,7	12,1	5,0	11,3	3,7	24,8
90 eta 120 m ² bitartean	12,2	3,7	5,9	2,6	10,0	2,6	17,2
120 m ² edo gehiago	9,3	5,3	2,4	2,3	17,6	1,1	12,9
Eraikitze-urtea							
2005 ondoren	13,9	2,3	4,0	2,7	10,3	1,5	18,3
1979 eta 2005 bitartean	10,4	2,5	5,1	1,5	7,3	2,1	14,3
1979 aurrekoa	14,4	6,0	11,6	5,1	14,3	3,3	25,5
Edukitze-erregimena							
Jabetza	12,1	2,9	4,7	2,2	11,4	1,3	16,9
Alokairuak eta beste egoerak	17,2	11,1	25,4	10,2	13,8	8,4	39,2
Berogailu-instalazioa							
Badute	12,8	3,2	5,7	3,3	10,9	2,1	18,5
Ez dute	15,6	12,6	27,9	6,9	17,8	6,5	38,5
Gas naturaleko instalazioa							
Badute	12,8	3,6	6,0	4,3	10,5	2,6	18,9
Ez dute	14,3	7,2	16,9	2,7	15,4	3,4	28,5
Guztizkoa	13,2	4,6	9,0	3,9	11,9	2,8	21,5

¹ Gehiegizko gastu energetikoak egiten dituzten etxebizitzak: gastu energetikoak diru-sarreraren guztizkoaren %8,5 gainditzen du (medianaren bikoitza).

² Ezohiko gastu energetiko baxua egiten duten etxebizitzak: gastu energetikoa 360 euro baino baxuagoa da (energia gastu-baliokidearen medianaren erdia).

³ Hilabete hotzetan etxebizitzaren tenperatura egoki batean ezin mantentzea adierazten duten etxebizitzak-kopurua.

⁴ Zailtasun ekonomikoaren ondorioz, etxebizitzako errezero energetikoak ordaintzean atzerapenak izan dituztela adierazten duten etxebizitzak-kopurua.

⁵ Itoginak, hezetasuna, zoruetako usteldurak, etab. dituzten etxebizitzak.

⁶ Bi ikuspegi arabera kaltetutako etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitzaren tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezeraren bat atzeratuta ordaindu izana.

⁷ Gutxienez ikuspegi baten arabera eragina duten etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitzaren tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezeraren bat atzeratuta ordaindu izana.

Erlazio horrek estatistika-adierazgarritasun garrantzitsua du. Khi karratu p<0.005erako probaren arabera.

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

5.2. Pobrezia energetikoak kaltetutako Gipuzkoako etxebizitzaren profila

Aztertutako talde bakoitzarengan problematika honek duen intzidentziaaztertzea bezain garrantzitsua da kaltetutako gehienetan banaketa aztertzea, hau da, pobrezia energetikoak kaltetutako etxebizitza-profil bat irudikatzea, horren bitartez kalteberatasun handiena duten kolektiboak zeintzuk diren ezagutzeko.

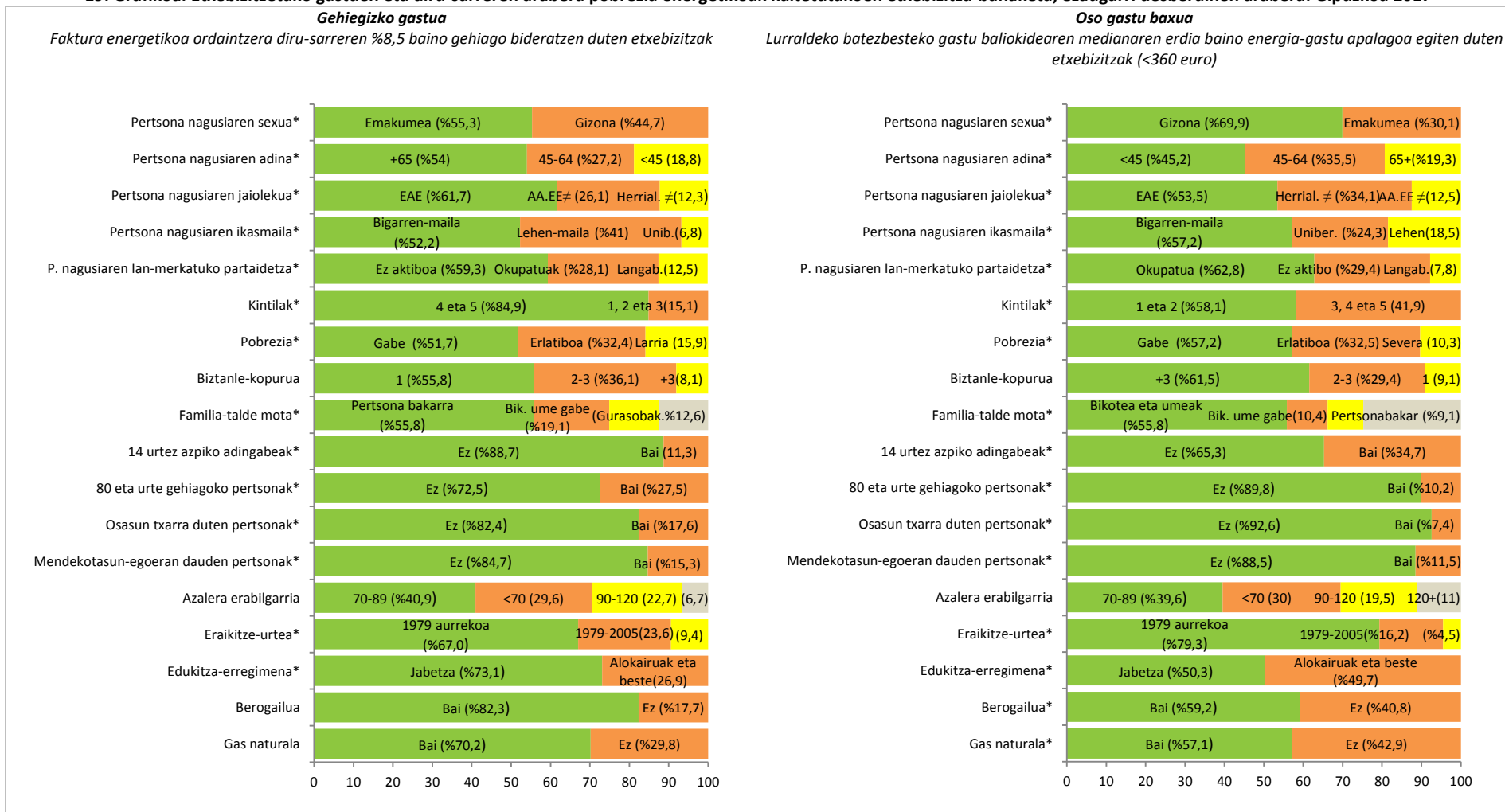
Kasu honetan, aurkitu izandako berariazko profilen aniztasunagatik, emaitzak azterlanean zehar erabilitako bi ikuspegi arabera antolatuta azalduko dira; eta, azkenik, bi ikuspegiak batera ematen diren etxebizitzaren profila aurkeztuko da, aztertutako fenomenoaren ahalik eta ikuspegi osoena eskaintzeko.

5.2.1. Etxebizitzako gastuen eta diru-sarreraren arabeko pobrezia energetikoko etxebizitza-profila

Gehiegizko gastu energetikoa egiten duten etxebizitzaren inguruan –hau da, faktura energetikoa ordaintzera diru-sarreraren %8,5 baino gehiago bideratzen duten etxebizitzak–, Gipuzkoako etxebizitzetatik %13,2ri eragiten dien problematika dela oroitu behar da (38.989 etxebizitza). Etxebizitza horien osakerari dagokionez, kasurik gehienetan diru-sarrera apaleko etxebizitzak izaten dira (kaltetutako etxebizitzetatik %84,9 1. eta 2. kintiletan kokatzen dira); etxebizitzako pertsona nagusia ez aktiboa da 10 kasutik seitan (%59,3); eta haietatik erdietan pertsona bakarra bizi da (%55,8), eta gehienetan emakumeak (%55,3) eta 65 urte baino gehiagoko pertsonak izaten dira (%54).

Ezohikoa baino gastu baxuagoa egiten duten etxebizitzak –faktura energetikoa ordaintzeko diru-sarreretatik 360 euro baino gutxiago bideratzen dituzten etxebizitzak– Gipuzkoako %4,6 dira (13.591 etxebizitza). “Ezkutuko” pobrezia esan izan zaion horrengatik kaltetutako etxebizitzetatik %58 diru-sarrera baxuenetako kintiletan kokatzen dira (1. eta 2. kintilak); eta, gainera, pobrezia ekonomikoko egoera bizi du %42,8k. Gehiegizko gastua egiten duten etxebizitza-profilak ez bezala, erdia baino gehiagotan pertsona bakar bat bizi baita, gastu energetiko oso baxua egiten duten etxebizitzaren kasuan hirutik gora pertsonak osatutako etxebizitzak nagusitzen dira (%61,5), eta erdia baino gehiago dira seme-alabaren bat duten bikotekideek osatutako familiak (%55,8).

19. Grafikoa. Etxebizitzetako gastuen eta diru-sarreraren arabera pobrezia energetikoak kaltetutakoen etxebizitza-banaketa, ezaugarri desberdinen arabera. Gipuzkoa 2017

*Erlazio horrek estatistika-adierazgarritasun garrantzitsua du Khi karratu p<0.005erako probaren arabera. Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

5.2.2. Pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako pobrezia energetikoko etxebizitzaren profila

Pobrezia energetikoko etxebizitza-profilaren gaiari heldu aurretik, fenomeno horren Gipuzkoako hedakuntzari buruzko datuak gogoratzea komeni da: hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean mantentzeko ezintasuna bizi dute lurralde honetako etxebizitzetatik %9an (26.569 etxebizitza); energia-erreziboak ordaintzean atzerapenak izan dituztela adierazten dute etxebizitzetatik %3,85ean (11.375 etxebizitza); eta %11,89an (35.136 etxebizitza) hezetasun-arazoak omen dituzte⁴⁵.

Kolektibo horretako ezaugarriei dagokienez, gehiegizko gastua egiten duten profiletik aldeztan dela nabarmendu behar da. Etxebizitza tenperatura egokian mantentzerik ez dutela adierazitako etxebizitzetatik erdia baino gehiagotan (%62,5), eta energia-erreziboak ordaintzean atzerapenak izan dituzten etxebizitzetatik erdia baino gehiagotan (%56,7) gizonak izaten dira pertsona nagusiak⁴⁶.

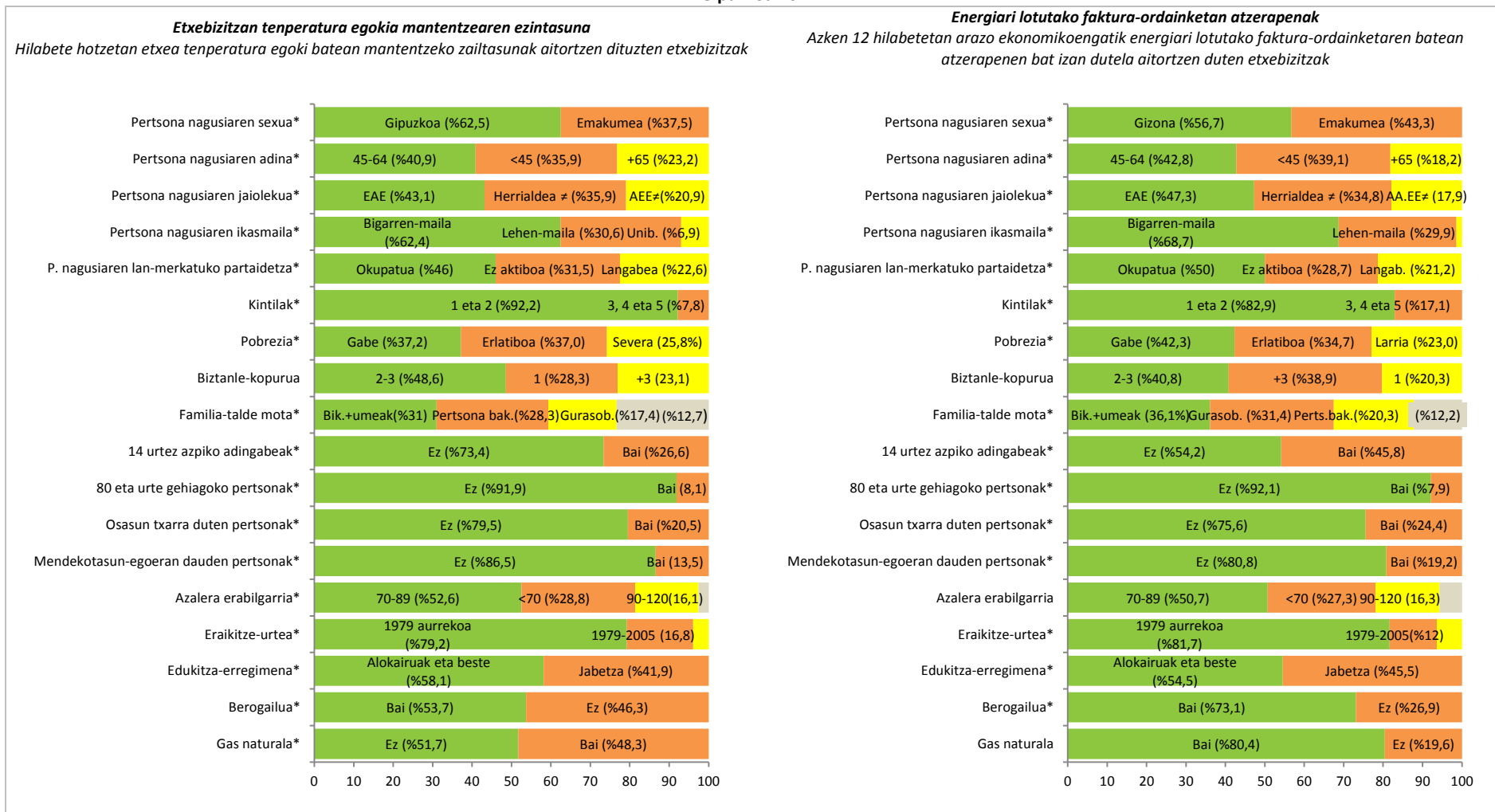
Gastuen eta diru-sarreraren ikuspegian bezala, etxebizitzako diru-sarreraren mailak erlazio oso estua du faktura energetikoak ordaintzeko finantza-egintzarenarekin eta hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean mantentzeko zailtasunekin. Inkestako emaitzen arabera, azken batean, 10 etxetik 9tan arazo hori dutela dioten etxebizitzak (tenperatura desegokia duten etxebizitzetatik %92,2 eta faktura-ordainketetan atzerapenak izan dituzten etxebizitzetatik %82,9) diru-sarrera mailarik apaleneko bi kintiletan kokatzen dira; eta haietatik %60 baino gehiago pobrezia erlatiboko edo larriko egoeran daudela (%62,8k hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean mantentzeko arlo horretako zailtasunak dituzte eta faktura-ordainketetan atzerapenak izan dituzte etxebizitzetatik %57,7an).

Etxebizitzaren ezaugarriei dagokienez, 1979 urtea baino lehen eraikitakoak dira etxebizitza gehien-gehienak (etxebizitza tenperatura egoki batean mantentzea ezinezko duten etxebizitzetatik %79,2 eta faktura-ordainketetan atzerapenak izandako etxebizitzetatik %81,7); eta kasuetatik erdia baino gehiagotan, jabetzaz bestelakoa da edukitza-erregimena (tenperatura desegokia duten etxebizitzetatik %58,1 eta faktura-ordainketetan atzerapenak izan dituzten etxebizitzetatik %54,4).

⁴⁵ Ez dira aurkezten hezetasun-arazoak dituzten etxebizitza-profilak, izan ere, aurretik azterlan osoan ikusi denez, adierazle horrek ez baitu patroir argirik ematen, etxebizitzako pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako adierazleek ez bezala. Gainera, etxebizitzako pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako hiru adierazleen kasuan aurretik aipatu bezala, beste baino aldean askoz ere ahulagoa dela ulertu da egiazko pobrezia energetikoko egoera bat ezaugarritu eta definitzeko. Itoginen, hezetasunen eta tankerakoen agerpena askotariko arrazioen ondorioz gerta daiteke (eraikuntza-akatsak, egoera atmosferiko akutuak eta luzeak eta abar) eta ez da egokia betiere pobrezia energetikoko egoera bat neurtzeko.

⁴⁶ Galdetegian partaide izandako etxebizitzetako (%68,2) pertsona nagusi gehienak gizonak izan direla aintzat hartu behar da, izan ere, gehienetan etxebizitzako ekarpen ekonomiko altuena egiten baitu..

20. Grafikoa. Etxebizitza pertzepzio eta deklarazioetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, pobrezia energetikoak kaltetutako etxebizitza-banaketa, ezaugarri desberdinen arabera. Gipuzkoa 2017

* Erlazio horrek estatistika-adierazgarritasun garrantzitsua du Khi karratu p<0.005erako probaren arabera. Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

5.2.3. Ikuspegiaren konbinazioan oinarritutako pobrezia energetikoko etxebizitzaren profila

Pobrezia energetikoa neurtzeko bi adierazle berri erabiltzearen bitartez, bi ikuspegiak bateratzen dituen neurri berri bat sortu nahi da, problematika honek kaltetutako etxebizitza-profilik ahalik eta egiazkoena lortzeko. Gipuzkoako bost etxebizitzetatik bat $-21,5$ (3.566 etxebizitza)– pobrezia energetikoak kaltetutakoa da bi ikuspegietatik gutxienez baten arabera –dela gastuetan oinarritutako ikuspegitik, dela ikuspegi subjektiboagatik–. Bi ikuspegiaren arabera kaltetutakoen helmenari dagokionez, adierazle murriztailea izan arren, ez da murrizta haren helmena. Neurri horren arabera, gehiegizko gastu energetikoagatik, etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasunagatik eta fakturak ordaintzean atzerapenak izateagatik kaltetutako etxebizitzak $2,8$ (8.234 pertsona) izango lirarteke.

Gutxienez bi ikuspegietatik batek kaltetutako etxebizitza gehienetan –dela gehiegizko gastuen ikuspegitik edo ikuspegi subjektibotik– gehien-gehienek diru-sarrera maila baxua dute ezaugarritzat (1. eta 2. kintiletan kokatzen dira kaltetutako etxebizitzetatik $84,5$); baita pertsona nagusiak 45 urte baino gehiago izatea ere (kaltetutako etxebizitzetako $74,4$); ez aktibo edo langabezian daude ($61,5$); eta pertsona bakarreko tipologiak osatzen du (kaltetutako etxebizitzetatik 43).

Bi ikuspegiaren arabera kaltetutakoek diru-sarrera baxuak (1. eta 2. kintilak) eta pobrezia maila altua dituzte ezaugarri (kaltetutako etxebizitzetatik $45,9$ pobrezia erlatiboko egoera biziko luke eta $36,5$ pobrezia larriko egoera). Egoera horretan dauden etxebizitzetatik 64 etan ez aktibo edo langabezian dago etxebizitzako pertsona nagusia. Osaerari dagokionean, pertsona bakarreko kasuak izaten dira ($32,7$) eta seme-alaben kargu den ama batek edo aita batek osatzen du lautik baten kasuan.

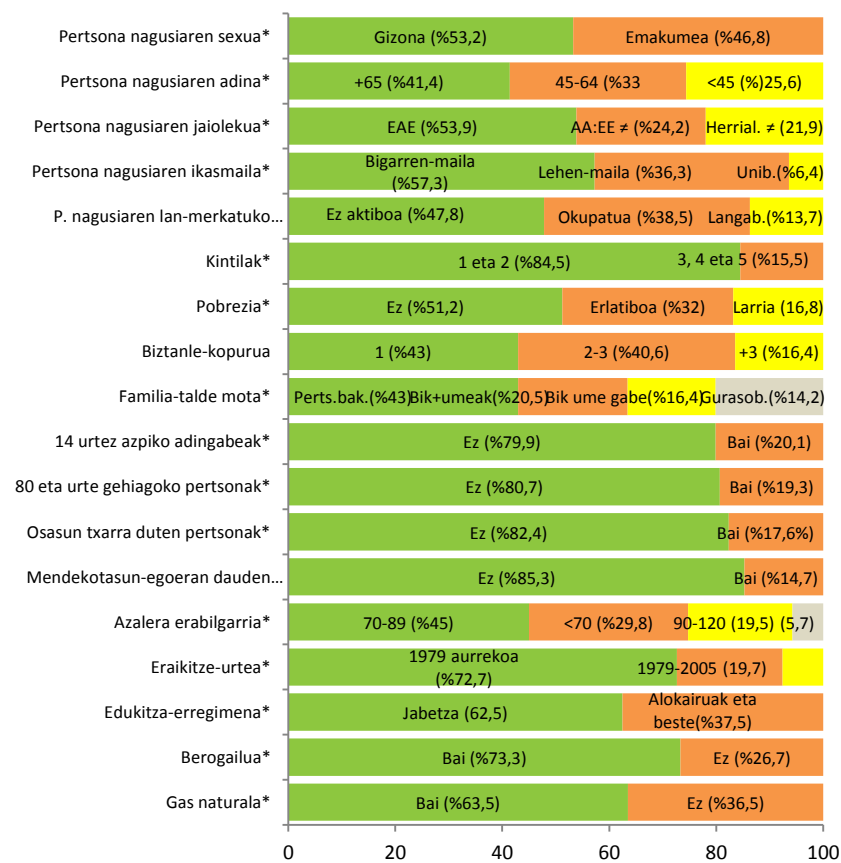
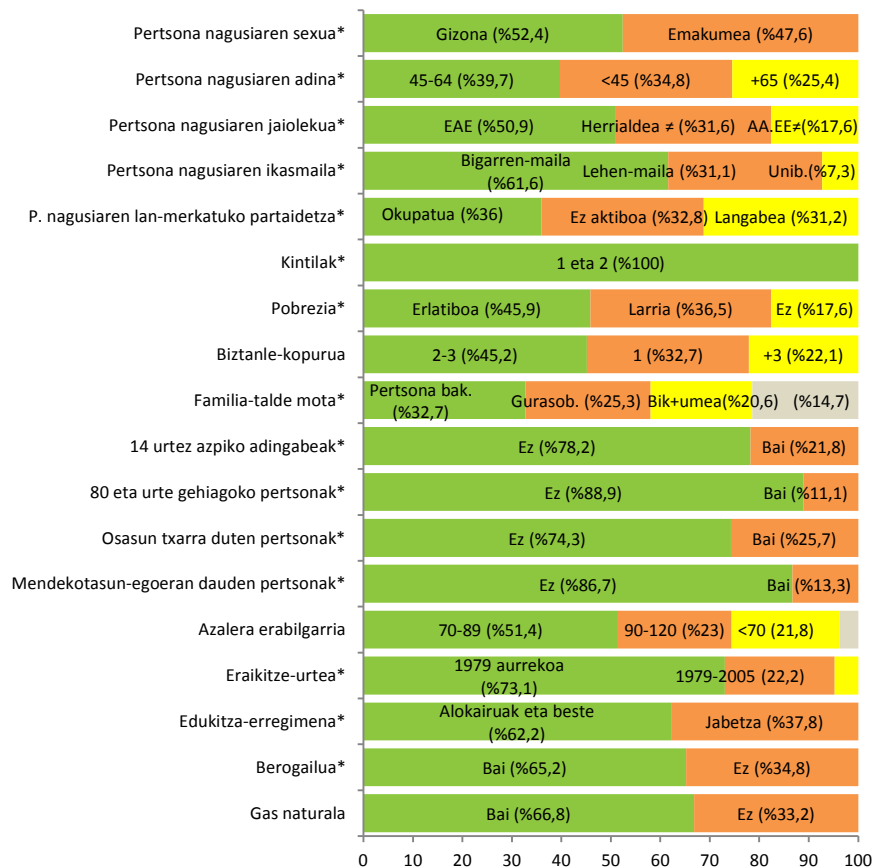
21. Grafikoa. Ikuspegi konbinatuan pobrezia energetikoko egoerek kaltetutako etxebizitza-banaketa ezaugarri desberdinen arabera. Gipuzkoa 2017

Bi ikuspegiak

Ondoko bi adierazleek kaltetutako etxebizitzak: [1] diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egiten duten etxebizitzak eta [2] hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean ezin mantentzea edota arazo ekonomikoengatik azken 12 hilabetetan atzerapenen bat eduki izana faktura energetikoko ordainketaren batean.

Behintzat ikuspegi bat

Gutxienez bi adierazleek baten arabera kaltetutako etxebizitzak: [1] diru-sarreraren %8,5 baino altuagoa den energia-gastua edukitzea, eta [2] hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean ezin mantentzea edota arazo ekonomikoengatik azken 12 hilabetetan atzerapenen bat eduki izana faktura energetikoko ordainketaren batean.

*Erlazio horrek estatistika-adierazgarritasun garrantzitsua du Khi karratu p<0.005erako probaren arabera.

5.3. Gipuzkoako pobrezia energetikoko desberdintasunen tamaina

Gipuzkoako etxebizitzetako pobrezia energetikoaren arazoaren intzidentzia aztertu ondoren, eta haren banaketan desberdintasun sozial nabarmenak daudela egiaztatu ondoren, desberdintasun horien tamaina kuantifikatzen da epigrafe honetan.

Gizonen aldean, emakumeak buru dituzten etxebizitzetan pobrezia energetikoak eragin handiagoa du harreman estatistiko garrantzitsuren bat duten aztertutako adierazle guztietan. Emakume bat buru duen etxebizitzetan 2,62 bider hazten da pobrezia energetikoa bizitzeko probabilitatea [OR 2,62 KT%95 (2,05-3,35)], dela gastuen eta diru-sarreraren ikuspegiaren arabera edo etxebizitzan jasotako pertzepzioen eta adierazpenen ikuspegiaren arabera. Bestetik, emakume bat buru duen etxebizitzetara bi ikuspegiak eragiteko probabilitatea 3,28 bider altuagoa da gizonezkoa buru dutenen aldean [OR: 3,28 KT%95 (1,85-5,80)].

Adinari dagokionez, aldiz, erabilitako adierazlearen arabera patroi desberdina aurkitzen da. 65 urte edo gehiagoko pertsona nagusia duten etxebizitzetan gehiegizko gastu energetikoak izateko probabilitate altuagoa izaten dute pertsona horrek urte gutxiago izatearen aldean [OR 45-64 urte: 0,38 KT%95 (0,27-0,53) eta OR <45 urte: 0,40 KT%95 (0,27-0,59)]. Aldiz, 45 urtez azpiko pertsonak 3,21 bider arrisku gutxiago dute, 65 urte eta gehiagokoen aldean [OR: 3,21 KT%95 (1,61-6,38)], ezohiko gastu energetiko baxua edukitzeko, eta aukera bikoitza etxebizitzaren temperatura egoki batean ezin mantentzeko [OR: 2,24 KT%95 (1,45-3,45)]. Horretaz gain, adina murrizten den heinean, fakturak ordaintzean atzerapenak izateko arriskua hazi egiten da eta etxebizitzan hezetetasunak izateko arriskua ere hazi egiten da.

Jaiolekua ere desberdintasun-ardatz gertatzen da pobrezia energetikoaren desberdintasunak aztertzean. Etxebizitzako pertsona nagusia beste herrialde batean jaiotako kasuetan, probabilitate handiagoa izaten dute egoera honetan egoteko erabilitako adierazle dena delakoa izanda ere. Adibide gisara, pobrezia energetikoko arrisku-egoera (gutxienez bi ikuspegietatik baten bitartez neurtua), EAEn jaiotako pertsonen aldean, bost bider altuagoa da atzeritarren artean [OR gutxienez ikuspegi bat: 5,32 KT%95 (3,50-8,07)].

Aurretik eginiko beste ikerketa batzuen ildo beretik⁴⁷, ikasmilak ere desberdintasun nabarmenak agerian jartzen ditu. Ikasmilak behera egiten duen heinean, pobrezia energetikoko arriskua hazi egiten da erlazio estatistiko garrantzitsua antzeman izandako adierazle guztietan. Bigarren-mailako ikasketak dituen erreferentziazko pertsona bateko etxebizitzan, 3,86 bider hazten da problematika hori bizitzeko probabilitatea unibertsitateko ikasketak dituen erreferentziazko pertsona baten etxebizitzaren aldean [OR: 3,86 KT%95 (2,49-6,01)]; eta lehen-mailako edo ikasmila baxuagoko erreferentziazko pertsona duten etxebizitzaren probabilitatea 5,65 bider altuagoa da unibertsitateko ikasketak dituen pertsona buru duenaren aldean [OR: 5,65 (KT%95 (3,49-9,15))]. Bi ikuspegiak aldi berean kaltetutako kasuan, probabilitatea 7,69 bider altuagoa da etxeko pertsona nagusiak ikasmila apala duten etxeen artean, ikasmila altuagoa duen pertsona buru dutenen aldean [OR 7,69 KT%95 (2,43-24,37)].

Azkenik, pertsona nagusiak lan-merkatuan izandako partaidetza izan da desberdintasunaren tamaina handiena azaldu duen adierazlea. Pertsona nagusia langabezian dagoen etxebizitzetan, pertsona nagusia landun denaren aldean, 9,14 bider altuagoa izaten da gehiegizko gastu energetikoa egiteko probabilitatea [OR: 11,23 KT%95 (6,74-18,71)] eta energia-faktorekin lotutako atzerapenak izateko 8,23 bider probabilitate altuagoa [OR: 8,23 KT%95 (4,23-16,03)]. Okupazioari dagokionez, 2014an maila nazionaleko azterlan batek etxebizitzako sostengatzaile nagusiaren okupazioaren arabera desberdintasunak antzeman zituen. Txosten honen arabera, sostengatzaile nagusiak oinarritzko okupazioaren bat, administrari-lana edo zerbitzu- edo merkataritza-langilea bada, pobrezia energetikoaren probabilitatea altuagoa izaten da.

⁴⁷ Economics for Energy (2014) "[Pobrezia energética en España. Análisis económico y propuestas de actuación](#)".

22. Taula. Pobrezia energetikoko adierazle desberdinen eta etxebizitzako pertsona nagusiaren ezaugarri soziodemografiko desberdinen arteko erlazio estatistikoa. Odds Ratioak adinaren arabera doituak* (%95-eko konfiantza-tarteak), erregresio logistikoak oinarri hartuta kalkulatuak. Gipuzkoa 2017.

	Etxebizitzako gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia		Etxebizitzako pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia			Ikuspegi konbinatua	
	Gehiegizko gastua ¹	Oso gastu baxua ²	Temp. desegokia ³	Faktura-atzerapenak ⁴	Hezetasun-arazoak ⁵	Biak ⁶	Gutxienez bat ⁷
Pertsona nagusiaren sexua*							
Gizona	1	1	1	1	1	1	1
Emakumea	3,11 (2,32-4,18)	1,01 (0,58-1,77)	1,89 (1,34-2,67)	2,52 (1,52-4,15)	1,28 (0,92-1,76)	3,28 (1,85-5,80)	2,62 (2,05-3,35)
Pertsona nagusiaren adina							
65 eta urte gehiago	1	1	1	1	1	1	1
45-64 urte	0,38 (0,27-0,53)	1,79 (0,90-3,58)	1,45 (0,96-2,21)	2,20 (1,15-4,19)	2,31 (1,58-3,39)	1,36 (0,68-2,75)	0,60 (0,46-0,79)
<45 urte	0,40 (0,27-0,59)	3,21 (1,61-6,38)	2,24 (1,45-3,45)	2,58 (1,29-5,13)	2,08 (1,35-3,20)	2,19 (1,07-4,46)	0,69 (0,51-0,94)
Pertsona nagusiaren jaiolekua*							
EAE	1	1	1	1	1	1	1
Beste autonomia erkidego bat	1,17 (0,83-1,65)	1,02 (0,47-2,20)	1,32 (0,82-2,11)	1,57 (0,79-3,12)	1,34 (0,90-2,02)	0,93 (0,39-2,23)	1,32 (0,98-1,77)
Beste herrialde bat	3,64 (2,19-6,04)	2,62 (1,31-5,22)	5,46 (3,43-8,69)	5,45 (2,40-8,61)	2,00 (1,23-3,26)	5,23 (2,62-10,45)	5,32 (3,50-8,07)
Pertsona nagusiaren ikasmaila*							
Unibertsitatea	1	1	1	1	1	1	1
Bigarren-maila	3,04 (1,77-5,24)	1,04 (0,54-1,99)	3,66 (1,96-6,84)	19,63 (2,68-143,92)	0,99 (0,67-1,47)	3,46 (1,20-9,98)	3,86 (2,49-6,01)
Lehen-maila eta baxuagoa	3,75 (2,10-6,70)	1,46 (0,64-3,32)	7,42 (3,71-14,86)	47,50 (6,22-362,91)	1,03 (0,63-1,69)	7,69 (2,43-24,37)	5,65 (3,49-9,15)
Lan-merkatuko partaidetza*							
Pertsona aktiboa okupatua	1	1	1	1	1	1	1
Pertsona aktiboa langabea	9,14 (5,40-15,48)	2,18 (0,97-4,89)	11,23 (6,74-18,71)	8,23 (4,23-16,03)	1,50 (0,85-2,64)	15,37 (7,34-32,22)	12,31 (7,45-20,31)
Pertsona ez aktiboa	1,74 (1,03-2,96)	1,28 (0,53-3,11)	2,03 (1,11-3,71)	2,60 (1,10-6,16)	0,58 (0,34-1,00)	3,35 (1,23-9,15)	1,68 (1,09-2,58)

¹ Gehiegizko gastu energetikoak egiten dituzten etxebizitzak: gastu energetikoak diru-sarreraren gutzitzaoren %8,5 gaitzen du (medianaren bikoitza).

² Ezohiko gastu energetiko baxua egiten duten etxebizitzak: gastu energetikoa 360 euro baino baxuagoa da (energia gastu-baliokidearen medianaren erdia).

³ Hilabete hotzetan etxebizitzaren tenperatura egoki batean ezin mantentzea adierazten duten etxebizitzetako kideak.

⁴ Zailtasun ekonomikoaren ondorioz, etxebizitzako errezebo energetikoak ordaintzean atzerapenak izan dituztela adierazten duten etxebizitzak.

⁵ Itoginak, hezetasuna, zoruetako usteldurak, etab. dituzten etxebizitzak.

⁶ Bi ikuspegiaren arabera kaltetutako etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitzaren tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezeboaren bat atzeratuta ordaindu izana.

⁷ Gutxienez ikuspegi baten arabera eragina duten etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitzaren tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezeboaren bat atzeratuta ordaindu izana.

Erreferentziako taldeak baino arrisku handiago.

Erreferentziako taldeak baino arrisku gutxiago.

*Adinaren arabera doituak.

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Etxebizitzetako desberdintasun-maila sozioekonomikoari dagokionez, kalkulaturako erregresio-ereduetako emaitzek erakusten dutenez, hoberen kokatuta dauden etxebizitzetako aldean, posizio sozioekonomikorik eskasenean etxebizitzetako pobrezia energetikoa bizitzeko probabilitate handiagoa izaten dute. Diru-sarrerara mailarik altuenak dituzten etxebizitzetako aldean, 12,14 bider hazten da pobrezia energetikoa bizitzeko aukera diru-sarrerarik gutxien duten etxebizitzetaztat [OR 1. edo 2. kintilak: 13,15 KT%95 (9,59-18,03)].

Gainera, pobrezia energetikoa bizitzeko probabilitatea (bi ikuspegietako batean oinarritzen dena) diru-sarreretan oinarritutako pobrezia erlatiboa pairatzen duten etxebizitzetako aldean 9,67 bider altuagoa da pobrezia gabeko etxebizitzekin alderatuta [OR: 9,67 KT%95 (6,91-13,55)]; eta pobrezia larria bizi duten etxebizitzetako probabilitatea 47,88 bider altuagoa da, ekonomikoki pobre ez diren etxebizitzetako aldean [OR: 47,88 KT%95 (23,63-97,02)]. Aurretik nabarmendu den bezala, fenomeno energetikoa osagai garrantzitsua izan daiteke pobrezia-egoeran dauden etxebizitzetako aldean, eta horrek azaltzen du egoera horien aurkako egitasmoak eta politikak abian jartzekotan, kontuan hartu beharreko alderdia dela.

23. Taula. Etxebizitzetako pobrezia energetikoa neurtzeko adierazle desberdinen eta etxebizitzako ezaugarri sozioekonomiko desberdinen arteko erlazio estatistikoa. Odds Ratioak adinaren arabera doituak* (%95eko Konfiantza Tarteak), erregresio logistikoak oinarri hartuta kalkulatuak. Gipuzkoa 2017.

	Etxebizitzetako gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia		Etxebizitzako pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia			Ikuspegi konbinatua	
	Gehiegizko gastua ¹	Oso gastu baxua ²	Tenp. desegokia ³	Faktura-atzerapenak ⁴	Hezetasun-arazoak ⁵	Biak ⁶	Gutxienez bat ⁷
Diru-sarreraren Kintila*							
3, 4 edo 5 kintilak (diru-sarrera altuenak)	1	1	1	1	1	1	1
1 edo 2 kintilak (diru-sarrera baxuenak)	10,61 (7,19-15,65)	2,19 (1,29-3,72)	17,62 (10,02-30,97)	11,05 (5,22-23,38)	1,52 (1,12-2,08)	-	13,15 (9,59-18,03)
Etxebizitzetako pobrezia-maila*							
Pobrezia gabezia	1	1	1	1	1	1	1
Pobrezia erlatibo ez larria	6,93 (4,80-10,02)	6,93 (4,80-10,02)	7,61 (5,05-11,47)	8,49 (4,67-15,43)	1,80 (1,19-2,72)	17,12 (7,71-38,03)	9,67 (6,91-13,55)
Pobrezia larria	25,77 (14,61-45,46)	24,77 (14,61-45,46)	18,72 (10,90-32,15)	17,12 (8,57-34,21)	2,01 (1,10-3,67)	54,12 (23,33-125,54)	47,88 (23,63-97,02)

¹ Gehiegizko gastu energetikoak egiten dituzten etxebizitzak: gastu energetikoak diru-sarreraren guztizkoaren %8,5 gainditzen du (medianaren bikoitza).

² Ezohiko gastu energetiko baxua egiten duten etxebizitzak: gastu energetikoa 360 euro baino baxuagoa da (energia gastu-baliokidearen medianaren erdia).

³ Hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean ezin mantentzea adierazten duten etxebizitzetako kideak.

⁴ Zailtasun ekonomikoaren ondorioz, etxebizitzako erreziho energetikoak ordaintzean atzerapenak izan dituztela adierazten duten etxebizitzak.

⁵ Itoginak, hezetasuna, zoru-usteldurak, etab. dituzten etxebizitzak.

⁶ Bi ikuspegiaren arabera kaltetutako etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezihoen bat atzeratuta ordaindu izana.

⁷ Gutxienez ikuspegi baten arabera eragina duten etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezihoen bat atzeratuta ordaindu izana.

 Erreferentziako taldeak baino arrisku handiago

 Erreferentziako taldeak baino arrisku gutxiago.

*Adinaren arabera doituak.

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Etxebizitza-osaeraren araberako desberdintasunei dagokienez, pertsona gehiago bizi diren etxebizitzetan aldean, pertsona bakarreko etxebizitzetan gehiegizko energia-gastua egiteko probabilitate altuago izaten dute; baita etxebizitzako tenperatura desegoki bat izateko ere. Aitzitik, familia ugariak (hiru pertsona baino gehiagok osatutakoak) ezohiko faktura energetikoko gastu baxua egiteko arrisku altuagoa izaten dute [OR: 5,11 KT%95 (2,04-12,80)]; eta pertsona bakarreko etxebizitzetan aldean, hezetasun-arazoak izateko %64ko aukera handiagoa [OR: 1,64 KT%95 (1,03-2,61)]. Azkeneko horien kasuan, hau da, pertsona bakarreko etxebizitzetan, seme-alabak dituzten bi ezkontide edo bikotea bizi diren etxeen aldean, 7,22 bider hazten da gehiegizko gastuak egiteko arriskua [OR 7,22 KT%95 (4,44-11,73)]. Seme-alabak dituzten bi ezkontidek edo bikoteak osatutakoen aldean, gehiegizko gastu energetikoak egiteko probabilitatea ere altuagoa izaten da seme-alabak dituen aita edo ama batek osatzen duten etxebizitzetan [OR: 5,48 KT%95 (3,09-9,70)].

Etxebizitzetan pertzepziotan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiari kontu hartuz gero, etxebizitza tenperatura egoki batean berotzeko ezintasuna bizitzeko probabilitatea [OR: 4,48 KT%95 (2,68-7,48)], eta faktura-ordainketan atzerapena izatekoa [OR: 4,93 KT%95 (2,57-9,47)] ia bost bider altuagoa da seme-alabak dituen ama edo aita batek osatutako etxebizitzetan, guraso biek eta seme-alabek osatutakoak direnen aldean.

Horretaz gain, mendekotasun-egoeran dagoen pertsona bat etxebizitzan bizi denean, horrelako egoerarik bizi ez dutenen aldean, etxebizitza tenperatura egoki batean ezin mantentzeko probabilitatea ere hazi egiten da, eta ordainketa-atzerapenak izatekoa ere bai [OR tenperatura desegokia: 2,26 KT%95 (1,36-3,76) eta OR faktura-ordainketen atzerapena: 3,69 KT%95 (1,87-7,279)]; berdina gertatzen da baita osasun txarra edo oso txarra izatearen balorazio propioa egiten duen pertsona bat bizi den etxebizitzetan ere [OR tenperatura desegokia: 3,04 KT%95 (1,91-4,84)] eta OR faktura-ordainketen atzerapena: 4,93 KT%95 (2,63-9,23)], horrelako egoerarik bizi ez dutenen aldean.

24. Taula. Etxebizitzetako pobrezia energetikoko adierazle desberdinen eta etxebizitza-osaeraren arteko erlazio estatistikoa. Odds Ratioak adinaren arabera doituak* (%95eko Konfiantza Tarreak) erregresio logistikoetan oinarrituta. Gipuzkoa 2017.

	Etxebizitzetako gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia		Etxebizitzako pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia			Ikuspegi konbinatua	
	Gehiegizko gastua ¹	Oso gastu baxua ²	Tenp. desegokia ³	Faktura-atzerapenak ⁴	Hezetasun-arazoak ⁵	Biak ⁶	Gutxienez bat ⁷
Etxebizitzako kideak*							
Pertsona 1	1	1	1	1	1	1	1
2 edo 3 pertsona	0,30 (0,22-0,40)	1,52 (0,61-3,79)	0,76 (0,51-1,13)	1,02 (0,53-1,97)	1,03 (0,68-1,56)	0,65 (0,34-1,26)	0,39 (0,30-0,51)
3 pertsona baino gehiago	0,21 (0,13-0,35)	5,11 (2,04-12,80)	0,46 (0,27-0,79)	1,21 (0,57-2,55)	1,64 (1,03-2,61)	0,57 (0,25-1,28)	0,27 (0,18-0,40)
Familia-talde motak*							
Ezkontideak edo bikotea umeekin	1	1	1	1	1	1	1
Ezkontideak edo bikotea umerik gabe	1,97 (1,16-3,32)	0,25 (0,10-0,61)	0,79 (0,45-1,38)	0,51 (0,21-1,24)	0,76 (0,50-1,17)	0,92 (0,33-2,59)	1,19 (0,81-1,73)
Aita edo ama seme-alabekin	5,48 (3,09-9,70)	1,10 (0,51-2,38)	4,48 (2,68-7,48)	4,93 (2,57-9,47)	1,85 (1,14-2,99)	7,46 (3,28-16,95)	4,73 (3,09-7,23)
Pertsona bakarra	7,22 (4,44-11,73)	0,31 (0,13-0,76)	2,12 (1,32-3,41)	1,20 (0,58-2,49)	0,83 (0,53-1,30)	2,94 (1,28-6,75)	4,19 (2,96-5,95)
14 urtez azpiko adingabeak							
Gabezia	1	1	1	1	1	1	1
Presentzia	0,60 (0,40-0,88)	2,37 (1,39-4,05)	1,32 (0,90-1,95)	2,23 (1,33-3,75)	1,62 (1,15-2,29)	1,55 (0,84-2,87)	0,81 (0,60-1,10)
80 urte eta gehiagoko pertsonak							
Gabezia	1	1	1	1	1	1	1
Presentzia	3,07 (2,21-4,28)	0,91 (0,42-1,94)	0,58 (0,33-1,03)	0,48 (0,19-1,21)	0,61 (0,37-1,01)	0,63 (0,25-1,61)	1,98 (1,46-2,69)
Mendekotasun-egoerako pertsonak*							
Gabezia	1	1	1	1	1	1	1
Presentzia	1,01 (0,67-1,54)	1,92 (0,85-4,34)	2,26 (1,36-3,76)	3,69 (1,87-7,27)	1,86 (1,15-2,99)	1,49 (0,60-3,74)	1,57 (1,10-2,23)
Osasun txarra duten pertsonak*							
Gabezia	1	1	1	1	1	1	1
Presentzia	1,25 (0,84-1,86)	1,43 (0,62-3,31)	3,04 (1,91-4,84)	4,93 (2,63-9,23)	1,87 (1,19-2,94)	3,61 (1,75-7,44)	1,79 (1,28-2,52)

¹ Gehiegizko gastu energetikoak egiten dituzten etxebizitzak: gastu energetikoak diru-sarreraren gutzitzaoren %8,5 gainditzen du (medianaren bikoitza).

² Ezohiko gastu energetiko baxua egiten duten etxebizitzak: gastu energetikoa 360 euro baino baxuagoa da (energia gastu-baliokidearen medianaren erdia).

³ Hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean ezin mantentzea adierazten duten etxebizitzak.

⁴ Zailtasun ekonomiko onorioez, etxebizitzako errezibo energetikoak ordaintzean atzerapenak izan dituztela adierazten duten etxebizitza-kopurua.

⁵ Itoginak, hezetasuna, zorueta usteldurak, etab. dituzten etxebizitzak.

⁶ Bi ikuspegi araberako kaltetutako etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomiko onorioz faktura energetikoko erreziboren bat atzeratuta ordaindu izana.

⁷ Gutxienez ikuspegi baten arabera eragina duten etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomiko onorioz faktura energetikoko erreziboren bat atzeratuta ordaindu izana.

Erreferentziako taldeak baino arrisku handiago.

Erreferentziako taldeak baino arrisku gutxiago.

*Adinaren arabera doituak.

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

Azkenik, etxebizitzako ezaugarri fisikoei eta ekipamenduei dagokienean, edukitza-erregimena alokairua duten etxebizitzetan edo jabetza ez den bestelako edukitzan dutenek etxebizitza tenperatura egokian ezin mantentzeko probabilitatea 6,68 aldiz biderkatzen da [OR: 6,68 KT%95 (4,51-9,90)], bost bider etxebizitzako faktura-ordainketetan atzerapenak izateko probabilitatea [OR: 5,04 KT%95 (2,88-8,84)], diru-sarreraren araberako gehiegizko gastu energetikoa egiteko hiru bider arrisku altuagoa [OR: 3,38 KT%95 (2,31-4,96)], eta ezohiko energia-gastu baxua edukitzeko aukera bikoitza baino altuagoa [OR: 2,39 KT%95 (1,32-4,34)]; betiere, jabetzako edukitza-erregimena duten etxebizitzaren aldean. Gipuzkoako pobrezia energetikoaren probabilitatean aurkitutako edukitza-erregimenaren eragina maila nazionalako aurreko beste azterlan batzuetan deskribatu izan dute⁴⁸, eta alokairua ordaintzen duten etxebizitzetan kalteberatasunaren erlazio hertsia aurkitu dute, hipoteka ordaintzen duten etxebizitzaren aldean. Fenomeno horri erantzuteko balizko azalpenen artean topatzen da alokairu-erregimenean bizitzea kasu askotan izan daitekeela errenta apalagoa jasotzearen zantzu. Beste azalpen batek krisialdi ekonomikoaren eta higiezinaren burbuilaren zartadaren ondorioekin erlazionatuko luke, etxebizitzak erosteko gaitasunarekin.

1979 baino lehen eraikitako etxebizitzan bizitzeak ere pobrezia energetikoa bizitzeko probabilitatea hazarazi egiten du, 2005 urtearen ondoren eraikitako etxebizitzaren aldean. Zehazki, 1979 urtea baino lehenago eraikitako etxebizitzetan bost bider hazten da 360 euroz azpiko gastu energetikoa egiteko arriskua [OR: 5,24 KT%95 (1,24-22,05)]; etxebizitza tenperatura egoki batean ezin mantentzeko arriskua hiru bider altuagoa da [OR: 2,79 KT%95 (1,36-5,71)], eta hezetan nahiz itogin-arazoak izateko aukera bikoitza [OR: 1,97 KT%95 (1,09-3,57)].

Era berean, etxebizitzan berogailurik edo gas naturalik ez izatea ere tenperatura desegokia izateko arrisku altuagoarekin lotzen da [OR berogailu-sistematik eza: 6,04 KT%95 (4,19-8,70) eta OR berogailu-sistematik eza: 1,99 KT%95 (1,37-2,89)].

⁴⁸ Economics for Energy (2014) "[Pobrezia energética en España. Análisis económico y propuestas de actuación](#)".

25. Taula. Etxebizitzetako ezaugarrien adierazle desberdinen eta etxebizitza-osaeraren arteko erlazio estatistikoa. Odds Ratioak adinaren arabera doituak* (%95eko Konfiantza Tarteak) erregresio logistikoetan oinarrituta. Gipuzkoa 2017.

	Etxebizitzetako gastuetan eta diru-sarreretan oinarritutako ikuspegia		Etxebizitzako pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegia			Ikuspegi konbinatua	
	Gehiegizko gastua ¹	Oso gastu baxua ²	Tenp. desegokia ³	Faktura-atzerapenak ⁴	Hezetasun-arazoak ⁵	Biak ⁶	Gutxienez bat ⁷
Azalera erabilgarria*							
70 m ² baino gutxiago	1	1	1	1	1	1	1
70 eta 89 m ² bitartean	0,84 (0,59-1,19)	0,65 (0,35-1,21)	1,04 (0,71-1,54)	1,03 (0,58-1,83)	0,70 (0,48-1,02)	1,25 (0,63-2,45)	0,86 (0,65-1,15)
90 eta 120 m ² bitartean	0,77 (0,52-1,14)	0,61 (0,30-1,27)	0,56 (0,34-0,92)	0,64 (0,31-1,32)	0,68 (0,45-1,05)	0,89 (0,40-2,00)	0,64 (0,46-0,89)
120 m ² edo gehiago	0,63 (0,34-1,15)	1,00 (0,39-2,55)	0,19 (0,06-0,64)	0,33 (0,08-1,44)	1,10 (0,62-1,92)	0,51 (0,11-2,27)	0,43 (0,25-0,74)
Eraikitze-urtea*							
2005 ondoren	1	1	1	1	1	1	1
1979 eta 2005 bitartean	0,54 (0,30-0,95)	2,43 (0,53-11,11)	1,06 (0,48-2,34)	0,61 (0,22-1,74)	0,86 (0,45-1,67)	1,12 (0,35-3,59)	0,62 (0,38-1,02)
1979 aurretik	0,80 (0,47-1,36)	5,24 (1,24-22,05)	2,79 (1,36-5,71)	1,70 (0,70-4,10)	1,97 (1,09-3,57)	1,80 (0,62-5,25)	1,36 (0,86-2,13)
Edukitze-erregimen *							
Jabetza	1	1	1	1	1	1	1
Alokairuak eta beste	3,38 (2,31-4,96)	2,39 (1,32-4,34)	6,68 (4,51-9,90)	5,04 (2,88-8,84)	1,28 (0,86-1,90)	8,44 (4,44-16,03)	5,12 (3,70-7,08)
Berokuntza-instalazioa*							
Badute	1	1	1	1	1	1	1
Ez dute	1,15 (0,78-1,68)	4,71 (2,76-8,06)	6,04 (4,19-8,70)	2,61 (1,51-4,53)	1,99 (1,37-2,89)	2,92 (1,60-5,33)	2,60 (1,94-3,49)
Gas naturalaren instalazioa*							
Badute	1	1	1	1	1	1	1
Ez dute	1,03 (0,76-1,41)	2,49 (1,48-4,20)	2,97 (2,10-4,19)	0,89 (0,51-1,57)	1,33 (0,96-1,85)	1,40 (0,78-2,51)	1,59 (1,24-2,05)

¹ Gehiegizko gastu energetikoak egiten dituzten etxebizitzak: gastu energetikoak diru-sarreraren gutzitzkoaren %8,5 gaintzen du (medianaren bikoitza).

² Ezohiko gastu energetiko baxua egiten duten etxebizitzak: gastu energetikoa 360 euro baino baxuagoa da (energia gastu-baliokidearen medianaren erdia).

³ Hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean ezin mantentzea adierazten duten etxebizitzak.

⁴ Zailtasun ekonomikoaren ondorioz, etxebizitzako erreziho energetikoak ordaintzean atzerapenak izan dituztela adierazten duten etxebizitza-kopurua.

⁵ Itoginak, hezetasuna, zoruetako usteldurak, etab. dituzten etxebizitzak.

⁶ Bi ikuspegiaren arabera kaltetutako etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezihoen bat atzeratuta ordaindu izana.

⁷ Gutxienez ikuspegi baten arabera eragina duten etxebizitzak. Gastu-ikuspegiari dagokionez, diru-sarreraren arabera %8,5 baino gehiagoko energia-gastua egitea, eta, pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegiaren arabera, hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasuna edo azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoaren ondorioz faktura energetikoko errezihoen bat atzeratuta ordaindu izana.

Erreferentziako taldeak baino arrisku handiago.

Erreferentziako taldeak baino arrisku gutxiago.

*Adinaren arabera doituak.

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterketari buruzko Inkesta, 2017.

6. GEHIGARRIA

26. Taula. Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterkeriari buruzko Inkestan (GPGBI-2017) pobrezia energetikoaren analisisan erabilitako adierazleak.

<i>Aldagaiaren izena</i>	<i>Kategoriak</i>	<i>Ezaugarriak</i>
Etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ordainketarako ahalmena	1= Bai 2=Ez	Aldagai hori hurrengo galderan oinarritzen da: <i>“Esadazu zure etxebizitzan ondokoa egin ote dezakezuen: (...) hilabete hotzetan etxebizitza tenperatura egoki batean mantentzerik ote duzuen.”</i> Etxebizitzako pertzepzioetan eta adierazpenetan oinarritutako ikuspegian gehien erabilitako adierazleetako bat da. Adierazle horrek izaera subjektiboko osagai garrantzitsua du, baina oinarritzotzat jotzen da neguan etxebizitza bero mantentzeko kostua ordaintzeko etxebizitzek duten gaitasuna ezagutzeko.
Azken 12 hilabetetako energiari lotutako fakturak ordaintzeko atzerapenak	1= Bai 2=Ez	Aldagai honek energiari lotutako fakturak garaiz ordaintzeko zailtasunak neurtzen ditu. Aldagaiaren emaitzak ondoko galderatik lortzen dira: <i>“Azken 12 hilabetetan arazo ekonomikoengatik etxebizitza nagusiko erreziiboak ordaintzean atzerapenak izan dituzue etxebizitza honetan (ura, gasa, elektrizitatea, komunitatea, etab.)? Hau ere, etxebizitzetako adierazpenetan oinarritutako ikuspegian pobrezia energetikoa neurtzeko aldagai nagusienetako bat da. Galdera egitean komunitate-gastuak aintzat hartzeak mugatu egiten du.</i>
Etxebizitzetako hezetasun-arazoak, itoginak eta usteldura	1= Bai 2=Ez	Aldagai hori ondoko galderatik lortzen da: <i>“Zure etxebizitzan ondoko egoeraren bat bizi duzue? [...] Itoginak, hezetasuna paretetan, zoruan, sabaietan edo zimenduetan, edo usteldura zoruan, leiho- edo ate-markoetan?”.</i> Hezetasun- eta itogin-arazoaren presentzia ohikoa izaten da etxebizitzaren isolatze eskasagatik, eta efizientzia energetikoaren gabezia arazotzat ulertzen da.
Etxebizitzako urteko energia-gastua	--	Aldagai hori ondoko bi galderetatik lortzen da: <i>“Esango al zenidake zure etxebizitzako azken hamabi hilabeteko elektrizitate-gastua?”</i> eta <i>“Esango al zenidake zure etxebizitzako azken hamabi hilabeteko gasaren edo erabilitako edonolako erregeian eginiko gastua?”.</i>
Etxebizitzako gastu energetikoen murrizketa	1= Bai 2=Ez	Berez, aldagai hau ez da pobrezia energetikoa neurtzeko adierazle gisara hartzen, baina krisialdiak etxebizitzetako energia-kontsumoetan izandako eragina neurtzeko balio du. Ondoko galderaren emaitzen arabera jasotzen da: <i>“Nabarmen ezazu azken urtean ondoko arazoren bati aurre egin behar izan ote diozuen: [...] Etxebizitzako gastu energetikoak murriztu behar izana (elektrizitatea, ura, gasa, berogailua, etab.)”.</i>
Berokuntza-tenperatura adierazpena	1= 19°C baino gutxiago 2= 19°C eta 21°C bitartean 3= 22°C edo gehiago	Aldagai honek etxebizitzetako berogailuetan adierazitako tenperatura adierazten du. Informazio hori lortzeko galdera ondokoa da: <i>“Egunean zehar, berogailua piztuta duzuenean, zein tenperaturan mantentzen duzue etxebizitzan zaudetenean?”.</i> Argi eta garbi, galdera horren mugetako bat etxebizitzetako adierazpenetan jaso izatea da, eta ez etxebizitzetako egiazko tenperaturen araberakoa Iritzi desberdinak daude etxebizitzako tenperatura egokienari buruzkoa. Osasunaren Munduko Erakundearen arabera, konfort-tenperatura gisara, egongelan 21°C eta beste geletan 18°C izan daitezke. Definizio horretan oinarrituta, eta etxebizitzako batezbesteko tenperaturari buruz galdetu zaienez, 19°C eta 21°C bitartekoa egokitatzat uler daiteke.
Pertsona nagusiaren sexua	1= Gizona 2= Emakumea	Pertsona nagusia ikuspuntu ekonomiko batetik edo etxebizitzaren titulartasunagatik etxeokoe nagusitzat hartutako pertsona izaten da.
Pertsona nagusiaren adina	1= <45 urte 2= 45-64 urte 3= 65 eta urte gehiago	Aldagai hori hiru taldetan banatu da, etxebizitzako pertsona nagusiaren arabera. Tamainaren arabera, taldeak erlatiboki homogeenak izaten dira.

[Jarraipena]

<i>Aldagaiaren izena</i>	<i>Kategoriak</i>	<i>Ezaugarriak</i>
Pertsona nagusiaren jaiolekua	1= EAE 2= Beste Autonomia Erkidego bat 3= Beste herrialde bat	Pertsona nagusiaren jaiolekuaren arabera sailkatu dira etxebizitzak. EAeko kategoriaren baitan, Gipuzkoan, Bizkaian eta Araban jaiotako etxebizitzetako pertsona nagusiak kontuan hartu dira. Beste Autonomia Erkidegoen kategoriaren baitan, EAE ez den Estatutako Autonomia Erkidegoren batean jaiotako etxebizitzetako pertsona nagusiak kontuan hartu dira. Azkenik, beste herrialdeen kategoriaren baitan, Espainia ez den Europar Batasuneko beste herrialderen batean jaiotako etxebizitzetako pertsona nagusiak kontuan hartu dira.
Etxebizitzako pertsona nagusiaren ikasmaila	1= Lehen-maila eta gutxiago 2= Bigarren-maila 3= Unibertsitate-ikasketak	Etxebizitzako pertsona nagusiaren ikasmailaren arabera sailkatu dira etxebizitzak. Lehen-mailako edo gutxiagoko ikasmailetako kategoriaren baitan, lehen-mailako ikasketak edo haien baliokideak, osatuak edo osatu gabeak, eta irakurtzen eta idazten ez dakiten pertsona nagusien etxebizitzak kontuan hartu dira. Bigarren-mailako ikasketen kategoriaren baitan, bigarren-mailako lehen etapa, batxilergoko ikasketak, eta gradu ertaineko, goi-mailako edo baliokidea denaren lanbide-heziketako ikasmilak dituztenak kontuan hartu dira. Azkeneko kategoriaren baitan, lehen- eta bigarren-zikloko unibertsitate-ikasketak, doktoretza edo haren baliokidea duten pertsona nagusiak kontuan hartu dira.
Pertsona nagusiaren lan-merkatuko partaidetza	1= Pertsona nagusiak lana du 2= Pertsona nagusia langabetua da 3= Pertsona nagusia ez aktiboa da	Etxebizitzako pertsona nagusiaren lan-merkatuko partaidetzaren arabera sailkatu dira etxebizitzak. Pertsona ez aktiboen kategoriaren baitan, ikasleak edo prestakuntzan jarduten dutenak, pertsona jubilatuak, erretiratuak edo alde aurretik jubilatuak, lanerako betirako ezindua, errentadunak, etxeko lanak edota adingabeak eta beste pertsonak zaintzen dituzten pertsonak, eta bestelako pertsona ez aktiboak kontuan hartu dira.
Diru-sarrera baliokideen kintilak	1= 1. kintila 2= 2. kintila 3= 3. kintila 4= 4. kintila 5= 5. kintila	Aldagai horren arabera, bost taldetan banatzen dira etxebizitzak gipuzkoarrak pertsona bakoitzaren diru-sarrera baliokideen arabera. Horren ondorioz, lehen kintilak diru-sarrera baliokide apalenak dituzten etxebizitzak gipuzkoarren %20 biltzen ditu, eta horrela gainerakoak.
Pobrezia (Eurostat)	1= Pobrezia larria 2= Pobrezia erlatibo ez larria 3= Pobreziarik eza	Lehen kategorian, pobrezia-egoera larriko etxebizitzak sailkatzen dira. Katgoria honen baitan, pertsonen kontsumo-unitate baliokidearen errenta medianaren %40 baino gutxiago duten etxebizitzak guztiak sailkatzen dira. Medianaren balioak, gutxienez gehienezko diru-sarrerak dituzten pertsonak sailkatu ondoren, azpitik jartzen du erdia, eta goitik beste erdia. Etxebizitzako errenta OCDEko baliokidetasun-eskala erabiliz bihurtu da errenta pertsonalean, eta horren arabera etxebizitzako lehen pertsona heldua 1 gisara haztatzen du, eta beste pertsona helduak 0,5 eta 14 urtez azpiko adingabeak 0,3. Bigarren kategorian (pobrezia erlatiboa, baina ez larria), pobrezia larriaren ez egon arren, pobrezia erlatiboan dauden etxebizitzak hartzen dira kontuan.
Etxebizitzako kideen zenbatekoa	1= Pertsona 1 2= 2 edo 3 pertsona 3= 3 pertsona baino gehiago	Aldagai honek etxebizitzan bizi den pertsonen zenbatekoa adierazten du.
Familia-talde mota	1= Pertsona bakarra 2= Ezkontideak edo bikotea umeekin 3= Ezkontideak edo bikotea ume gabe 4= Aita edo ama umeekin 5= Bestelako egoerak	Aldagai honetan, bost taldetan banatzen dira etxebizitzako taldeak, aipatutako katgoria horien arabera.
14 urtez azpiko adingabeak	1= Presentzia 2= Gabezia	Aldagai honek 14 urtez azpiko adingaberen bat duten etxebizitzak identifikatzen ditu.

[Jarraipena]

<i>Aldagaiaren izena</i>	<i>Kategoriak</i>	<i>Ezaugarriak</i>
80 eta urte gehiagoko pertsonak	1= Presentzia 2= Gabezia	Adierazle honek etxebizitzan 80 urte edo gehiagoko norbait bizi den identifikatzen du.
Mendekotasun-egoeran dauden pertsonak	1= Presentzia 2= Gabezia	Aldagai honen bidez etxebizitzan ezgaitasun egoeran dagoen, gaixotasun kroniko edo osasun arazo larriak dituen pertsonaren bat bizi den identifikatzen da, hau da, eguneroko bizitzan ohikoak diren jarduerak egiteko laguntzarik behar duen pertsonaren bat; hala nola, jan, garbitu, jantzi, mugitu, komunikatu edo komunera joan, bere adineko beste pertsona batek egingo lituzkeen modu berean.
Osasun txarreko pertsonak	1= Presentzia 2= Gabezia	Aldagai honek galdesortan osasun txarra edo oso txarra dutela adierazi duten pertsonarik ba ote dagoen identifikatzen du.
Etxebizitzako azalera erabilgarria	1= 70 m ² baino gutxiago 2=70-89 m ² artean 3=90 y 119 m ² artean 3= 120 m ² edo gehiago	Aldagai honek etxebizitzak, etxearen azalera erabilgarriaren arabera banatzen ditu.
Etxebizitzaren eraikitze-urtea	1= 1979.urtea baino lehen 2= 1979-2005 urte tartean 2=2005.urtearen ondoren	Aldagai honek etxebizitzak, eraikitako urtearen arabera banatzen ditu.
Etxebizitzaren edukitza-erregimena	1= Jabetzan 2= Alokairuan edo beste egoera batean	Aldagai honek etxebizitzak bi taldetan banatzen ditu: etxea jabetzan dutenak eta jabetza ez den beste erregimen batean dutenak.
Berogailuaren presentzia	1= Bai 2=Ez	Aldagai honek etxebizitzak bi taldetan banatzen ditu: berogailu-sistema dutenak alde batetik (zentrala, eraikuntzaren edo indibiduala etxearen barruan) eta berogailu instalaziorik ez dutenak bestetik.
Gas naturalaren instalazioa	1= Bai 2=Ez	Aldagai honek etxebizitzak bi taldetan banatzen ditu: gas naturala dutenak alde batetik eta gas instalaziorik ez dutenak bestetik.

Iturria: Gipuzkoako Pobrezia eta Gizarte Bazterkeriari buruzko Inkesta (GPGBI-2017) oinarri hartutako lanketa propioa.

